

RAPPORT 2019:21

Uppföljning av stöd till utemiljöer i vissa bostadsområden

Uppföljning av stöd till utemiljöer i vissa bostadsområden

Titel: Uppföljning av stöd till utemiljöer i vissa bostadsområden
Rapportnummer: 2019:21
Utgivare: Boverket, september, 2019
Upplaga: 50 ex
Tryck: Boverket, Karlskrona
ISBN tryck: 978-91-7563-664-1
ISBN pdf: 978-91-7563- 665-8
Diarienummer: 3.1.4 314/2019

Omslagsbild: Fotograf Markus Andersson för Förbo AB
Rapporten kan beställas från Boverket.

Webbplats: www.boverket.se/publikationer
E-post: publikationsservice@boverket.se
Telefon: 0455-35 30 00
Postadress: Boverket, Box 534, 371 23 Karlskrona

Rapporten finns i pdf-format på Boverkets webbplats.
Den kan också tas fram i alternativt format på begäran.

Förord

Tillgång till bostadsnära natur har visat sig förbättra hälsan i socioekonomiskt utsatta områden. Det förekommer ofta trångboddhet i dessa områden, vilket innebär att behovet av platser att vistas på utanför hemmet är särskilt angeläget. Utemiljöerna är också betydelsefulla för barns motoriska, mentala och sociala utveckling.

Efter regeringens satsning på utemiljöer i vissa bostadsområden, upplevs områden där åtgärder har genomförts, vara mer jämlika, jämställda och trygga. En attraktiv utemiljö kan ge området en ökad identitet och närvaro samtidigt som den kan öka den sociala sammanhållningen och leda till ett större ansvarstagande för utemiljön.

Rapporten är sammanställd av utredare Ida Jonskog. Projektgruppen har bestått av utredare Kerstin Andersson, jurist Amelie Fasth, jurist Lova Larsson, utredare Ann-Katrin Liljengren och utredare Majvie Stålgren. I arbetet med att genomföra besök och intervjuer har även utredare Emma Fäldt och utredare Sarah Damberg deltagit.

Karlskrona september 2019

Anders Sjelvgren
Generaldirektör

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	6
Inledning	8
Bakgrund till stödet.....	8
Stödets utformning	8
Antal beviljade ärenden.....	9
Vem har ansökt om stödet?	9
Uppföljningen	12
Syftet	12
Avgränsning	12
Metod	12
Bortfallsanalys	12
Disposition	13
Enkäterna.....	15
Sammanställning av enkätsvaren	15
Exempelsamling	20
Luleå kommun.....	20
Umeå kommun	23
Västerbottens läns hemslöjdsförening	28
Stiftelsen Vårsta diakonigård	31
Sundsvalls kommun	34
AB Stora Tunabyggen.....	38
Uppsala kommun	42
Karlskoga AB.....	46
Syrianska föreningen i Örebro	49
Örebro kommun	52
Säffle bostäder AB	59
AB Botkyrkabyggen.....	62
Boodlas förening för pedagogik och trädgård	64
Föreningen Svensk samtidskonst	68
Huddinge kommun	73
Bengtsforshus AB.....	77
Östgötaporten AB.....	80
Göteborgs stads bostadsaktiebolag	82
Stena Fastigheter Tynnered AB.....	87
Förbo AB	90
AB Bostäder i Borås	94
Vetlanda kommun	97
Kalmar kommun	103
Eslövs Bostads AB/Brinova Fastigheter AB.....	109
Lunds Kommuns Fastighets AB.....	112
Trianon Rosengård Centrum AB.....	119
Reflektioner	122
Reflektioner av enkätsvar och intervjuer	122
Boverkets reflektioner kring handläggningen	134
Slutsatser	136
Bilaga 1: Förordningen	137

Bilaga 2: Föreskriften	141
Bilaga 3: Enkätsvaren	143
Bilaga 4: Intervjufrågor	187

Sammanfattning

Genom stödet till utemiljöer i vissa bostadsområdet stöttar Boverket nyanläggningar och upprustningar i socioekonomiskt utsatta områden som drivs utifrån de boendes intressen och behov. Projekt som finansieras via satsningen ska stimulera till aktivitet och social gemenskap och bevara eller utveckla ett bostadsområdes gestaltning. Åtgärderna ska även på ett varaktigt sätt bidra till attraktiva, funktionella, jämställda och trygga utemiljöer. Centralt för stödet är att de boende och de som är verksamma i området är delaktiga i projektarbetet samt att slutresultatet speglar de önskemål och behov som lyfts i dialog och samverkan. Stödet riktar sig till fastighetsägare och tomträtthavare, men får också lämnas till någon annan om fastighetsägaren eller tomträtthavaren har gett sitt tillstånd till att åtgärden genomförs.

Boverket har beviljat stöd under åren 2016–2018, med två sökomgångar per år. Under de tre åren har totalt drygt 1,0 miljard fördelats till 526 projekt enligt förordningen (2016:398) om stöd till utemiljöer i vissa bostadsområden. Regeringen anslog under samma tid totalt 1,2 miljarder kronor till stödet.

Enligt 18 § i förordningen ska Boverket följa upp den åtgärd som stöd har beviljats för och i en rapport till regeringen redovisa resultatet av uppföljningen. Ett annat syfte är att undersöka hur stödet har upplevts och vilka effekter det har haft, men också att sprida information genom ett urval med lärande exempel.

Rapporten har avgränsats till projekt som har genomförts och slutredovisats senast den 31 januari 2019. Den bygger på enkätsvar och intervjuer genomförda under år 2019. Det mest omfattande kapitlet i rapporten utgör en exempelsamling där 32 projekt presenteras i text och bild.

Den vanligaste typen av projekt som Boverket har beviljat stöd till är upprustning av en bostadsgård, genom att sitt- och grillplatser och en mindre lekplats har tillförts. Vanligast åtgärder är anläggning av utegym, aktiviteter för balans och motorik, lekplatser, gång- och cykelvägar, sitt- och mötesplatser, idrottsplatser, grönska, scen och hängplatser. Samtliga projekt har dessutom genomfört trygghetsskapande åtgärder som gallring av buskage eller förbättring av belysning. En del projekt har även inkluderat konstnärlig utsmyckning i form av installationer och konstverk.

Förutom att de fysiska åtgärderna har lett till ökad aktivitet och social gemenskap, kan de även ha lett till en känsla av minskat utanförskap, en ökad integration och till att bygga broar mellan olika kulturer.

Tack vare stödet har kontakter och nätverk skapats, både mellan människor och mellan organisationer. Dialogen har skapat en grund för ytterligare dialoger och har samtidigt skapat förtroende mellan de olika parterna. I en del projekt fanns en etablerad samverkan medan andra har fått upprätta samverkan med nya parter. Flera har uttryckt att samverkan kommer att fortsätta i framtiden, antingen i form av underhåll och drift eller i form av framtida projekt.

En intressant reflektion är betydelsen av gröna utemiljöer. Gröna oaser är viktiga i områden med hög förtätning och trångboddhet, då de främjar hälsan genom att möjliggöra avkoppling, vila och fysisk aktivitet. Många som bor i socioekonomiskt utsatta områden har dessutom inte ekonomi för sport och idrott. Genom utegym och bollplaner som är öppet tillgängliga har alla tillgång till fysisk aktivitet. Trångboddheten leder också till att sitt- och grillplatser i utemiljön utgör ett komplement till hemmet och en knypunkt att mötas på.

Stödet till utemiljöer i socioekonomiskt utsatta bostadsområden har varit en framgångsrik satsning. Av såväl enkät som vid intervjuerna har det uttryckts stor tacksamhet för stödet och resultatet. Det framkommer att många projekt inte hade gjorts alls eller i den omfattning som nu var möjligt.

Boverket har observerat att de projekt, som inneburit att de boende aktivt har fått varit delaktiga i utformningen av konstnärlig utsmyckning, har resulterat i större anknytning och identitet till området och de nya åtgärderna hos de boende. Detta kan leda till att de boende känner större stolthet över sitt bostadsområde, att de är mer aktsamma och att mindre skadegörelse sker i området. Boverket hade därför önskat att fler projekt hade genomfört konstnärlig utformning inom projektets ramar.

Satsningen resulterade alltså i 526 projekt. Dessa kräver ett framtida underhåll och en långsiktig förvaltning för att inte förfalla. Det är samtidigt viktigt att de boende vågar använda det som byggts upp.

Inledning

Bakgrund till stödet

Förordningen (2016:398) om stöd till utemiljöer i vissa bostadsområden (nedan förordningen) trädde i kraft den 1 juli 2016. Regeringen hade tidigare under år 2016 infört ett stöd för att stimulera renovering och energieffektivisering av hyresbostäder i områden med socioekonomiska utmaningar. Stöd till utemiljöer i vissa bostadsområden utgjorde ett komplement, genom att stödet riktade medel till att installera nya anläggningar eller till att upprusta eftersatta och slitna utemiljöer i dessa områden. Boverket har handlagt och beslutat om stöd enligt förordningen samt hanterat eventuella överklaganden. Boverket har även fått bemyndigande att meddela föreskrifter om verkställigheten av förordningen, se Boverkets föreskrifter (2016:7) om stöd till utemiljöer av vissa bostadsområden.

Stödets utformning

Syftet med stödet är att i eller i anslutning till bostadsområden med socioekonomiska utmaningar åstadkomma utemiljöer som stimulerar till aktivitet och social gemenskap samt bevarar eller utvecklar bostadsområdets gestaltning. Enligt förordningen avser ett bostadsområde med socioekonomiska utmaningar i tätort, en yta om 250 gånger 250 meter, där mer än 50 procent av hushållen har en låg köpkraft¹ och ett därtill angränsande område med liknande förhållanden. Utanför tätort avses en yta om 1 000 gånger 1 000 meter där mer än 50 procent av hushållen har en sådan köpkraft. I handläggningen har Boverket använt sig av ett geografiskt informationssystem (GIS), som utifrån den aktuella statistiken visar vilka områden som uppfyller ovanstående kriterier. För att försöka underlätta för de sökande byggdes även en sökfunktion på Boverkets webbplats kopplad till samma statistik, där en sökning på den aktuella fastigheten gav besked om detta omfattades av stödet eller inte.

Stöd har beviljats till fastighetsägare och tomträttshavare samt till någon annan om fastighetsägaren eller tomträttshavaren har gett sitt tillstånd till att åtgärden genomförs. Stöd får lämnas för en åtgärd som innebär att en ny anläggning anordnas eller iordningställs eller att en befintlig anläggning renoveras. Med anläggning avses mötesplats för kultur- och fritidsändamål, gång- och cykelväg, byggnadsanknuten konst eller liknande som uppfyller syftet med stödet och är öppet tillgänglig för enskilda utan

¹ Enligt den senaste statistik som tagits fram enligt förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

kostnad. Åtgärderna ska på ett varaktigt sätt bidra till attraktiva, funktionella, jämställda och trygga utemiljöer.

En förutsättning för att stöd har kunnat beviljas är att det framgått av ansökan att de som bor och verkat i området har varit engagerade och delaktiga i åtgärden. I ansökan har även efterfrågats om åtgärden ska genomföras i samverkan mellan flera intressenter, exempelvis fastighetsägare, tomträtthavare, näringsliv, civila samhället och kommun. Projektet ska vara färdigställt senast två år efter beslut om beviljat stöd har fattats och därefter ska åtgärden och dess kostnader redovisas till Boverket i en slutrapport.

Under åren 2016–2018 har stöd kunnat sökas vid två sökomgångar per år. I de sökomgångar där ansökt belopp har överstigit de medel Boverket har haft att tillgå har Boverket prioriterat de ansökningar som bäst har bedömts kunna åstadkomma en sådan utemiljö som stödet syftar till. Ytterligare prioriteringsgrunder har varit lågt valdeltagande och samverkan mellan flera intressenter.

Antal beviljade ärenden

År 2016 hade Boverket 200 miljoner i anslag riktat till stöd till utemiljöer i vissa bostadsområden. Under året inkom 314 ansökningar om stöd, varav 115 beviljades stöd till ett värde av cirka 198 miljoner kronor. År 2017 inkom lite färre ansökningar, 278 stycken, varav 180 beviljades stöd till ett värde av cirka 417 miljoner kronor. Det året hade Boverket 500 miljoner i anslag till stödet. Under år 2018 ökade ansökningsmängden till 294 ansökningar, av vilka 228 beviljades stöd till ett värde av cirka 425 miljoner kronor. Även det året hade Boverket 500 miljoner i anslag till stödet. Mer utförlig information om de projekt som beviljats medel finns på Boverkets webbplats.

Vem har ansökt om stödet?

I ansökan om stöd till utemiljöer i vissa bostadsområden ska anges vilken ägarklass den sökande tillhör. I figuren nedan visas fördelningen mellan de olika ägarklasserna per år. Nedan visas även uppdelning per län i en tabell samt i en karta.

Figur 1. Projekt beviljade stöd under åren 2016–2018, fördelat på ägarklass

Ägarklass	Antal beviljade 2016	Antal beviljade 2017	Antal beviljade 2018	Totalt antal
Kommun	31	47	50	128
Privat eller kommunalt bostadsbolag	77	123	170	370
Stiftelse, ideell förening, samfällighet, trossamfund o.s.v.	5	10	10	25
Enskild	0	0	1	1
Ekonomisk förening	2	0	0	2
Totalt antal	115	180	231	526

Figur 2. Projekt beviljade stöd under åren 2016–2018, fördelat på län

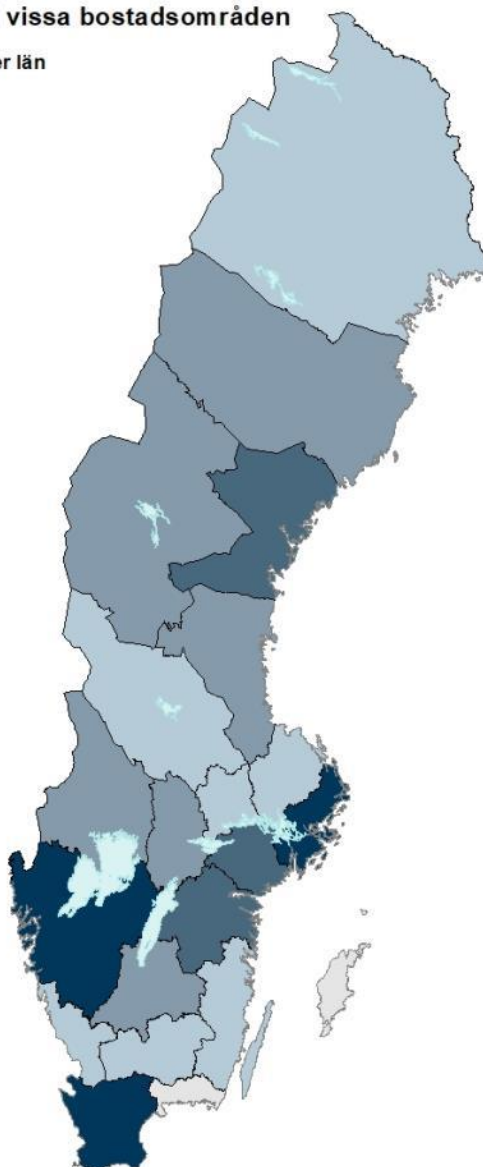
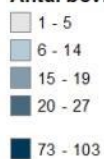
Län	2016	2017	2018	Totalt antal
Stockholms län	23	36	44	103
Uppsala län	2	3	8	13
Södermanlands län	7	8	7	22
Östergötlands län	9	10	5	24
Jönköpings län	3	5	7	15
Kronobergs län	4	4	3	11
Kalmar län	2	3	8	13
Gotlands län	0	1	0	1
Blekinge län	3	1	1	5
Skåne län	12	25	46	83
Hallands län	1	5	7	13
Västra Götalands län	20	34	19	73
Värmlands län	2	6	8	16
Örebro län	5	5	7	17
Västmanlands län	1	6	7	14
Dalarnas län	3	3	6	12
Gävleborgs län	4	3	9	16

Län	2016	2017	2018	Totalt antal
Västernorrlands län	7	13	7	27
Jämtlands län	3	2	14	19
Västerbottens län	3	4	8	15
Norrbottens län	1	3	10	14
Totalt antal	115	180	231	526

Figur 3. Det totala antalet projekt beviljade under åren 2016–2018, fördelat på län

Stöd till utemiljöer i vissa bostadsområden

Antal beviljade projekt per län

Uppföljningen

Syftet

Enligt 18 § i förordningen ska Boverket följa upp den åtgärd som stöd har beviljats för och i en rapport till regeringen redovisa resultatet av uppföljningen. Ett annat syfte är att undersöka hur stödet har upplevts och vilka effekter det har haft, men också att sprida information genom ett urval med lärande exempel. Det kan dock redan nu vara svårt att mäta effekterna eftersom det har gått kort tid sedan projekten färdigställdes.

Avgränsning

Boverket har under åren 2016 – 2018 beviljat stöd till 526 projekt. Eftersom syftet har varit att undersöka hur stödet har upplevts och vilka effekter det har haft, har projektet avgränsats till de projekt som har slutrapporterat senast den 31 januari 2019.

Metod

Uppföljningen av stödet har genomförts med hjälp av både kvantitativa och kvalitativa metoder. Boverket har skickat ut två enkäter². Den ena enkäten riktar sig till projektägare som har beviljats stöd. Den andra enkäten vänder sig till de som har angetts som samverkansparter i ansökningarna. Innan enkäterna skickades ut genomfördes samråd med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Näringslivets Regelnämnd (NNR). Boverket har även genomfört ett antal djupintervjuer i samband med besök av utvalda projekt. Intervjuerna har genomförts utifrån ett frågebatteri, med fokus på projektet samt på stödet som helhet³. När det gäller urvalet av vilka projekt som skulle besökas, gjordes ett urval utifrån kriterierna en variation av olika åtgärder och ägarklasser (se figur 1) samt en geografisk spridning. I rapporten förekommer dessutom projekt som Boverket har besökt och fotodokumenterat, men där Boverket inte har genomfört någon djupintervju.

Bortfallsanalys

Enkäten riktad till projektägare som beviljats stöd, skickades till 178 kontaktpersoner. Av dessa har 114 stycken besvarat enkäten, vilket representerar en svarsfrekvens på 64 procent. Enkäten som vänder sig till samverkansparter har skickats till 132 kontaktpersoner. Av dessa har 50 stycken

² Se bilaga 3.

³ Se bilaga 4.

besvarat enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 38 procent. För att öka svarsfrekvensen har det skickats ut två påminnelser.

Enkäterna skickades ut i början av juni 2019, där svarsperioden sammanföll delvis med semesterperioden, vilket kan ha påverkat svarsfrekvensen.

En stor del av projekten slutfördes under hösten 2018. Flera av de personer som arbetat med projekten har avslutat sina tjänster och gått vidare till nya arbetsplatser. I vissa fall har personerna ersatts med nya, som då har fått enkäten skickad till sig. I andra fall har det inte funnits någon ersättare eller annan person med kunskap om projekten. Detta har lett till att enkäter blivit obesvarade. Att tidigare befintlig personal har ersatts med ny har av enskilda respondenter angivits som orsak till att de inte har kunnat besvara frågorna i enkäten. Detsamma gäller i de fall då personen med mest kunskap om projektet varit tjänstledig.

Av de projekt som Boverket besökte och intervjuade valde sju av 28 att inte besvara enkäten. Det beror i fyra fall på att kontaktpersonen har bytt tjänst eller varit föräldraledig. Resterande bortfall skulle kunna vara ett uttryck för att de anser sig redan ha gett en heltäckande bild av sitt/sina projekt genom intervjuerna.

Enkäterna som vänder sig till samverkansparter har skickats till de epost-adresser som angetts i ansökningarna. Vad gäller denna enkät förväntades ett stort bortfall, då dessa parter tidigare inte haft någon kontakt med Boverket avseende det aktuella projektet eller avseende stödet.

Boverkets bedömning är att svarsfrekvensen på enkäten riktad till projektägare som beviljats stöd och det stora antalet genomförda intervjuer sammantaget ger en så pass representativ bild av projekten att Boverket har möjlighet att dra generella slutsatser om dem. Enkäten som vänder sig till samverkansparterna, består till större del av öppna frågor och har därför gett en nyanserad bild av samverkan trots den låga svarsfrekvensen. Då några av de öppna frågorna även ställts i enkäten riktad till projektägare som beviljats stöd är det möjligt att se likheter i svaren.

Disposition

Rapporten består av två inledande kapitel som utgör stödets bakgrund och utformning samt uppdragets ramar i form av syfte, avgränsning och metod. Därefter följer ett kapitel som sammanställer de svar som inkommit på de utskickade enkäterna. Det följande kapitlet är en samling exempel, där 32 projekt som Boverket har besökt presenteras i text och fotodoku-

mentation. Rapporten avslutas med reflektioner om stödet och Boverkets handläggning av det.

Enkäterna

Sammanställning av enkätsvaren

Nedan följer en beskrivning av de inkomna enkätsvaren. Majoriteten av svaren baseras på enkäten som riktats till projektägare som beviljats stöd. I de fall svar har hämtats från enkäten riktad till samverkansparterna framgår detta av texten. Enkätsvaren återfinns i sin helhet i bilaga 3.

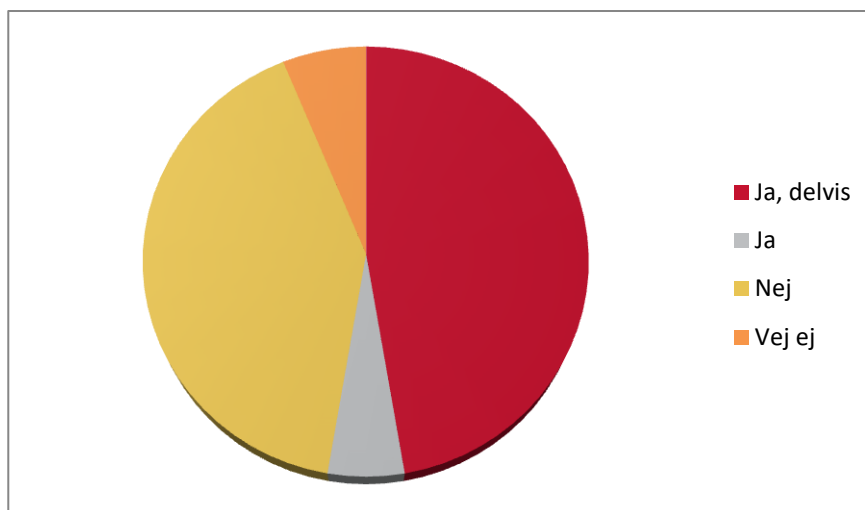
Hur projekten fått information om stödet

Enligt enkätsvaren har 49 procent av projektägarna fått kännedom om stödet från Boverkets webbplats och 32 procent från arbetskolllegor. Av samverkansparterna har 76 procent fått kännedom om stödet från projektägaren och nio procent från arbetskolllegor.

Enligt enkätsvaren har 62 procent av projektägarna och 33 procent av samverkansparterna läst informationsbroschyren om stödet. Broschyren upplevdes av de som besvarat den öppna frågan vara utförlig och tydlig.

Under år 2017 genomförde Boverket en informationskampanj för stödet. Av samverkansparterna har 24 procent fått information om stödet på Boverkets webbplats och tio procent genom direktutskick via epost. Majoriteten av samverkansparterna, 69 procent, har dock angett att de inte vet.

Figur 4. Visar svarsfrekvensen på frågan om åtgärderna genomförts även utan stöd från Boverket.

Behovet av stöd

På frågan om åtgärderna hade genomförts även om projektet inte hade fått stöd från Boverket, har 47 procent svarat att delar av projektet hade

genomförts ändå. Samtidigt har 41 procent svarat att projektet inte hade genomförts alls medan fem procent har svarat att projektet hade genomförts i sin helhet utan stöd från Boverket. I 42 procent av projekten har skadegörelsen i området minskat, men sju procent har dock fortsatta problem.

Projektets utformning

Enligt enkätsvaren har 36 procent genomfört ändringar inom projektet efter att ansökan skickats in till Boverket. I 82 procent av fallen har detta berott på dialogen, i 27 procent på medelsbrist och i tolv procent på tidsbrist. Samma åtgärder hade genomförts om projektet hade gjorts om i 89 procent av projekten. Av de som har svarat att de inte har gjort samma åtgärder har flera förklarat att om projektet skulle göras om, hade de sökt mer pengar för att genomföra en större satsning. I enkäten riktad till samverkansparterna har 82 procent angett att de tycker att samma åtgärder skulle genomföras om projektet skulle göras om.

Dialog

I 84 procent av projekten har angetts att de inte har haft några svårigheter att genomföra dialogen. Av de som upplevde svårigheter har många förklarat att problemet var att locka de boende till att delta och bli engagerade i dialogen och i projektet. Flera nämner språksvårigheter som en möjlig anledning. Enligt enkäten har både de boende och de som verkar i området deltagit i dialogen i 63 procent av projekten. I 90 procent av fallen har möten ingått i dialogen, 52 procent har haft workshoppar och 40 procent har haft intervjuer. Andra dialogformer som har lyfts är informationsutskick, gåturer, trygghetsvandringar, omröstningar och samtal.

Samverkan

I 70 procent av fallen har projekten haft samverkansparter. Av respondenterna anger 77 procent att samverkan har skett med samtliga aktörer som uppgavs i ansökan. De som inte har samverkat med samtliga aktörer förklarar att detta bland annat har berott på att parterna saknat resurser.

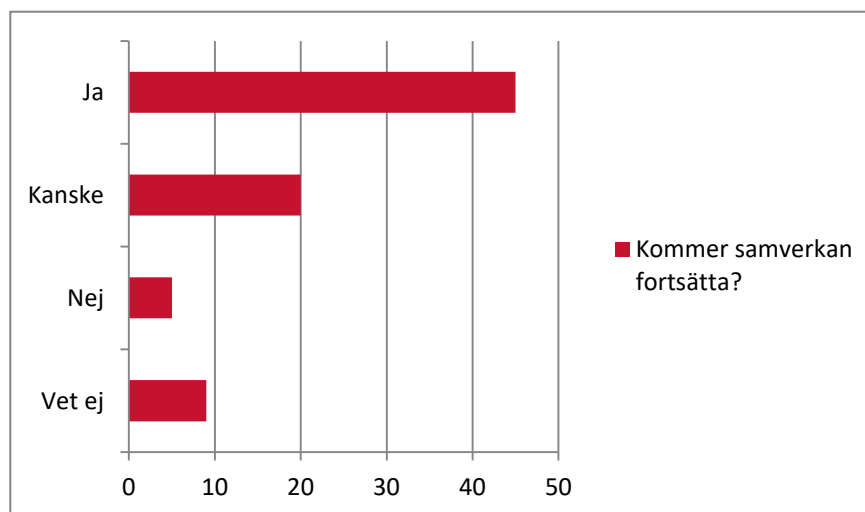
På frågan om hur samverkan påverkat projektet har många svarat att samverkan har inneburit bättre dialoger, större förankring av projektet och bättre slutresultat. Spridningen av projektet har också blivit större, vilket leder till att fler använder utemiljöerna. Flera anger även att det har främjat fortsatt arbete inom andra områden eller med andra projekt. Enligt 40 procent hade samma åtgärder inte varit aktuella utan samverkan.

I enkäten riktad till samverkansparterna har Boverket frågat på vilket sätt de har deltagit i eller påverkat projektet. De vanligaste svaren är att de har varit ett stöd i dialogen, att de har ansvarat för det löpande arbetet i projektet samt att de har bidragit med synpunkter och sakkunskap. Några har angett att de varit projektledare, att de har delfinansierat projektet, att de har konstruerat åtgärder eller att de kommer att ansvara för den framtida driften av utemiljön.

Av samverkansparterna deltog 82 procent vid planeringen av projektet, 61 procent vid dialogen och 21 procent vid genomförandet av de fysiska åtgärderna. Flera samverkansparter har varit delaktiga i flera stadier i projektet, vilket framgår av att många valt flera av alternativen. På frågan om de hade velat delta mer har 62 procent svarat nej. Vidare har 58 procent angett att de har fått stort gehör för sina synpunkter.

Enligt 48 procent av projektägarna som beviljats stöd kommer samverkan att pågå i någon form efter projektet, 57 procent av samverkansparterna har svarat samma sak. Både projektägarna och samverkansparterna uppger att löpande dialoger och möten kommer att ske för att planera fler aktiviteter och projekt i framtiden.

Figur 5. Visar svarsfrekvensen på frågan om samverkan kommer fortsätta efter projektslut.

Administration

Nedan följer en redogörelse för enkätsvaren avseende handläggarverktyg, genomförandetid, ansökningsprocessen, slutredovisningsprocessen samt kontakten med Boverket.

Handlägggarverktyg

Sökfunktionen som Boverket har utformat har använts av 52 procent av projektägarna. De flesta har angett att sökfunktionen fungerade bra, var tydlig och enkel att använda. Några har beskrivit att sökfunktionen var svår och omständlig, samtliga har förklarat att de har flera fastigheter och därför fått göra flera sökningar.

Under år 2017 utvecklade Boverket en e-tjänst för stödet. Av enkätsvaren framgår att 29 procent av projektägarna har använt sig av den. Om tjänsten hade varit tillgänglig under hela stödperioden hade kanske antalet användare varit högre. En majoritet har angett att e-tjänsten varit bra och enkel att använda. De synpunkter som har lyfts har varit att svarsrutorna haft för få tecken, att spara-funktionen inte fungerat, att bilagor ändå fick skickas in och att bilder inte kunde bifogas.

Genomförandetiden

Enligt enkätsvaren anser 46 procent av projektägarna och 33 procent av samverkansparterna att 1-2 år var en optimal tidsram för att slutföra projektet. 40 procent av projektägarna och 18 procent av samverkansparterna har angett att 2-4 år hade varit att föredra. Både projektägare och samverkansparter har angett att behovet av längre tid än två år beror på att det tar tid att genomföra planering, upphandling, dialoger och samverkan i ett projekt. Flera har även uppgett att det har varit svårt att hitta entreprenörer på grund av högt tryck på byggmarknaden. Lite mer generösa tidsramar hade också varit bra i de fall oförutsedda händelser, såsom överklagat bygglov, orsakat förseningar.

Ansökningsprocessen

Det som var bra med ansökningsprocessen var att den var enkel, smidig och tydlig. Några saker som har lyfts har varit att ansökan kan ske via e-tjänst och att webbplatsen har erbjudit tydlig information. Det som har upplevts som mindre bra har varit sökfunktionen, att en del frågor upplevs som upprepande, att formuläret var begränsat vad gäller antal tecken och att den digitala ifyllnaden inte fungerade ordentligt. Några lyfter också att det tog lång tid innan de fick besked om de beviljats medel eller inte.

Slutredovisningsprocessen

Slutredovisningsprocessen har också beskrivits som enkel, tydlig och smidig. Några har dessutom angett att det var logiskt att frågorna i slutredovisningen speglade frågorna i ansökan. Det som flest har angett som mindre bra är den ekonomiska redovisningen och framför allt att denna skulle intygas av en revisor. Flera anser att revisorsintyget har varit onö-

digt, tidskrävande och även att det har varit otydligt att detta har varit ett krav. Att det digitala formuläret inledningsvis inte fungerade och att det är svårt att utvärdera ett projekt när detta precis färdigställts har också lyfts som mindre bra.

Kontakten med Boverket

Kontakten med Boverket beskrivs generellt som smidig, tydlig och professionell. Verket har erbjudit stöd och svar när detta behövts och de flesta har haft lätt att få kontakt med rätt person. Det efterfrågas dock tydligare information om vilka kostnader som är stödberättigade.

Exempelsamling

Boverkets representanter har upplevt att besöken i samband med uppföljningen har varit mycket uppskattade, och de har mottagits väl. Företrädare för projekten har avsatt tid för intervju och för att visa åtgärderna på plats.

Luleå kommun

Porsö bagarstugas lekplats/ombyggnation av lekplats

Kommun: Luleå

År stöd beviljades: 2017

Beviljat stöd: 1 250 000 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att bygga upp Porsö bagarstugas lekplats efter att denna bränts ner till grunden år 2016. Den aktuella platsen upplevdes före projektet som otillgänglig och otrygg och den tidigare nedbrända lekplatsen förstärkte den känslan ytterligare. För att åstadkomma en förändring i synen på platsen och öka användandet av den, behövde platsen genomgå en omfattande förändring. Målet med projektet var att det skulle finnas tillgängliga ytor, vara överblickbart, jämställt samt upplevas ljust och tryggt.

En översiktlig bild av lekplatsen. Foto: Boverket

Åtgärder

Luleå kommun har uppgraderat cykelstråket och anlagt en ny, större områdeslekplats för att tillgodose ett större stadsdelsbehov. En stor utma-

nande klätterstruktur med nät och stockar har byggts, som även fungerar som utegym för motionärer. Nära klätterleken har breda trämurar som fungerar som sekundära sittplatser satts upp. På lekplatsen finns dessutom balansbommar, en snurrplatta i fallskyddsgummi, en kompisgunga och småbarnslek med rutschkana och fjäderlek. Det finns också en grill och varierande sittplatser i olika lägen. Underlaget har ersatts med stenmjöl för att förbättra framkomligheten och området är väl upplyst med riktade spotlights.

Den stora klätterleken belyses kvälls- och nattetid. Foto: Annicka Cettner, Luleå kommun

Dialog och samverkan

Luleå kommun genomförde dialoger med olika grupperingar; bland annat en närliggande förskola, en grupp unga tjejer på en fritidsgård och Porsökyrkan. Syftet var att förankra projektet och ta tillvara erfarenheter och önskemål om platsens utformning. Ett genomarbetat skissförslag presenterades på ett informationsmöte i Porsöskolans matsal. Alla som medverkat tidigare samt de närboende var inbjudna för att ge synpunkter och kommentarer på den planerade utformningen av lekområdet. Luleå kommun fick under dialogen in synpunkter och förslag på andra önskvärda åtgärder i området. Ett önskemål var att kommunen skulle renovera den brandskadade bagarstugan, vilket har gjorts parallellt med projektet. Mot bakgrund av medborgardialogen har kommunen genomfört trygghetsvandringar tillsammans med de boende. Detta i syfte att skapa forum för

diskussioner om Porsön samt utemiljöerna, hur de upplevdes och vad som behövde förändras.

Effekter

Från att ha varit en sliten, mörk och otrygg utemiljö utan lekutrustning, är Porsö bagarstugas lekplats idag en attraktiv områdeslekplats, där olika grupper av människor samlas och trivs. Platsen är öppen och ljus, och spåren av tidigare skadegörelse är bortbyggda. Områdets identitet har stärkts vilket talar för att lekplatsen kommer att användas flitigt av både närboende och besökande. En bidragande orsak kan vara att bagarstugan åter är i bruk efter denna renoverats.

Umeå kommun

Multifunktionell mobil gatumöbel/planteringslåda/biltrafikhinder

Kommun: Umeå

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 115 399 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att förbättra miljön i stadsdelen Ålidhem genom att utveckla en mobil gatumöbel med grönska, som även fungerar som ett trafikhinder. Ålidhem är ett så kallat miljonprogram med många hårdgjorda ytor och nedgångna planteringar. Målet med projektet var att gatumöbeln skulle stärka områdets karaktär, ge utrymme för medskapande och uppfylla ett behov av mer grönska och fler mötesplatser. Ett annat mål var att minska buskörning utanför en förskola på Odontologstråket.

Gatumöbelns placering utanför förskolan. Foto: Boverket

Åtgärder

Umeå kommun har skapat en mobil möbel som fungerar som ett trafikhinder och som är utrustad med sittplatser och gröna växter. Möbeln består av två halvcirkelformade delar i tre våningar. Grundkonstruktionen är byggd i cortenstål, ett material som får en rödbrun färg och som fångar upp de omgivande bostadshusens färg på tegel. Möbeln har även försetts med graffitimålade och färgglada sitsar i plywood samt belysning. Den närliggande stadsodlingen har ett förråd i cortenstål och färgglad målning, vilket binder ihop stråket.

Dialog och samverkan

Umeå kommun anordnade tre öppna planeringsträffar på kulturhuset Klossen på Ålidhem, där deltagarna fritt fick komma med idéer för hur möbeln skulle utformas. Deltagarna på planeringsträffarna var bland annat medlemmar från en lokal hyresgästförening, studenter från lärar- och arkitektutbildningar i Umeå samt en grupp stadsodlare, verksamma och boende i Ålidhem. Olika skissförslag från deltagarna redovisades och genom röstning valdes ett av förslagen. Förslaget förverkligades sedan med hjälp av tre arbetsgrupper, vars ledare utseddes vid planeringsträffarna. Det vinnande förslaget fick namnet Ålid Hills. Efter att grundkonstruktionen var färdigställd anordnade de tre arbetsledarna sex hantverksworkshoppar i samarbete med Studieförbundet. De bjöd in allmänheten att delta i arbetet med att snickra och måla sitttytor, göra växtförslag samt att plantera i möbelns växtlådor.

Närbild på gatumöbelns färgglada sitttytor och gröna växtlighet. Foto: Boverket

Effekter

Projektet har skapat ett större engagemang i bostadsområdet. De boende i området har visat uppskattning för det som har gjorts och stadsodlarna träffas varje söndag. Planeringsmötena avseende möbeln var starten för ett antal projekt i Ålidhem. Bland annat framkom möjligheten att få odla i området, en biodome⁴ uppfördes mellan möbeln och stadsodlingen och en fruktlund anlades på det närliggande Socionomstråket.

⁴ Ett kupolformat geodetiskt växthus.

Multifunktionellt musikhäng och lockande utemiljöer

Kommun: Umeå

År stöd beviljades: 2017

Beviljat stöd: 2 600 000 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att åtgärda slitna utemiljöer utan funktion i stadsdelen Östra Ersboda. Områdets problem med bland annat skadegörelse, droghandel och bilbränder hade ökat kraftigt, varför kommunen ville intensifiera sina satsningar i området. Stadsdelen karaktäriseras av radhus- och lägenhetsbebyggelse med stora grönområden och skogar. Förutsättningarna för sport och rekreation är goda, men det saknades bra mötesplatser och kommunala lekplatser i stadsdelen. Målet var att genom åtgärderna befolka otrygga platser och stråk genom att locka dit boende och besökare. Kommunen ville även skapa en utomhusarena för verksamheter i området genom lek- och hängmiljöer av olika slag. I området finns många skogsovana boende. En ambition från kommunens sida var att göra skogen tryggare för att få de boende att använda grönområdena i större utsträckning.

Mötesplatsen vid Östra Ersboda centrum. Foto: Boverket

Åtgärder

Umeå kommun har skapat ett tryggt och attraktivt parkstråk som bildar en slinga på 2,5 kilometer. Stråket sammanbinder stadsdelen och lockar till möten och aktivitet. Sportfälten i områdets sydvästra del har tillgängliggjorts för fler genom att inkluderas i stråket. En cykelstig har även anlagts mellan stråket och Östra Ersbodaskolan. En naturstig sammankopplar områdets populära äventyrslekpark med intilliggande skog och motions-spår. Längs stråket har en parallell grusad stig anlagts för mjukare underlag vid vardagsmotion, hundrastning eller träning för idrottsklubbar. Längs parkstråket har belysningen förbättrats och vegetationen gallrats för att öka tillgänglighet och trygghet. Stråket har även försetts med parksoffor med 100 meters mellanrum samt papperskorgar. Längs stråket har det skapats en mötesplats med fokus på unga tjejers behov och önskemål, som bland annat innehåller sittplatser i olika formationer, en avlång studsmatta, en varm sten och en musik-box. På andra sidan stigen finns en fitness-hinderbana. En playa för soldyrkare och intresserade av sandsporter såsom fotboll och volleyboll har skapats i den sydvästra delen. Vid Östra Ersboda centrum har en yta som tidigare användes som en parkering, omvandlats till en mötesplats med gunghammock, sittplatser och trevliga planteringar. I närheten finns en stationär året-runt-cykelpump för att ytterligare stärka centrum som en målpunkt.

Mötesplatsen utformad efter tjejers behov och önskemål. På bilden syns snurrstolar, den varma stenen och musikboxen. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

Umeå kommun genomförde en enklare medborgardialog under våren 2017. De synpunkter som framkom där har legat till grund för de åtgärder

som har utförts i projektet. Under våren 2018 har ett samrådsmöte skett på fritidsgården Athena med ett 50-tal barn och ungdomar, främst från den lokala fotbollsklubben. Det var svårt att få med tjejerna i dialogen. Av erfarenhet från tidigare projekt Frizon, vet dock kommunen att tjejer gärna vill ha platser där de kan hänga och umgås. Samråd har även förts med samordnaren för en grupp tjejer som arbetar för tjejers rättigheter och möjligheter i Ersboda. Parallellt med projektarbetet har samverkan skett med Brottsförebyggande rådet (BRÅ), polisen, fritidsgården Athena, Bostaden AB samt med förvaltningar inom Umeå kommun. Det var svårt för Umeå kommun att slutföra projektet inom två år, delvis för att dialogen tog lång tid att genomföra.

Playa för soldyrkare och sandsporter. Foto: Boverket

Effekter

Området i Östra Ersboda upplevs som ljusare och tryggare efter projektets genomförande. De åtgärder som har genomförts har blivit uppskattade. Både hinderbanan och musikboxen används flitigt, och det har blivit populärt att hänga där. Skadegörelsen och anmälda brott har minskat, men problemen har inte helt försvunnit. Efter fritidsgården har stängt på kvällen ökar skadegörelsen. En förhoppning är att den ökade aktiviteten som åtgärderna har bidragit till ska göra det mindre attraktivt att utföra brottsliga handlingar i området.

Västerbottens läns hemslöjdsförening

Slöjdat utegym på Ålidhem

Kommun: Umeå

År stöd beviljades: 2017

Beviljat stöd: 268 433 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att tvärkulturellt kombinera slöjdens konstnärliga värden med träning. Platsen var tidigare en tom öppen yta med markplattor av betong och några träd. Det hade inte gjorts många satsningar i Ålidhem tidigare och utemiljön var därför i behov av ett lyft. Det saknades möteplatser och det hade dessutom förekommit en del vandalisering i området. Målet med projektet var att skapa en trygg, tillgänglig och jämställd plats som skulle uppmuntra till fysisk aktivitet likväl som till kulturell stimulans.

Ett annat mål var att platsen skulle generera naturliga möten. Förhoppningen var att kunna engagera de boende i processen och därigenom kunna stärka självkänslan och stoltheten i området men också att bidra till en tryggare miljö.

Utegymmet inklusive de två konstverken i förgrunden. Foto: Boverket

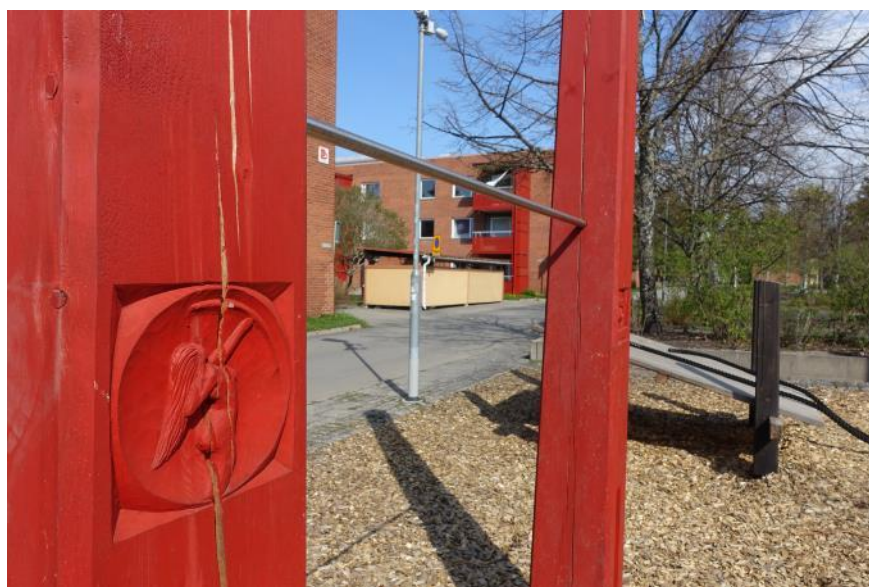
Utmaningar

Utmaningen med projektet var att ha bra kommunikation med medborgarna och känna att de var delaktiga i projektet, men även att hålla budgeten. Arbetet med projektet kom igång lite för sent, vilket innebar att projektiden blev längre än det var tänkt. Slöjdarna hade svårt att få fram

lämpligt material och hade inte vanan att arbeta storskaligt. Andra utmaningar var den kalla vintern med snö och tjäle i jorden samt nya standarder för gym som kommit avseende bland annat klämrisk.

Åtgärder

Västerbottens läns hemslöjdsförening har skapat ett utegym, som utgör en möjlighet för slöjden att ta plats och manifesteras genom materialval, sammansättningstekniker och konstnärligt uttryck. Träningsredskap har utformats i form av skulpturer. Utöver den konstnärliga konstruktionen har det även gjorts karvsnitt och ornament i en del av redskapen. Ett av träningsverktygen pryds högst upp av en handsmidd vindflöjel. Två skulpturer har placerats i början av utegymmet för att rama in och välkomna till platsen. De träd som kunde bevaras har kronlyfts och snyggats till.

Karvsnitt. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

Dialogen inleddes med att projektet presenterades för allmänheten under en festivaldag i området. De besökande fick möjlighet att göra egna hopprep, för att väcka intresset för både konst och fysisk aktivitet. Vid detta tillfälle samlade föreningen in epostadresser som kunde användas inför medborgardialogen. Det sattes även upp lappar gällande detta i bostadshusen. Medborgardialogen hölls tillsammans med hyresgästföreningen på kulturhuset Trossen i Ålidhem. Efter detta togs en skalenlig modell fram, som visades på det lokala biblioteket, där ytterligare åsikter kunde lämnas. Det var två slöjdare som var huvudansvariga för gestaltningen. Det hölls även tre workshoppar med barn och ungdomar i områ-

det. Materialet som samlades in användes som inspiration för gestaltningen av de två skulpturerna.

Som ägare av marken föll det sig naturligt för föreningen att samverka med Umeå kommun. Föreningen har haft flera möten med kommunens gata- och parkförvaltning. För att skapa en lokal förankring samverkade föreningen även med skolan, Studieförbundet och kulturprojektet Ålidhem Äger. Den lokala idrottsföreningen Gimonäs Umeå IF och Västerbottens idrottsförbund stod för sakkunskapen avseende den fysiska aktiviteten.

"Repslagaren". Snakerope/träningsband. Foto: Boverket

Effekter

Den tidigare tomma ytan har genom åtgärderna fått nytt liv. Några veckor efter färdigställandet hade platsen redan börjat användas genom att utegymmet brukades och genom att förbipasserande stannade till. Läget är strategiskt bra (en genomfartsled) med många cykelvägar, som gör att förbipasserande kan använda gymmet. Det ligger också bra i förhållande till motionsspår och fotbollsplan. Trots tidigare problem med vandalisering på platsen har inga problem med detta förekommit på utegymmet. Det kan vara ett bra tecken på att självkänslan och stoltheten har förbättrats i området efter att åtgärderna genomförts. I samarbetet med den lokala idrottsföreningen framkom att åtgärder behövs för att få ut flickorna i området. Planen är att det i framtiden ska arrangeras riktad träning på utegymmet för flickor, med hjälp av instruktörer. En annan positiv effekt av projektet är att föreningen har fortsatt samverka med Umeå kommun för att bland annat skapa den intilliggande fruktlunden.

Stiftelsen Vårsta diakonigård

Boende för friskt äldre

Kommun: Härnösand

År stöd beviljades: 2017

Beviljat stöd: 1 352 286 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att anpassa utemiljön för de boende i området och skapa trygga atmosfärer i trädgården. I området finns två hyreshus för äldre, varav ett är ett trygghetsboende för personer som är 70 år eller äldre. En majoritet av dem som bor i området är äldre ensamstående kvinnor med en medelålder på cirka 80 år. Utemiljön var till för cirka 15 år sedan bara gräsmatta och en parkeringsplats. Sedan byggdes Vårsta trädgård som är en besöks- och rehabiliteringsträdgård, och EU-projektet Grön helhet startade. Det projektet är inriktat på naturunderstödd rehabilitering. Besöks- och rehabiliteringsträdgården och EU-projektet har inte ingått i ansökan till Boverket.

Tillgänglighetsanpassad bowlingbana. Foto: Boverket

Målet med projektet var att göra utemiljön trygg och tillgänglig, och därmed locka de boende till att vistas utomhus samt till att delta i olika aktiviteter. Arbetet har till stor del utförts av personer under arbetsträning genom EU-projektet Grön helhet.

Utmaningar

En utmaning med projektet har varit utformningen av trädgården, för att denna skulle bli så bra som möjligt för de boende i området. Det har också varit en utmaning att färdigställa projektet inom tidsperioden, då leveranser av bland annat växter försenats. När växterna väl levererats var utmaningen att ha tillräckligt mycket folk på plats för att plantera dessa. Den varma sommaren under 2018 utgjorde också en utmaning då det var då all plantering skulle äga rum. Bristen på regn innebar att stiftelsen fick lägga extra mycket resurser på att bevattna all nyplantering med hjälp av frivilliga insatser, mobiliserade av de boende.

Åtgärder

Stiftelsen Vårsta diakonigård har anlagt en stor uteplats med grillplats samt ett antal utespel som ska stimulera aktivitet, gemenskap och till att vistas utomhus. De har även planterat cirka 1 000 plantor, 20 träd och en mängd bärbuskar samt byggt ett lusthus. En upphöjd odlingsyta har anordnats där de boende i området själva kan odla. I anslutning finns ett specialutformat bord med sittplatser samt plats för rullstolar. En asfalterad gångväg har anlagts genom trädgården, vars underlag består av grövre asfalt för att förhindra halkolyckor. Då många av de boende i området använder rullator har gångvägen gjorts extra bred för att uppmuntra till samtal. Längs med gångvägen finns tre tillgänglighetsanpassade bänkar samt tio pollare som tänds automatiskt när det skymmer. Utemiljön har ramats in med en planteringsvall med plank. Det fungerar även bullerdämpande och som ett insynsskydd mot närliggande E4:an.

En av bänkarna vid gångvägen. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

När Stiftelsen Vårsta diakonigård beviljats stöd informerades alla boende i området med uppmaning om att utse två representanter från varje hyreshus till en projektgrupp. Medlemmarna i projektgruppen har fått tycka till om utformningen av trädgården genom nio protokollförda möten. De som ville fick även vara med och plantera. Vid de boendes gemensamma kaffestunder har ett antal informella samtal och ett flertal informationstillfällen ägt rum. De har dessutom diskuterat en enkätundersökning som genomförts med anledning av projektet.

Den tillgänglighetsanpassade odlingsytan. Foto: Boverket

Effekter

Projektet har fått positiv respons från de boende i området och uppmärksammats i media. Det har dock riktats viss kritik mot planket som omgärdar området, då det anses skymma sikten. Många boende har följt byggprocessen från sina balkonger eller på plats i utemiljön, och känner sig mer hemmastadda efter att trädgården har upprustats. Det är också fler boende som är ute och rör på sig i trädgården och det har startats en aktiv trädgårdsgrupp bland de boende, som bland annat har initierat gemensamma vandringar genom området. Projektarbetet har blivit ett gemensamt och naturligt samtalsämne som har stimulerat gemenskapen mellan de boende i området. Bostadsområdet intill har också fått nytta av satsningen. Det är även många som promenerar i trädgården i samband med att de har ätit lunch på serveringen i området.

Sundsvalls kommun

Nacksta Park

Kommun: Sundsvall

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 2 625 000 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att skapa en mötesplats där människor med olika kön och i olika åldrar skulle kunna vistas på lika villkor. Parken i Nacksta var före projektet en stor, öppen plats, med omväxlande topografi. Det fanns potential i området, men parken var inte inbjudande, då den var innehållslös med torftig utformning. Det saknades till exempel en bra lekplats. Det var dessutom problem med vandalisering och kriminalitet i parken, vilket avskräckte andra från att vistas där. Målet var att försöka höja statusen på utemiljön i Nacksta. Genom att skapa en attraktiv mötesplats, var kommunens förhoppning att göra parken tryggare, lugnare och samtidigt mer tillgänglig. Kommunen ville även få till en större interaktion mellan Nacksta och andra stadsdelar i Sundsvall.

Mötesplatsen nära parkens östra entré med grill- och sittmöjligheter samt pingisbord. Foto: Boverket

Utmaningar

En stor utmaning i projektet har varit tidsbrist. Kommunen fick bara ett anbud i sin upphandling, och detta var dessutom högre än beräknat. Det

innebar att kommunen fick justera ner sitt projekt för att hålla budgeten. När projektet väl kom igång fungerade det bra.

Åtgärder

Vid parkens östra entré har en mötesplats med planteringar anlagts. Här finns möjlighet att grilla, spela pingis och umgås. Två nya gångstråk leder därifrån till lekplatsen samt längre in i parken. Den stora lekplatsen innehåller bland annat olika sorters gungor, karusell, klätterställning, segelbåt, sandlåda med bakbord, hammock och en stor lek-pyramid med rutschkanor. Här finns också parkbänkar och planteringar av träd och bärbuskar. Kommunen har byggt två utegym i parken. Utegym Styrka, har utrustning för lite tuffare träning medan Utegym Senior, har utrustning för lite lättare träning. Senorgymmet har placerats i närheten av äldreboendet i den västra delen av parken. Där finns även en boulevard och parkbänkar. En scen har byggts i parkens mitt, med gradänger i slanten ovanför. Vid scenen finns en pollare med el för att koppla in till exempel högtalare. Parken har utrustats med belysning för ökad trygghet och för att öka användningen under kvällar och den mörka delen av året. I parken har dessutom över hundra träd och ett flertal buskar planterats, varav många är blommande och fruktbärande sorter.

Lekplatsen. I bakgrunden skymtar Utegym Styrka framför multisportarenan. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

Kommunen har i dialogen besökt fritidsgården, förskolan, skolan, äldreboendet och matvarubutiker för att få kontakt med de boende i Nacksta. Alla fick komma med synpunkter och idéer som kommunen tog med sig i

arbetet med gestaltningen av parken. Ett utskick gjordes till de boende i området med inbjudan till öppet hus, där inledningsfrasen skrevs på elva olika språk förutom svenska. Kommunen tog också fram ett vykort, där det gick att fylla i sina önskemål för området. Barnen på en av skolorna i området hjälpte till att ta fram en enkät med frågor, som de sedan fick ta hem till sina familjer. I slutskedet av dialogen fick boende och besökare rösta på olika alternativ gällande till exempel tema och placeringar. Dialogen belönades med Sundsvalls kommuns interna dialogpris.

Föreningen Forza Nacksta har varit en aktiv samverkanspart under hela projektet. Sundsvalls kommun har även samverkat med BRA-fastigheter som äger marken och internt med den del av kommunen som förvaltar fastigheten. Åtgärderna hade blivit detsamma oavsett vem kommunen haft som samverkanspart, då de baserats på önskemål från boende och besökande i området.

Scenen med dess gradänger. Foto: Boverket

Effekter

Responsen från allmänheten har varit positiv och parken har efter uppbyggnaden blivit en träffpunkt för flera generationer. Åtgärderna lockar till sig både barn, ungdomar, vuxna och äldre för aktiviteter och möten. Parken innehåller en av stadens största lekplatser, som även lockar barn från andra bostadsområden. Fritidsverksamheter åker dit dagtid och barn går dit efter skoldagens slut. Familjer kombinerar ofta ett besök i parken med att handla på den närliggande matvarubutiken. Kommunen hoppas att senorgymmet kommer att locka dit ännu fler äldre personer. Att parken nu är en plats för alla bidrar till ökad social gemenskap och trygghet i

området. Delaktigheten i dialogen har även bidragit till att stärka anknytningen och stoltheten för platsen och är något som förenar området.

Kommunen hade en farhåga att projektet under byggskedet skulle vandaliseras, vilket dock inte skedde. Någon hade dock vid ett par tillfällen, både under och efter arbetstid, testat de nya åtgärderna.

Utegym Senior. Foto: Boverket

Tavla som informerar om de olika stationerna på Utegym Senior. Foto: Boverket

AB Stora Tunabyggen

Aktivitetstorg Tjärna Ängar

Kommun: Borlänge

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 3 353 000 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att utveckla det befintliga torget till en mötesplats med en variation av aktiviteter och sittplatser. Före projektet bestod torget av en bilparkering samt en plattsatt yta utan funktion. Målet var att skapa en torgyta som skulle knyta an till och lyfta bostadsområdet genom robust arkitektur med omhändertagna detaljer. Ett annat mål var att uppmuntra de positiva krafterna i området och skapa ett brett engagemang, bland såväl unga som äldre, och därigenom skapa en framtidstro i området. Bostadsbolagets ambition var att bygga ett bostadsområde som alla skulle vilja bo i, och som de boende skulle kunna känna stolthet över.

Sitt- och spelmöjligheter under en pergola. Foto: Boverket

Utmaningar

För bostadsbolaget har det varit en stor utmaning att bli accepterade av de boende i området. Det har också varit en utmaning att bemöta de olika önskemål som har lyfts av olika generationer boende i området samt att omvandla dessa till en helhet. Torgytan har utformats för att fungera över ålders- och könsgränser, men barn och ungdomar har fått ett särskilt fo-

kus i utformningen, då det bor en stor andel yngre människor i området. Ytterligare en utmaning har varit att andra bostadsområden inom Tunabyggens bostadsbestånd, har ifrågasatt renoveringen i bostadsområdet Tjärna Ängar, och undrat varför det satsas mycket där.

Åtgärder

AB Stora Tunabyggen har tagit bort den befintliga parkeringen och därmed gjort torgytan bilfri. Det har länge funnits en önskan i området om att särskilja ytor för barn och platser för bilar. Utformningen av torget har en rumsbildande karaktär med inslag av grönytor, vilket förstärker inramningen av platsen. Bostadsbolaget har anlagt ett enklare utegym och satt upp gungor och en liten manuell karusell. En scen har byggts för framträdanden och samling. En mindre yta har avgränsats för lagspel, till exempel landhockey, och ett basketområde har skapats. Flera sittgrupper som inbjuder till spel och fikastunder har också anlagts i området. Torget är öppet och har insyn från alla håll, vilket skapar förutsättningar för möten både mellan olika generationer och mellan könen.

Basketområdet samt ytan för lagspel. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

Dialogen genomfördes under det som bostadsbolaget kallar för dialogveckan. Olika grupper såsom en fritidsverksamhet, ett studentboende, Högskolan Dalarna, öppna förskolan, seniorboendet och den ideella föreningen Tjärnkraft engagerades i arbetet genom olika workshoppar. Bostadsbolaget anordnade även tjej- och killforum samt arrangerade en öppen träff på Gallerian Tjärna centrum. Syftet med dialogveckan var att skapa en bred delaktighet och därigenom skapa ett underlag för ett gemensamt ansvarstagande för boendemiljön i området. Den gemensamma

planeringen har varit ett viktigt inslag, då flera av de boende kommer från miljöer och områden, där demokrati och medbestämmande inte har varit en naturlig del av vardagen.

Samverkan påbörjades redan innan projektets start genom att bostadsbolaget bland annat bjöd in hyresgästföreningen, Borlänge kommun och lokala föreningar till samtal. Det fanns dock tilltänkta samverkansparter som tackade nej. Kretsen av samverkansparter har varit ganska öppen, då bostadsbolagets ambition har varit att hellre inkludera än exkludera. I och med samverkan skapas dock förväntningar som det kan vara svårt att leva upp till. Oavsett vilka bostadsbolaget hade samverkat med, hade åtgärderna blivit i stort sett detsamma.

Ett enklare utegym. Foto: Boverket

Effekter

Bostadsområdet hade före projektet problem med utanförskap, trångboddhet, bränder, stenkastning mot blåljuspersonal och hög kriminalitet. Nu finns det en framtidstro i området. När bostadsbolaget påbörjade satsningen var matvarubutiken på väg att läggas ner, men den lyckades få en ny ägare och finns kvar, vilket också kan visa på att det finns en framtidstro i området. Det är förutom de som bor i området, även människor från andra områden som använder platsen. Enligt bostadsbolaget har det sakta börjat ske en förändring i området, genom nya rörelsemönster och fler aktiviteter. Den återkoppling som bostadsbolaget har fått har varit alltigenom positiv. Vid invigningen av torget kunde bostadsbolaget tydligt se en stolthet och glädje hos de som deltog.

Torget fungerar som ett vardagsrum i utemiljön, något som bostadsbolaget menar är nödvändigt i ett område med hög trångboddhet. Att torget nu är bilfritt har lett till ökad trygghet och upprustningen har bidragit till att området även har blivit mer attraktivt. Men framför allt har nu torget ett viktigt signalvärde, som består av att visa de boende att bostadsbolaget är villiga att satsa på renovering och upprustning av utsatta bostadsområden.

Grönska omgivet av scen, pingisbord och sittplatser. Foto: Boverket

Laddningsstolpe med USB-uttag. Foto: Boverket

Uppsala kommun

Lina Sandells Park

Kommun: Uppsala

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 6 650 000 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att skapa en ny mötesplats i parkmiljö på en yta som tidigare inte haft någon funktion. Gottsunda är ett utsatt område, där det bor många människor på en liten yta och där utemiljöerna är nedgångna. Målet med projektet var att lyfta platsen både ur ett stadsbyggnadsperspektiv och ur ett socialt perspektiv. Kommunen ville värna om grönskan och samtidigt ge en stadsparkskänsla. Platsen är centralt belägen, men var ändå anonym, då den främst användes som en passage mellan olika delar av Gottsunda. Uppsala kommun ville långsiktigt säkerställa ytan som ett grönt område inför den storskaliga stadsutveckling som är på gång i Gottsunda.

Utmaningar

Utmaningarna med projektet har varit många. Bland annat har två mordförsök på platsen orsakat att den anlitate entreprenören drog sig ur, vilket ledde till att det var svårt att i tid få klart bygget. En annan utmaning har varit dialogen som har tagit tid och krävt långvarigt engagemang. Dessutom medförde långvarig tjäle förseningar i projektet. Förhoppningen var att skapa en förankring i området och därmed få ett bättre omhändertagande av parken.

Träspången samt tubrutschkanan i skogskullen. Foto: Boverket

Åtgärder

Parken har fått en grundstruktur med nya och förstärkta gångvägar, grannitmurar, träd och planteringar som skapar olika rum. I musik- och danshörnan finns ett DJ-bås, där besökare kan spela musik, scratcha och spela in musikslingar med hjälp utav en mobiltelefon. Framför båset finns ett dansgolv och bredvid finns sittmöbler att hänga i med uttag för att ladda mobilen. Ett tak ger skydd för regn och sol. På aktivitetsytan finns det utmanande lek och spontanidrott för större barn och möjlighet för träning av styrka och balans för alla åldrar. En stor klätterlek som består av olika våningar och som är formad som en bur har byggts upp. Den som hellre vill vila eller sola kan pusta ut i hängmattan eller i solstolarna. I sitthörnan finns grillar både i bra solläge samt i lite skugga inne i pergolan. Buskar och fruktträd avskärmar sitthörnan från cykelbanan. Småbarnsleken består av en liten hörna intill sitthörnan, där de allra minsta barnen kan leka. Där finns bland annat aktivitetskärmar, klätterlek, rutschkanor och nät.

Aktivitetsytan med sitthörnan samt småbarnsleken i bakgrunden. Foto: Boverket

En nyanlagd träspång med belysning binder samman två delar av Gottsunda. En bit upp i backen i skogen finns en platå med en tubrutschkana och längre in finns ett lekvänligt skogsrum. Här finns även små lekhus och djurskulpturer. Belysningen slingrar sig mellan träden och lyser upp utvalda stammar. Området mellan aktivitetsytan och skogen har rustats upp med ny asfaltsbeläggning och nya kantstenar i granit på gång- och cykelvägar samt nya bänkar kring ett befintligt konstverk. Träd har gallrats, både i den öppna parkdelen och i skogsområdet, för att skapa mer variation och bättre uppsikt.

Dialog och samverkan

Uppsala kommun hade en ingång till dialogen genom sitt ordinarie planprogramsarbete, där arbete med olika fokusgrupper har pågått sedan år 2015. Dialogerna har genomförts med hjälp av olika metoder och olika förhållningssätt, beroende på respektive fokusgrupps önskemål. Målet med dialogen var att skapa en plats för alla med en bred förankring. För att kunna uppnå detta, fokuserade kommunen på jämställdhet och på unga tjejers önskemål. Detta var något som successivt kom fram genom diskussioner om att allaktivitetsplatser främst används av killar och om hur kommunen skulle kunna jämna ut detta. Uppsala kommun anställde en grupp unga tjejer för att delta i projektet och för att samordna dialogen och styrde dialogerna genom olika fokus och diskussioner. I stället för att fråga om en plats till exempel kändes trygg eller otrygg ställdes öppna frågor. Vid ett tillfälle i dialogen framkom att flickor med utländsk härkomst i vissa fall har svårigheter att få möjlighet att umgås utan tillsyn av äldre bröder eller fäder och övriga släktingar. Det resulterade i att kommunen planerade in parken i olika zoner för olika aktiviteter, så de besökande kan välja om de vill stå i centrum eller om de vill vistas mer avskilt.

Den stora klätterleken. Foto: Boverket

Kommunen har även genomfört olika övningar med andra fokusgrupper. Till exempel har de haft gåturer med en förskola, som bland annat fick i uppgift att lägga sura citroner (citroner med sur mun) på dåliga platser och glada apelsiner (apelsiner med glad mun) på bra platser. Syftet var att få barnen att börja interagera med omgivningen och kunna observera hur de agerade och lekte på platsen för att få ytterligare kunskap inför utformningen av parken. Uppsala kommun satte även upp skyltar i parken i

början av projektet för att informera allmänheten om att platsen skulle förändras och om hur de skulle kunna lämna sina synpunkter via en digital enkät. Uppsala kommun samverkade med idrottsförbundet. Oavsett vem Uppsala kommun hade samverkat med, hade åtgärderna blivit ungefär densamma, då fokus låg på de önskemål som kom fram i dialogerna.

Effekter

Efter att projektet genomförts är det fler som rör sig i området och som använder och leker i parken och på skogskullen. Responsen från allmänheten har överlag varit positiv. Framförallt är de boende i området mycket positiva. Det finns ett naturligt flöde genom parken, då det är många som passerar den till vardags. Många som passerar, stannar till och leker där, eller hänger, men även de som bara passerar, påverkas positivt av den nya parken. Parken har under år 2019 fått en del recensioner med kommentarer och bilder på Google maps. Radiokanalen P4 Uppland gjorde en intervju i parken på höstlovet, och då var det besökare där, även från andra delar av Uppsala. Majoriteten av dem som använder parken är dock närboende. Uppsala kommun har inte haft problem med något stök på platsen sedan parken öppnade. Parken bidrar till detta genom att det finns fler ”ögon” på platsen. Det är också viktigt med barnfamiljer på plats då detta ökar tryggheten och förhindrar att det blir ett tillhållsställe. Samtidigt som parken har utvecklats, har det även genomförts åtgärder på andra fastigheter i närområdet, till exempel på en pizzeria som tidigare var ett tillhåll. Det arbetet kommer att fortsätta med ytterligare åtgärder på fler fastigheter i området, vilket har upplevts som positivt av de boende.

DJ-båset med sittmöbler i både sol och skugga. Foto: Boverket

Karlskogahem AB

Utveckling av bostadsgården på Lantmätaren 3

Kommun: Karlskoga

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 2 500 000 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att få de boende att vilja bo kvar i området. Karlskogahem AB hade tidigare rustat upp en annan gård inom sitt bostadsbestånd med goda resultat och hoppades kunna genomföra ett liknande lyft på denna gård. Målet var att det skulle finnas något för alla på gården. I dialogen framkom att killarna ville ha plats för fysisk aktivitet och tjejerna efterfrågade plats för scen och för att umgås. Ett annat mål var minskad segregation och ökad grannsämja.

Utmaningar

Utmaningen med projektet har varit att ändra de boendes beteendemönster, då det bland annat har varit mycket problem med nedskräpning. För att minska detta har Karlskogahem AB utsett boendevärdar samt anordnat en städdag med tipspromenad, vars frågor handlade om nedskräpning och miljön. Efter detta har nedskräpningen minskat. Andra utmaningar var språkproblem och att projektet blev dyrare än planerat.

Sitt- och grillplats med multiarenan i bakgrunden. Foto: Boverket

Åtgärder

Karlskogahem har anlagt en ny lekplats med kompisgunga och ett unikt klätternät. Lekutrustning för yngre barn såsom gungbrädor och gungor i anpassad storlek har satts upp. Gården har utrustats med ett bollplank, en parkourbana, en scen och fler belysningsstolpar. Multiarenan har fått ny beläggning, nya linjer, mål och korgar. Befintligt buskage har beskurets och nya planteringar med kantsten har anlagts. Nya sitt- och grillplatser har uppförts och befintliga har bytts ut.

Dialog och samverkan

Karlskogahem AB inledde dialogen med att informera om satsningen och hade sedan ett stationsmöte, där de boende fick uppge sina önskemål på en flygkarta över området. Exempel på olika stationer var trygghet, lekskap och samlingsplatser. På mötet tillhandahöll bostadsbolaget många förklarande bilder samt tolk för att alla skulle förstå. Det finns en förhoppning hos bostadsbolaget att de boende i området ska känna en större ansvarskänsla för utemiljön, då de har varit engagerade i projektet från början. Efter mötet fick arkitekterna ta del av allt material från mötet och arbetade utifrån det fram två förslag. De boende fick sedan rösta fram det förslag de tyckte var bäst. Bostadsbolaget har samverkat med polisen, olika förvaltningar på kommunen, särskilt socialförvaltningen, men också med hyresgästföreningen.

Det unika klätternätet och kompisgungan. Foto: Boverket

Effekter

Responsen från allmänheten har varit positiv. Barnen är nöjda med lekskapen och de vuxna gillar grillplatserna, men också den förbättrade

överblickbarheten som har uppstått på gården. Parkourbanan är omtalad och troligtvis kommer förskolan i närheten göra utflykter till området. För att förändra den negativa bild, som vissa har av området, hoppas Karlskoghäm AB kunna locka människor från andra områden att besöka bostadsgården. Ytterligare en effekt av projektet är att Karlskoghäm AB har skapat en djupare relation med de boende i området och öppnat upp dörrar för mjuka frågor, vilket kan förenkla det boendesociala arbetet i framtiden.

Hängmattor. Foto: Boverket

Syrianska föreningen i Örebro

Multifunktionsarena

Kommun: Örebro

År stöd beviljades: 2017

Beviljat stöd: 1 161 290 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att skapa en plats för ungdomar att samlas på. Detta framkom i samtal med ungdomar, som Syrianska föreningen har haft tillsammans med polisen för att minska problem med kriminalitet i området. Det huvudsakliga målet med projektet var att bryta de grupperingar som ofta legat till grund för ungdomsproblemen i området. Ändamålet var att få ungdomarna att umgås med varandra, oavsett vilken stadsdel de bor i. Ett annat mål var att bryta isoleringen, särskilt genom att få kvinnor mer delaktiga i livet utanför hemmet.

Utmaningar

Den enda utmaningen som har uppstått i projektet har berott på problem med leveranser, vilket ledde till förseningar i projektarbetet.

Multisportarenan. Foto: Boverket

Åtgärder

Syrianska föreningen har anlagt en multisportarena som inkluderar ett utegym. Utrustningen är anpassad utifrån skillnader mellan olika kön och åldrar. Syrianska föreningen planerar att ha professionella instruktörer på

plats under vissa tider, som speciellt inriktar sig på att hjälpa kvinnor, äldre och barn.

Dialog och samverkan

För att inhämta synpunkter från de boende i området, om hur anläggningen skulle utformas och vad den skulle innehålla, inleddes dialogen med möten, tillsammans med SISU Idrottsutbildarna. Några personer och organisationer valdes sedan ut som referensgrupp, för att användas under projektering och genomförande. Ledord i projektet har varit jämställdhet, öppenhet och prestigelöshet. Syrianska föreningen är samordnare för en etablerad områdesgrupp, som består av ett 30-tal olika organisationer, till exempel idrotts- och bostadsföreningar. Samverkansparterna har stöttat projektet med till exempel utbildning, kontakter, planering och finansiering.

Utegymmet och ett av pingisborden. Foto: Boverket

Effekter

Efter upprustningen fungerar platsen som mötesplats med öppna och inbjudande ytor, där boende och besökare i området kan samlas och ha aktiviteter utomhus. Allmänhetens respons på utearenan har varit mycket positiv. Det är många besökare från olika områden som söker sig till platsen för att använda utemiljön. Inledningsvis bemannades platsen med personal från föreningen för att förhindra bråk på platsen mellan olika grupperingar. Den fysiska närvaron av föreningens personal medverkade till att ungdomarna började umgås med varandra för att få använda den nya utemiljön. Platsen upplevs numera som mer trygg och välordnad.

Områdets låga folkhälsotal har påverkats i positiv riktning av det genomförda projektet. Arenan bidrar till ökad integration och jämställdhet, då den är en mötesplats för alla, med anpassad utrustning och riktade insatser. Anläggningen ger ungdomar en meningsfull sysselsättning, eftersom den erbjuder både träning, utbildning och feriearbete. I föreningens regi anställs ungdomar som idrottsledare vid arenan. Dessa ungdomar kan bli goda förebilder för andra ungdomar i området. Den vandalisering som tidigare skett i området har i huvudsak varit kopplad till sommaren och sysslöshet. Problemen med gängbildning och vandalisering har sedan projektet genomfördes minskat i området.

Örebro kommun

Saxons park - från lokalpark till stadsdelspark

Kommun: Örebro

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 2 000 000 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att stärka parkens identitet och upplevelsevärden för flera målgrupper. Parken har från början anlagts för att vara den största parken i området, men hade innan projektet ett begränsat utbud av attraktiva platser och aktiviteter. Det huvudsakliga målet var att utveckla parken till en stadsdelspark, som både kunde fungera som en mötesplats och som ett utflyktsmål för hela bostadsområdet. Bostadsområdet har ett högt ohälsotal. Ett annat mål var därför att öka aktiviteten bland barn och ungdomar genom att anlägga nya aktivitetsytor och lekmiljöer. Kommunen avsåg även att öka tillgängligheten och tryggheten i parken.

Entrébågen med scenen skymtandes i bakgrunden. Foto: Boverket

Åtgärder

Örebro kommun har röjt upp skogsbrynet runt parken för att öppna upp skogen och för att öka tryggheten. En ny pulkabacke har anlagts och den befintliga entrébågen har renoverats. I parkens norra del har en fruktlund planterats, med bland annat körsbärsträd, mullbärsträd, bärbuskar och andra ätliga växter. En ny gångväg har anlagts genom fruktlunden och

den befintliga asfaltslingan genom parken har fått ny asfalt. I anslutning till fruktlunden har perennrabatter planterats, där olika arter avlöser varandra för att ge en lång blomningssäsong. Flera olika ytor för lek har skapats på olika platser i parken. En ny sand- och vattenlekmiljö har byggts, där barnen bland annat kan pumpa fram vatten med en handpump. De befintliga gungorna har bytts ut mot nya gungställningar med olika typer av gungor. På andra sidan parken har en lite mer utmanande lekmiljö byggts med en större klätterställning och andra lekredskap för äldre barn. En scen med tak och indragen el har uppförts, som är tänkt att fungera både för spontana och organiserade aktiviteter. Den har också en allmän funktion som en väderskyddad plats för att underlätta för utflykter till parken. Belysningen i parken har förbättrats och utökats med fler belysningsstolpar, bland annat vid de nya aktivitetsytorna i parken. I parken har även anlagts flera nya sitt- och grillplatser samt en utedusch.

Den stora klätterställningen och snurrlek för äldre barn. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

Projektet inleddes med en medborgardialog, där synpunkter och önskemål om parken samlades in. De boende i området fick information om satsningen på parken genom flera olika kanaler, vilket en parlamentarisk grupp med politiker från Tekniska nämnden ansvarade för tillsammans med tjänstemän. På ett öppet möte i parken diskuterades olika synpunkter. Ytterligare synpunkter samlades även in med hjälp av en digital enkät på sociala medier. En mellanstadieklass på Brickebackens skola deltog i dialogen genom att göra ett arbete om parken, rita teckningar och framföra sina önskemål till de ansvariga politikerna och tjänstemännen.

Dialog fördes även med lokala organisationer och företrädare bland annat genom en befintlig områdesgrupp, där representanter för olika samhällsfunktioner och lokala intressen möts regelbundet. Möten anordnades också med Örebrobostäder, hyresgästföreningen och med den lokala paraplyorganisationen "Trädet", som bland annat driver fritidsverksamhet och samlar många föreningar under sig. Utifrån inkomna synpunkter togs utvecklingsförslag fram som stämde av med skolklassen samt med ovan nämnda föreningar och organisationer. Allmänheten fick också ta del av det och lämna synpunkter på ett öppet möte i Brickebackens centrum. I detta skede samlades mer detaljerade synpunkter in och utvecklingsförslaget justerades.

Sitt- och grillplats. Foto: Boverket

Effekter

Saxons park har genom åtgärderna utvecklats till huvudparken i Brickebacken. Parken har genom ett utökat innehåll blivit ett besöksmål som även lockar besökare från närliggande områden, vilket skapar förutsättningar för sociala möten. En stor del av projektet har handlat om att öka parkens värde som lekmiljö och mötesplats för ungdomar. Utformningen av parken är avsedd att vara välkomnande för både yngre och äldre barn. Det finns något för alla, oavsett funktionsförmåga. Satsningen har även underlättat för verksamma föreningar i området att anordna aktiviteter i parken, vilket berikar invånarnas fritid och skapar möten.

Tryggheten i parken har ökat genom att det nu är fler som besöker parken och genom förbättrad belysning. I dialogerna diskuterades även placering av sitt- och grillplatserna utifrån trygghetsaspekten. Enligt önskemål från

de boende i området har dessa placerats närmare bostadshusen i den norra delen av parken. Att skogen har röjts och därmed öppnats upp och att platsen känns omhändertagen är också aspekter som bidrar till den upplevda tryggheten.

Utedusch formad som blommor. Foto: Boverket

Öppen konstvagg

Kommun: Örebro

År stöd beviljades: 2017

Beviljat stöd: 358 364 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att skapa förutsättningar för de boende i bostadsområdet Tybble att fritt uttrycka sig konstnärligt samt att skapa en plats, där människor kan mötas för att utföra och diskutera konst, över generations- och klassgränser. Platsen som konstväggen anläggs på var tidigare en yta i parkområdet som inte användes och som upplevdes som otrygg.

Målet var att knyta en aktiv verksamhet till konstväggen för att engagera barn och ungdomar att ta platsen i anspråk samt för att ge dem en väg in i organiserat föreningsliv. Då de boende ges förutsättningar att engagera sig i det offentliga rummet skapas en känsla av identitet och samhörighet. Förhoppningen var att konstväggen skulle bli en attraktiv målpunkt, som skulle ge barn och ungdomar möjlighet att uppleva och utöva konst i vardagen.

Konsttorget. Foto: Boverket

Åtgärder

Örebro kommun har anlagt en öppen konstvagg, som består av fyra betongmurar som är 2,5 meter höga och 9 respektive 10 meter långa samt möjliga att måla på båda sidor. Konstväggen är öppen för alla konstformer även om graffitikonst är den vanligaste. Betongmurarna har placerats i en halvmåneformation så att ett konsttorg uppstår. I mitten av ytan har bänkar och en belysningsstolpe placerats. Ny belysning har även satts upp på sidorna av ytan så att den är väl upplyst. Belysningen är på under dygnets alla mörka timmar, men går ner i styrka klockan 22.00. Särskilda sopkärl samt skyltar som förklarar syfte och ordningsföreskrifter har placerats ut. Beskäring av buskage har även skett kring ytan för att öka insyn, tillgänglighet och upplevd trygghet.

Dialog och samverkan

Örebro kommun har genomfört en medborgardialog, som bland annat har fokuserat på hur konstväggen ska utformas och hur den kan tillgängliggöras för alla.

Informationsskylt uppsatt vid konstväggen. Foto: Boverket

Effekter

En ny mötesplats för barn och ungdomar har skapats genom utformningen av konstväggen och dess tillhörande konsttorg. Den tidigare oanvända ytan i parken har aktiverats och befolkas nu av både barn och ungdomar från närområdet och av konstnärer från hela kommunen och på besök från andra delar av landet. Konstväggen utgör en målpunkt i området, som gör att även andra kommuninvånare söker sig dit, för att uppleva något som är unikt inom kommunen. Detta skapar en stolthet över området och bidrar till att området integreras med övriga delar av kommunen och att ett positivt sammanhang skapas. Genom detta flöde av människor, förbättrad belysning och beskärning av buskage har den upplevda tryggheten ökat i och omkring ytan. En oväntad effekt, är att barn och ungdomar sparkar och kastar boll mot och mellan väggarna, vilket har utökat den befintliga lek- och aktivitetsytan i parken.

Kulturnämnden har beslutat att ge ett årligt bidrag till en konstnärsförening för att bedriva verksamhet vid konstväggen. Förutom skötsel och tillsyn, så att ytan hålls städad, ska föreningen anordna tio kostnadsfria workshoppar per år. Detta innebär att barn och ungdomar under handledning av en professionell konstnär ges möjlighet att utvecklas inom bildkonst vid konstvägen. Material och skyddsutrustning ingår kostnadsfritt. Av tio workshoppar ska sju riktas mot skolor och förskolor, varav minst sju i närområdet. De övriga ska erbjudas till allmänheten, varav minst en ska riktas till enbart tjejer/kvinnor eller icke-cispersoner⁵. Genom detta ges barn och ungdomar förutsättningar för att ta plats och uttrycka sig själva i det offentliga rummet. Delaktigheten är en av de viktigaste aspekterna kring konstväggen och bedöms leda till ökad identitet och samhörighet med närområdet, kommunen och samhället i stort samt till att nya individuella möjlighetsstrukturer skapas.

⁵ En cisperson är någon vars juridiska kön, biologiska kön och könsidentitet hänger ihop och som hänger ihop med den rådande samhällsnormen.

Säfflebostäd AB

Ny markanläggning, Venus 2, Säffle

Kommun: Säffle

År stöd beviljades: 2017

Beviljat stöd: 3 437 500 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att i ett socialt utsatt område skapa en grön oas för möten och lek. Bostadsgården var i behov av renovering och hade vid tidigare trygghetsvandring pekats ut som ett otryggt område. Det huvudsakliga målet med projektet var att öka tryggheten, göra gården mer överblickbar samt att utrusta den med lekmöjligheter och mötesplatser. Förhoppningen var att området skulle användas av alla oavsett kön, ålder och nationalitet, för att därigenom underlätta för integration. En ambition från bostadsbolagets sida var att de boende ska känna stolthet över att bo där och vilja bo kvar.

Utmaningar

Utmaningen med projektet har varit att hålla kalkylen, att genomföra visionen, men också att ha kunskap om att välja rätt typ av belysning som inte bländar.

Pergola med sitt- och grillmöjligheter. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

Dialogen har pågått både före och under projektets gång, då de boende har getts möjlighet att komma in med åsikter och önskemål beträffande området. En del hade svårt att förstå ritningarna och då var det viktigt att informera även på andra sätt. Säfflebostäder AB har haft överläggningar och informationsmöten med hyresgästföreningen samt dialog med kommunen. Samverkan genomfördes med polisen, kommunen, räddningstjänsten och hyresgästföreningen. Då det var dessa olika parter som genomförde trygghetsvandringen tillsammans, var det naturligt för bostadsbolaget att fortsätta med den konstellationen i projektet. Samverkan har fokuserat på trygghet, vilket bland annat gjort belysning till en väldigt viktig del av projektet.

Åtgärder

Säfflebostäder AB har skapat olika sittgrupper med möjlighet till avkoppling, grillning och umgänge i anslutning till lekytor med olika typer av lekutrustning för alla åldrar. Säfflebostäder AB lade mycket pengar på markarbeten och på att ta fram befintliga värden i området. Naturliga förutsättningar såsom berg och större träd har tagits till vara i arbetet.

En av lekytorna bestående av gunga och klätterställning. Foto: Boverket

Effekter

Efter att projektet genomfördes har det skapats en trivsammare miljö genom att det har blivit mindre oroligt och färre bränder i området. Enligt bostadsbolaget har det även blivit lättare att hyra ut i området, något som skulle kunna tyda på att det blivit mer populärt att bo där. Upprustningen har fått både medial och politisk uppmärksamhet. Efter projektet är det

många som besöker bostadsgården, både från närområdet och från andra områden. Framförallt är det mycket barn som besöker bostadsgården, vilket upplevs av de boende som positivt.

Nya bänkar och belysning vid gångstigen. Foto: Boverket

AB Botkyrkabyggen

Upprustning av utemiljön i norra Botkyrka – Alby

Kommun: Botkyrka

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 4 057 755 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att upprusta utemiljön och utforma denna utifrån de boendes behov och önskemål. Sedan husen byggdes i början på 1970-talet har inga större förändringar gjorts i utemiljön, vilket lett till skymmande buskage och utsliten lekutrustning. Många ytor hade oklara användningsområden. Målet var att anpassa utemiljön utifrån olika gruppers behov av naturliga lek- och mötesplatser för att öka trivseln i området.

Grillplats som inramats med staket och planteringar. Foto: Boverket

Åtgärder

AB Botkyrkabyggen har delat upp utemiljön i olika zoner med olika användningsområden. En ny lekplats har utformats, med väl tilltagna ytor och tillgänglighetsanpassad lekutrustning, som bland annat innehåller gungor, klätterställning och sandlåda. I anslutning till lekplatsen finns ett strandhäng som består av solstolar och parasoll i stål. En stor perennplantering med bord och sittplatser samt tre nya grillplatser har anordnats. En ny belyst fotbollsplan i konstgräs har anlagts på en yta som tidigare var en tennisplan. Tvättstugetorg, bestående av sittplatser där de boende kan umgås medan de väntar på tvätten, har skapats. Utöver detta har park-

möbler och markmaterial bytts ut, nya planteringar och ny kantsten har anlagts.

Dialog och samverkan

Dialogen skedde genom en workshop ute i bostadsområdet. Inför workshopen hade arkitekterna och projektledaren gjort olika områdesindelningar utefter användningsområden och befintlig situation. Områdena markerades sedan ut på en stor karta tillsammans med ett antal bilder från området. De boende fick komma med åsikter och input om vad som var bra och dåligt med deras utemiljö och hur de ville att denna skulle utvecklas. Detta material låg till grund för arkitekternas programförslag som sedan bearbetades vidare till det slutgiltiga förslaget.

Strandhänget invid en klätterställning. Foto: Boverket

Effekter

AB Botkyrkabyggen har fått många positiva kommentarer kring den nya utemiljön. Åtgärderna har väckt nytt liv i området och upplevs som positiva av de boende. Platserna har blivit mer trivsamma och utnyttjas i en mycket större utsträckning än innan. Boende från såväl området som barn och vuxna från närliggande bostadsområden och gårdar leker och vistas på dessa gårdsytor. I och med att områdena har fått tydliga syften och användningsområden har det också blivit lättare att undvika konflikter. Grillplatserna används flitigt och den nya utformningen har bidragit till att fler kan utnyttja grillplatserna samtidigt.

Boodlas förening för pedagogik och trädgård

Upptäckarträdgården

Kommun: Botkyrka

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 308 415 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att skapa en demokratisk mötesplats för gemensamma aktiviteter, för att bidra till ett ökat deltagande i samhället. Gula villans trädgård ligger vid ett populärt gångstråk mellan miljonprogramsområdena Alby och Fittja. Trädgården är en unik och naturnära plats men var i stort behov av renovering för att bli funktionell och attraktiv. Den äldre delen av trädgården är anlagd i terrassform, vilket innebär att även tillgängligheten behövde förbättras. Föreningen ville därför utvidga trädgården till åkern framför Gula villan, men då denna utgjorde betesmark för rådjur behövde området först hägnas in. Målet var att anlägga en varaktig struktur i trädgården, med hjälp av gångvägar, planteringar och platser för umgänge, vila och lek. Förhoppningen var att omvandla trädgården till ett utflyktsmål, där de boende i området skulle kunna bygga social gemenskap genom aktiviteter tillsammans.

Välkomnande skyltar vid grindarna in till trädgården. Foto: Boverket

Utmaningar

Det har varit en utmaning med projektet att få vissa samverkansparter att utföra det arbete som de kommit överens om. Detta har bland annat resul-

terat i att grindarna till inhägnaden inte blev så robusta som föreningen önskat. En annan utmaning har varit att administrera den ekonomiska redovisningen av projektet, något föreningen menar beror på oerfarenhet.

Åtgärder

Ången framför Gula villan har inhägnats av ett viltstängsel med trästolpar och tre grindar. Tillgänglighetsanpassade gångvägar har anlagts och välkomnande skyltar har placerats utanför grindarna för att locka besökare.

Trädgårdsterrasserna har fått nya smidesgrindar för att stänga ute skadedjur samt för att öka säkerheten. Grindarna är utformade för att passa till det befintliga staketet. De har även en funktionell dörrklinka, formgiven av föreningen med hjälp av en lokal smed, som ska vara lätt att öppna även för muskelsvaga eller reumatiker.

Utsikt över grönsaksbäddarna och lekplatsen från Gula villan. Foto: Boverket

En kreativ lekplats blev resultatet av en byggverksstad med barn. Lekplatsen består av en stor koja med serveringslucka, altan, rund entré och klätterstege upp på taket, där det finns en skylt med ”Alby Flygplats” samt ett flygplan. Lekplatsen innehåller även ett färgglatt stall, en fågel-skrämma som kan vinka och en kycklingbuss. Workshopparna resulterade dessutom i fler blomrabatter och en kompost. Nya grönsaksbäddar har också anlagts för att erbjuda lokalt odlade grönsaker.

Dialog och samverkan

Dialogen bestod bland annat av spontana samtal med de som promenerade förbi trädgården, möten med särskolan och lokala grundskolan, dis-

kussioner med andra odlare i närområdet och workshoppar med barn och ungdomar från området. Föreningen har använt olika kanaler för att nå både dem som har lätt att göra sig hörda och de som inte brukar komma till tals i planeringsfrågor.

Arbetet med workshopparna har skett med över 400 lokala ungdomar och har haft en demokratisk utformning. Arbetet har syftat till att förankra platsen hos ungdomarna och få dem att vilja komma tillbaka. Föreningen har under arbetes gång fört samtal med ungdomarna om bland annat jämställdhet och upplevd trygghet i det offentliga rummet.

Byggverkstaden hölls vid fyra veckolånga tillfällen med barn i åldrarna 6–14 år. Aktiviteten möjliggjorde för barn från olika stadsdelar att lära känna varandra. Den färdiga lekplatsen kommer att locka fler barn och familjer till platsen. Barnen har fått hjälp av professionella snickare och arkitekter som ett led i att barn ska få möta olika professioner och yrkesverksamma kvinnor. Det har också varit viktigt att alla barn har lärt sig att hantera alla verktyg, för att lyfta fram tjejer och öka deras självförtroende avseende byggande och utformning av närmiljön.

Samverkan har skett tillsammans med hyresvärden Subtopia och fastighetsägaren Botkyrka kommun för att få deras medgivande och synpunkter på åtgärderna. Kommunens tillgänglighetsexpert har även hjälp till med utformningen av gångvägarna, till exempel avseende deras bredd och underlag.

En av smidesgrindarna med den specialdesignade klinkan. Foto: Boverket

Effekter

Projektet har omvandlat en tom plats till en aktiv trädgård som välkomnar alla förbipasserande. Innan föreningen tog över Gula villan och dess trädgård var platsen privatägd. Workshopparna har därför fungerat som en introduktion till platsen, där de medverkande har fått information om att denna numera är öppen för alla. Välkomstskyltarna utanför grindarna skickar också en tydlig signal om detta.

Platsen upplevs efter upprustningen som tryggare, delvis på grund av att det är fler som besöker trädgården för att ha picknick, titta, provsmaka och handla. Det sker också fler spontana möten än tidigare, dels mellan besökare och dels mellan besökare och personal som arbetar i trädgården. Den förbättrade tillgängligheten har inneburit att fler grupper med rullstolsburna och fler personer med barnvagnar besöker området. Lokala hobbyfiskare besöker också platsen för att gräva efter mask i komposten. Det är dock inte många från innerstaden som besöker platsen utan främst de som bor i närliggande områden.

Satsningen har bidragit till att det finns en känsla av stolthet och delaktighet i området. Det har dessutom gjort promenadstråket mellan Alby och Fittja tillgängligt för fler. Föreningen har fått till sig att Alby och Fittja upplevs närmare varandra då stråket känns tryggare och det finns något värt att titta på och eventuellt besöka längs vägen.

Promenadstråket mellan Alby och Fittja. Foto: Boverket

Föreningen Svensk samtidskonst

Var-dags-rum för att Albybergets utemiljö ska bli ett tryggt rum, var dag, för alla

Kommun: Botkyrka

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 2 100 000 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att, tillsammans med boende och verksamma i området, skapa en permanent offentlig gestaltning, anpassad till platsen. I området fanns det före projektets start skogspartier och parkliknande delar men då dessa saknade funktion användes inte utemiljön i någon större utsträckning.

Målet med projektet var att öka tryggheten i området genom ökade samtal, reflektioner och möten och därmed indirekt stärka även demokratin. Fokus för projektet var samverkan och medborgardialog, förbättrad belysning i bortglömda stråk för att bilda nya sträckor och knyta samman området samt att skapa ljusa, öppna platser för möten och aktiviteter. Ambitionen var att alla boende och verksamma i bostadsområdet skulle kunna medverka i projektet, oavsett bakgrund, ålder eller förutsättningar. Tillsammans skulle de bidra till att stärka Albybergets identitet positivt.

En av de 18 nya mötesplatserna på Albyberget. Foto: Boverket

Utmaningar

En stor utmaning för projektet var att det skedde två ägarbyten under projektiden. Det innebar att arbetet fick förankras på nytt hos de nya ägarna, för att få dem att fortsätta satsa på projektet. Det var även en utmaning att bemöta och realisera de önskemål som kom fram i dialogen. Ytterligare en utmaning var att ha en interaktiv dialog med media med anledning av allmänna dataskyddsförordningen (GDPR). Projektet kunde inte lägga ut bildmaterial på webbplatsen eller föra dialog på sociala medier som det var tänkt. Samtliga dialoger fick i stället ske på plats.

Åtgärder

Föreningen Svensk samtidskonst har genomfört olika konstgestaltningar på Albyberget. Installationen ”Orbit i slänten” har placerats i det skogsparti som i dialogen utmålats som mörkast och mest negativt. Konstverket består av tre belysningscirkelar som har hängts upp i trädkronorna och är ett exempel på omfältsljus. Genom att placera belysning vid sidan av vägen och samtidigt sänka ljusstyrkan på gatubelysningen minskar kontrasterna. Upplevelsen av att befinna sig i en ljuskägla, och inte se det som händer i mörkret runt omkring, försvinner.

”Hemljus”. Foto: Boverket

Föreningen har på befintliga lyktstolpar monterat 13 lampskärmar i ljusdiffuserande material, som liknar trygga hemlampor från vardagsrummet. Installationen ”Hemljus” minskar bländning och ökar därmed ögats mörkerseende. En annan konstinstallation är en unik och tankeväckande gjutten skulptur, utformad som en väska, som har placerats på en betongbänk

under en av Hemljus-lamporna. Konstverket ”Vila” är avsedd att ge en känsla av beständighet och klassisk konst i modern tappning.

I området har tio unika trafikskyltar för Albyberget placerats ut, som består av positiva fraser såsom Tack, Demokrati och Kramnäralängtar. På gång- och cykelbanor där asfalten varit trasig eller saknats har asfaltsmönster anlagts. 18 nya mötesplatser med ny markläggning, bänkar, bord och grill eller sandlådor har uppförts i området. 100 nya brandsäkra soptunnor har även placerats ut för att öka trivsel, minimera brandrisk och minska nedskräpning. Träd och buskar har gallrats för att ge bättre belysning och friare siktlinjer och nya strålkastare har satts upp. En ny multiarena med konstgräs och stängsel runt om har också anlagts för att ge möjlighet till att spela olika bollsporter.

Färgglatt asfaltsmönster. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

Dialogen i projektet var omfattande. Det innehöll intervjuer med 468 personer, informationskväll för alla lärare på Grindtorpsskolan, workshop med niorna för att inspirera dem till att själva bygga offentlig trygghetskapande konst för Albyberget samt för inspelning av spegelhologramsfilm. Det genomfördes 18 olika workshoppar med elevrådet, fritidsklubben Albys Hjärta, kvinno föreningar, föräldraföreningar och Hyresgästföreningen. Dialogen har även omfattat ett tiotal vandringar i området med bland annat Botkyrka kommun, fikor, middagar, förslagslådor, informationsspelare, utställningar, informationsaffischer i portuppgångar och brevlådor, utställningar, mini-bio med informativ Hologram-film, vernissage, omröstningar, gemensamma platsanalyser, forum på sociala

medier, sex möten med referensgruppen och ett oräkneligt antal samtal och diskussioner. Över 1 200 skisser, texter och mönster inkom under dialogen och har varit inspiration till det som har byggts. Detta återfinns till exempel i lampornas mönster.

Den gedigna dialogen har resulterat i ökad aktivitet och ökad social gemenskap i området. Konstnärerna som har lett projektet har varit aktiva både på plats i utemiljön och i skolverksamheten på Grindtorpsskolan. De har upplevt att passiv kommunikation inte har fungerat lika bra, förslagslådorna är ett exempel på detta. I de fall det har förekommit språkproblem har projektet använts sig av bilder för att kommunicera.

Det framkom i dialogen att de boende, förutom konstillallationer, även ville ha funktionalitet i området, i form av till exempel fotbollsplan och grillar. Fastighetsägarna och konstnärerna delade upp åtgärderna mellan sig. Fastighetsägarna arbetade med de funktionella åtgärderna medan konstnärerna fokuserade på den konstnärliga utsmyckningen.

Flera samverkansparter hjälpte till att genomföra dialogen. Hyresgästföreningen satte upp lappar i trappuppgångarna, sammankallade till möten och hjälpte till att genomföra dem. Kvinnoföreningen i området anordnade möten och samtal och även en nattvandring tillsammans med Botkyrka kommun, där 60 personer deltog.

En av tio unika trafikskyltar i området. Foto: Boverket

Effekter

Före projektets start förekom det problem med rån, inbrott och skadegörelse i området. Efter projektet har problemen varit nästan obefintliga.

Delvis kan detta bero på den delaktighet som har skapats genom dialogen. Få vill förstöra något de själva har varit med att ta fram. Den förbättrade ljuskvaliteten ökar dessutom möjligheterna att, även nattetid, tydligt se vad som händer i området. Detta har också resulterat i att det är fler, både kvinnor och män, som är ute och går i området efter skymning.

Responsen från allmänheten har varit positiv. Det var särskild uppmärksamhet när "Orbit i slänten" tändes första gången, i form av glada tillrop från balkongerna och i form av att flera kom ut för att prata om konstverket. Det har även blivit ett ökat flöde i bostadsområdet men det är bara ett fåtal utifrån som passerar. Åtgärderna som har genomförts framhäver och förstärker miljonprogrammets positiva ursprungsidé för utemiljön. Området upplevs nu mer omhändertaget, vilket även ökar den upplevda tryggheten och stoltheten över området.

Konstverken har placerats med ambitionen att de boende ska kunna se minst ett konstverk eller unik byggnation oavsett var de står på Albyberget, och kunna orientera sig i området efter detta. Alla nya mötesplatser har utformats för att vara unika och specifika just för den aktuella platsen. Ingen är den andra lik. Den snarlika utformningen på till exempel Hemljus-lamporna och trafikskyltarna och färgvalen på bänkar och bord på de nya mötesplatserna, binder samtidigt ihop området till en enhet och skapar en igenkänningsfaktor som stärker identiteten.

Trafikskylt bredvid nya multiarenan. Foto: Boverket

Huddinge kommun

Vårby strandpark

Kommun: Huddinge

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 5 915 755 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att förstärka de kvaliteter som redan fanns i strandparken genom att omvandla denna till en multifunktionell park, med något för alla. Upprustningen hade även ett pedagogiskt syfte genom att synliggöra historien i området. Parken hade före upprustningen få aktivitetsytor förutom badplatsen och grillplatser vid stranden. Målet med projektet var att skapa en park full av möten och social samvaro med platser för aktivitet och rörelse. Ett annat mål var att även öka den upplevda tryggheten i området, genom att locka fler människor att samlas och röra sig i området.

En av flera sittplatser i strandparken. Foto: Boverket

Utmaningar

Utmaningen med projektet har varit att färdigställa och slutrapportera det inom två år. Dialogen utgjorde också en utmaning då det kom in en del önskemål som inte kunde genomföras fullt ut, för att dessa var för kostsamma. Det var även en utmaning att samordna driftpersonal, trafikingen-

jörer och ekologer inför projektet. Det fanns dock ett upparbetat samarbete med dem sedan tidigare som underlättade samverkan i projektet.

Åtgärder

Huddinge kommun har genom projektet försett parken med en hammock, bordtennisbord, grillplatser, perennplanteringar och en stor mängd sittplatser. Strandstråket har förtydligats och blivit parkens huvudåder. Ett utegym, med inriktning på styrketräning har anlagts längs strandpromenaden. En specialbyggd långbänk finns också i parken, som är inspirerad av ett känt höghus kallat "Ormen Långe", som har en slingrande, väldigt distinkt form. En vikingalekplats har byggts för att attrahera både små och stora barn. Färgskalan i parken anknyter till miljonprogrammets tegelröda och gula nyanser i Vårby gård i till exempel orangeröda metalldeklar på parkutrustning och skyltning.

Vårbys spännande historia har synliggjorts i gestaltningen och förstärks ytterligare med hjälp av informationstavlor som fokuserar på olika tidsepoker. Det finns till exempel en skylt vid ångbåtsbryggan om vikingatidens Vårby och kopplingen till Birka. Vid vikingalekplatsen finns en skylt som skildrar asatron och förklarar kopplingen till korparna på lekplatsen. Den ursprungliga placeringen av herrgården Vårby gård har accentuerats genom att den har markerats med röda stenrader på platsen. Där har även en scen med utsikt över havet förlagts.

Markeringen av Vårby gård samt den intilliggande scenen. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

Dialogen har skett genom ett brett delaktighetsarbete som innefattade både kommunikation med särskilda fokusgrupper och ett öppet möte. Fokusgrupperna bestod av en blandning av olika föreningar, som till exempel kvinnoföreningar och den lokala hembygdsföreningen. Vid första mötet presenterades platsen och kommunens förslag på hur parken skulle utformas. Fokusgrupperna fick lämna sina synpunkter på förslaget, som justerades efter de synpunkter och önskemål som kom fram. Allmänheten har även kunnat skicka sina önskemål och synpunkter till kommunen via epost. Förhoppningen var att en gedigen dialog med de boende skulle skapa en varaktig ansvarskänsla för parken.

Det kom in många synpunkter om vad som önskades i den nya parken. Ett utegym önskades av både kvinnor och män. Kvinnorna framhöll vikten av att utegymmet placerades på en lagom exponerad plats, där de som använder det varken blir utstirrade eller känner sig otrygga. Männen hade mest synpunkter på utformningen av utegymmet.

Utegymmet som bland annat innehåller tyngdlyftning. Foto: Boverket

Kommunen hade svårt att få tonåriga killar delaktiga i dialogen. Det var lättare att nå tjejer och killar i yngre ålder, bland annat genom olika dansgrupper och genom fritidsgården. En del tjejer var dock också svåra att nå, då deras äldre bröder hindrade dem från att besöka fritidsgården. Kommunen samverkade med ett befintligt samarbete mellan olika föreningar i området. Då de redan var verksamma i området kunde de bidra med lokalkännedom.

Effekter

Vårby strandpark har genom projektet utvecklats till en attraktiv stadspark för hela området. Parken har fått en spännande gestaltning som drar fördel av platsens naturliga förutsättningar. Den är även funktionell och erbjuder något till alla oavsett intressen, åldersgrupp eller tillgänglighetsbehov. Det har skett en avsevärd ökning av besökare till parken, både från närområdet och från andra områden. Utegymmet används flitigt och har blivit en samlingsplats, där människor till exempel träffas för att sedan ge sig ut och jogga. Även scenen har blivit en samlingsplats.

En befolkad park skapar förutsättningar för spontana möten och leder i förlängningen till tryggare miljöer. Gemensamma mötesplatser och aktivitetsytor som ligger i anslutning till varandra underlättar detta. Vikingalekplatsen har till exempel placerats i anslutning till grillplatser och utegymmet i anslutning till en beachvolleyplan.

En del av vikingalekplatsen riktad till små barn. Foto: Boverket

Bengtsforshus AB

Baståsen

Kommun: Bengtsfors

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 1 428 069 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att skapa en utemiljö som främjar deltagande och trivsel i området. Bostadsområdet i Baståsen led av eftersatt underhåll och i området förekom även mordbränder, sönderslagna glastrutor och stolpar, klotter och ett skrotupplag av bilar. Bostadsområdet hade också blivit ett tillhåll för personer som inte bodde där eller hade anledning att vistas där. Det huvudsakliga målet med projektet var att få till ett trevligare bostadsområde och få de boende att känna en större gemenskap genom att lära känna varandra bättre.

Området har försetts med färgglada stenar, denna med områdets namn på. Foto: Boverket

Åtgärder

I och med stödet såg Bengtsforshus AB möjligheten att genomföra en omfattande upprustning i området. Bostadsbolaget har byggt tre lekstugor, en inhägnad fotbollsplan, ett uterum med grillplats, en pergola och staket. Gamla träd och buskar har gallrats och i stället för dessa har nya bärbuskar och träd planterats. Olika planteringsytor har anlagts där de boende kan odla köksväxter eller liknande. Bostadsbolaget har även gjort en

total översyn av utemiljön, vilket inneburit bortrensning av skrotbilar och annat avfall.

Dialog och samverkan

Dialogen med de som bor och verkar i området inleddes med ett möte, där de boende fick föra fram sina idéer. En skiss presenterades med de tilltänkta upprustningsåtgärderna. Det visade sig att många av idéerna sammanföll. De tänkta åtgärderna korrigerades därefter för att bättre passa de boendes önskemål. En trygghetsvandring genomfördes också.

En samverkanspart i projektet var Waernshögens Utvecklingsträdgård i Billingsfors, som har till uppgift att stärka utlandsfödda med hjälp av arbetsträning, inom bland annat odling, naturvård och byggnation. Delar av arbetsteamet som genomförde åtgärderna var boende i området, vilket i förlängningen ledde till att en person fick anställning inom byggbranschen.

Planteringsyta för odling. Foto: Boverket

Inledningsvis var det väldigt svårt att få med kvinnorna i dialogen. Trots information om dialogmötet på många olika språk och dörrknackning i området, var det främst män och barn som kom till mötena. Bostadsbolaget samverkade med bland annat ABF Fyrbodals i projektet. De hjälpte bostadsbolaget att involvera fler kvinnor genom att en kvinnlig företrädare kontaktade kvinnorna. Det visade sig att kvinnorna ville satsa på odling, som en följd av detta bildades en kvinnogrupp. De efterfrågade en lokal där de kunde träffas på egen hand och där de kunde förvara sina od-

lingsredskap. Bostadsbolaget kunde då tillhandahålla en lokal. Dialogen försvårades även av kulturkrockar och språkproblem.

Effekter

Efter projektet genomförts har det bara förekommit en enda incident. Klotter och skadegörelse har minskat och det pågår mer aktiviteter i området och fler människor ute vid grillplatserna. Det har skapats en större social gemenskap mellan de boende och de vågar nu säga till om någon gör fel. Det har dessutom skapats en närmare kontakt mellan de boende och bostadsbolaget. Bostadsområdet används främst av de som bor i området, men boende i de privata villorna runt omkring besöker också området och fotbollsplanen används flitigt av både boende och besökande utifrån.

Uterummet med grillmöjligheter. Foto: Boverket

Östgötaporten AB

Porten till gemenskap och samvaro i hela stadsdelen i Hageby

Kommun: Norrköping

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 2 150 000 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att skapa flera olika aktivitetsytor för olika typer av fysisk aktivitet och att skapa mötesplatser. Före projektet upplevdes parken som underutnyttjad. Det var ett tillhåll för ungdomar som hängde i parken och det förekom även drogmissbruk. Målet var en tryggare park och att den skulle bli en öppen, men tilltalade yta, utan mörka eller dolda platser att hänga i. Ett annat mål var att skapa en plats med fritt wifi-nätverk, avsedd för arbete eller studier utomhus.

Åtgärder

Östgötaporten AB har anlagt ett utegym och en parkourbana samt utrustat parken med gratis wifi-nätverk. Utöver det har en konstgräsplan och en basketplan uppförts i parken. En lekplats med traditionell lekutrustning, såsom gungor och klätterställning har byggts. Det finns även interaktiv lekutrustning, som innehåller olika typer av spel med fokus på lek och rörelse. Buskage har beskurits för att göra parken mer överblickbar. Parken har dessutom kompletterats med sittplatser, grillplatser och förbättrad belysning.

Den traditionella lekplatsen. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

Dialogen inleddes med en kartläggning av hur parken användes och vad som önskades. Det skedde genom spontana samtal med personer i anslutning till och i parken. För att tillvarata åsikter från alla som bor och verkar i området genomfördes bostadsmöten med de boende, gårdsmöten över gårdar, möten med lokala Hyresgästföreningen samt enkätundersökningar. Inför utformningen av utegymmet och parkourbanan genomförde bostadsbolaget även en dialog med en lokal idrottsförening.

Effekter

Platsen upplevs idag som en trygg plats där invånare från hela Norrköping kan mötas på lika villkor. De nya installationerna och upprustningen har lett till att fler vistas på platsen. Av polisens statistik framgår att kriminaliteten har minskat i området. Parkens tillskott av lekplatser och bollplaner har bidragit till ökad fysisk aktivitet. Nya sittplatser, grillplats och fritt wifi-nätverk har lett till ökad tillgänglighet och användning av parken bland alla åldersgrupper.

Parkourbanan. Foto: Boverket

Göteborgs stads bostadsaktiebolag

Generationsöverskridande aktivitetsarena

Kommun: Göteborg

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 1 027 277 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att utveckla den befintliga aktivitetsytan, från en plats för bollsport, till en generationsöverskridande mötes- och aktivitetsplats. Genom att utveckla platsen och tillföra delar som tilltalar barn och vuxna, oavsett kön, var denna plats avsedd att bli en levande, trygg och säker plats där alla känner sig välkomna såväl dag- som kvällstid. Ett annat mål var också att platsen även skulle erbjuda Göteborgs första interaktiva musik- och dansmaskin.

Den interaktiva dansbågen. Foto: Boverket

Åtgärder

Göteborgs stads bostadsaktiebolag har skapat en dynamisk, multifunktionell yta, som är öppen och tillgänglig för både boende och besökare. På platsen finns en interaktiv dansbåge för lek till musik. Där finns även ett utegym, med sju olika redskap, där barn leker och vuxna i olika åldrar kan både leka och träna. Dessutom har en klätterställning med rutschkana för yngre barn samt en stor tillgänglighetsanpassad gunga satts upp. Flera sittplatser av olika karaktär har skapats och en grill har tillförts platsen för att skapa möjligheter till umgänge och möten med nya människor.

Aktivitetsplatsen har döpts till Mosskanten efter naturområdet Svarte Mosse som ligger strax intill. Åtgärderna skapar en bra grund för bostadsbolaget att kunna arbeta vidare med andra sociala insatser.

Dialog och samverkan

Generationsplatsen har formats utifrån de önskemål som kommit fram under det löpande dialogarbete som görs i området. Tjejer har uttryckt att de saknat trygga platser att uppehålla sig på och att de inte har kunnat delta i till exempel sportaktiviteter i samma utsträckning som jämnåriga killar. En kartläggning över trygghetsaspekten runt generationsplatsen har gjorts. Bostadsbolaget mäter även tryggheten i en årlig hyresgästenkät där det ingår frågor om trygghet.

Sitt- och grillplats med pergola. Foto: Boverket

Effekter

Responsen från allmänheten har varit positiv. De boende har snabbt tagit till sig den nya utemiljön. Det är många som gör studiebesök till platsen. Generationsplats Mosskanten används främst av de som bor i området, men eftersom den ligger vid ingången till Svarte mosse, som är ett uppskattat och välbesökt naturområde, innebär det att det även är många utifrån som besöker platsen. Boende från närliggande stadsdelar samt förskolor och skolor inom stadsdelen besöker också platsen.

Platsen som kriminella gäng tidigare uppehöll sig på, har byggts bort. Området upplevs nu generellt lugnare, än när ansökan skrevs. Lekplatsen är en av flera åtgärder som bidragit till detta. Kultursatsningen Bonnier-

Hoops⁶ kom till generationsplatsen under sommaren 2018 och bidrog till en lugnare sommar än på länge. Bonnier hade inte valt den platsen för sin aktivitet om den inte hade rustats upp innan.

Utegymmet. Foto: Boverket

⁶ Ett samarbete mellan Bonnierförlagen och Svenska Basketbollförbundet för att öka läsförståelse och minska inaktiviteten bland ungdomar i Sverige.

Sittplatser bland växter utanför aktivitetslokal

Kommun: Göteborg

År stöd beviljades: 2017

Beviljat stöd: 250 000 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att skapa en mötesplats utanför en befintlig aktivitetslokal. Målet med åtgärden var att öka tryggheten, jämställdheten samt bidra till att fler vistas i utemiljön.

Åtgärder

Göteborgs stads bostadsaktiebolag har skapat en öppen, ombonad och lekfull mötesplats, som frigör en helt ny yta, som tidigare varit tom och inte hade någon särskild funktion. Platsen består av en gjuten betongyta med en långsida längs trottoaren och två kortsidor. Ytan är inramad av rymliga planteringskärl i cortenstål där växter och buskar planterats. Innanför planteringskärlen finns ett brett trädäck i sitthöjd, som har sittplatser i olika nivåer. Över halva ytan finns en pergola i stål för att göra platsen mer ombonad och ge den ett tak. Det finns även två hängstolar som hänger från pergolan och bidrar till en ombonad och lekfull känsla. Aktivitetslokalen har fått en ny skylt i cortenstål som belyses bakifrån. Pergolan och nedre delen av trädäcket har inbyggda spotlights i olika färger.

Belysning kvällstid. Foto: Hilda Wenander, Göteborgs stads bostadsaktiebolag

Dialog och samverkan

Dialogen skedde genom en öppen träff, där Göteborgs stads bostadsaktiebolag presenterade ett förslag de arbetat fram. Förslaget fick sedan de boende tycka till om. Bostadsbolaget hängde även upp planscher med bilder på den föreslagna gestaltningen, där de boende kunde lämna kommentarer under några veckors tid. Bostadsbolaget anordnade också en namntävling som ledde till att aktivitetslokalen döptes till Orkanen. Detta följer med vädertemat i området då gatorna har namn som Godvädersgatan och Flygvädersgatan.

Mötesplatsens trädäck och planteringskärl. Foto: Boverket

Effekter

Samlingsplatsen utanför aktivitetslokalen används nu både av grupper utifrån och av boende i området. Förhoppningen är att den ska fortsätta locka dit flera och att den bli en samlingsplats, dit de boende vågar ta sig, även när det är mörkt ute. Sedan maj 2018 har Göteborgs stads bostadsaktiebolag trygghetsvårdar, som gör trygghetsvandringar varje kväll mellan klockan 15.00–23.00. Nyinflyttade i området besöks av någon av trygghetsvårdarna, som bland annat berättar om generationsplats Mosskanten och aktivitetslokalen Orkanen med tillhörande utemiljö.

Stena Fastigheter Tynnered AB

Upprustning av utemiljö på Briljantgatan och Smaragdsgatan i Göteborg

Kommun: Göteborg

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 3 622 723 kronor

Syfte och mål

Området upplevdes före projektet som otryggt med gängbildningar och återkommande kriminell verksamhet, bland annat langning av narkotika, skjutningar samt rekrytering av unga till kriminella gäng. Efter en tragisk händelse i området med dödlig utgång, var det angeläget för såväl bostadsbolaget som för de boende att öka tryggheten och gemenskapen i bostadsområdet. Bostadsbolagets ambition var, att visa genom insatserna att de inte accepterar brottsliga aktiviteter, som förhindrar de boende från att fritt vistas på gårdar, i trapphus och på uteplatser. Målet med projektet var att skapa en trygg, säker och omhändertagen utemiljö för de boende. Problemen var så omfattande att polisen hade valt att sätta upp 14 övervakningskameror i området.

Utegymmet har omgärdats av kantstenar. Foto: Boverket

Åtgärder

Stena Fastigheter Tynnered AB har byggt ett utegym samt en ny spontanidrottsplats i form av en bollbinge med konstgräs. En gård på Briljantgatan har utrustats med grillplats, nya fasta sittplatser och ny lekutrustning

med konstgräs. Samtliga belysningsarmaturer på fasader och stolpar har bytts ut till nya, moderna och energibesparande armaturer med bättre ljusverkan. Området har även kompletterats med ytterligare 90 belysningspunkter på fasader och stolpar.

Dialog och samverkan

Stena Fastigheter Tynnered AB öppnade ett showroom i en lokal i området, där de boende fick lämna in sina synpunkter. De boende fick också markera otrygga platser på ett flygfoto över området. Bostadsbolaget tog sedan fram förslag över utemiljön som de boende fick tycka till om.

Eftersom det redan fanns ett etablerat samarbete med stadsdelsförvaltningen, polisen, Göteborgs stads bostadsaktiebolag, Familjebostäder och Hyresgästföreningen var samverkansparterna i projektet sedan lång tid tillbaka utvalda. Bostadsbolaget samverkade även med Svenska kyrkan och Assyriska kulturföreningen. Samverkan har haft trygghet i fokus. Till exempel har utegymmet fått en strategisk placering på en historiskt otrygg plats. Trygghetsundersökningar görs regelbundet, områdesvärdar som bor i området gör både protokollförda och spontana vandringar i området.

Den nya sitt- och grillplatsen. Foto: Boverket

Effekter

Den ökade tryggheten i området har varit en viktig effekt. Det är fler som använder bostadsgården i större utsträckning. De boende känner sig nu stolta över sitt område. Detta jämfört med tidigare då de undvek att berätta var de bodde, med anledning av de problem med kriminalitet och

droghandel som fanns i området. Bostadsbolaget anställde även en områdeskoordinator, som finns tillgänglig i området under dagtid, och som hör och ser mycket samt har en god relation med de boende.

Stena Fastigheter Tynnered AB genomför årligen en större undersökning bland de boende, där de boende bland annat får ange graden av upplevd trygghet i områdets utemiljö. Bostadsbolaget berättar att det har varit en stor förändring från 58 procent år 2017 till 80 procent år 2018. Den undersökning som gjordes år 2018 genomfördes före övervakningskamerorna sattes upp, således har de inte påverkat svaren. Det som har påverkat mest är framför allt bättre belysning men även gallring av buskage.

Förutom de som bor i området används även utemiljön av vänner och kompisar till de boende. Utegymmet och bollbingen ligger i en passage genom området och nyttjas därför eventuellt av andra utifrån. En annan effekt är att energiförbrukningen har minskat i och med att armaturerna har bytts ut. Förbrukningen beräknas komma halveras jämfört med tidigare.

Bollbingen med konstgräs. Foto: Boverket

Förbo AB

Aktivitetspark Säteriet

Kommun: Mölnlycke

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 6 656 000 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att skapa en inkluderande och extraordinär lek- och mötesplats. Målet var att i samband med Förbo ABs 50-årsjubileum skapa något som knöt an till bostadsbeståndet och som skulle bli ett utflyktsmål för hela kommunen. Ledord i projektet har varit möte, lek och aktivitet, dialog, nytänkande, kreativitet, inkluderande, gemenskap samt hållbarhet.

Sagoträdet. Foto: Boverket

Utmaningar

Det har varit en utmaning för Förbo AB att förverkliga alla de önskemål som samlats in och att inkludera allas synpunkter och utifrån detta skapa en helhet. Det har även varit en utmaning att hålla budgeten och att samordna de tre byggprojekt som pågått parallellt i området. Byggnationen av parken var också en utmaning, då den skulle genomföras under sommaren 2018, som var en varm sommar med bevattningsförbud.

Åtgärder

Förbo AB har byggt en aktivitetspark med en extraordinär lekplats, som de har döpt till Sagoparken. Lekplatsen består av ett sagoträd, som både har gungor, rutschkanor och samtidigt döljer hemliga gångar och lekutrymmen. Precis intill, slingrar sig en gång- och cykelbana, runt och över en av kullarna i parken. På andra sidan ligger stenar och stockar utlagda för att leka inte-nudda-mark eller en helt egen lek. För den som vill röra sig utan lek finns både en klättervägg och ett utegym. I odlingsdelen har alla möjlighet att skörda från gemensamma bärbuskar och fruktträd. Dessutom går det att odla i egen odlingslåda eller i växthuset. Odlingen bevattnas med regnvatten som leds från taken och samlas i tankar i marken. Detta vatten används också i vattenleken, där vattnet cirkulerar. I parken finns en utomhusscenen som kan användas för föreställningar hela året. Sagoparken ligger granne med ett naturreservat, som även präglar stora delar av parken med stora gamla ekar. Belysningen i parken bidrar till att det under alla dygnets timmar och under alla årstider är en mycket trevlig plats att vistas på eller promenera igenom.

Sand- och vattenleken, scenen syns även i bakgrunden. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

Dialogen genomfördes vid många olika event tillsammans med bland annat skolan, förskolan och hemtjänsten. Barn på den närliggande skolan ritade teckningar på hur de helst leker, vilket bland annat resulterade i Sagoträdet. Besökande på Förbos kalasdag fick skriva önskemål på stora tavlor och under gåturer fick deltagarna berätta hur de upplever området samt vad som är bra eller dåligt. På hösten anordnades en avstämning som kallades Ljusfesten, som erbjöd reflexutmaning, ponnyridning, varm

mat och eldshow. Besökarna fick under en ljuspromenad lämna sina synpunkter på en förslagsskiss som tagits fram samt se på spännande belysning och berätta vilka alternativ som de föredrog. Det som har styrt projektet har varit barnens behov, naturen och fantasin. Bostadsbolaget har arbetat med olika zoner för att uppfylla barns behov av olika lekmiljöer; den trygga, den utmanande och den vilda zonen. Förbo AB ägs av fyra kommuner (Härryda, Mölndal, Lerum och Kungälv), som fått ge sin syn på projektet. Högskolan för design och konsthantverk har också varit en av samverkansparterna. De arrangerar bland annat en masterutbildning inom design som heter ”Child Culture”. De olika samverkansparterna har varit engagerade i projektet, både innan och efter projektet färdigställts.

Växthuset och en stubbe med orden "Här finns gott om plats för gemenskap att gro". Foto: Boverket

Effekter

Projektet har fått mycket positiv uppmärksamhet, bland annat på invigningen av Sagoparken. Media har också rapporterat om parken. Närliggande förskola och skola drar nytta av parken, men även förskolor och skolor på andra ställen besöker parken. Det har också gjorts ett flertal studiebesök till parken, varav många har blivit positivt överraskade av parken och uttryckt att de ska åka dit igen. Besök utifrån är viktigt med anledning av det historiskt dåliga rykte som området har. De som besöker parken får se att Säteriet inte är ett dåligt område, vilket väcker nyfikenhet på området och på hur det är att bo där. Området upplevs nu som mer trivsamt och det har i stort sett inte varit någon skadegörelse efter det att projektet slutförts. Exempelvis har växthuset stått oläst och orört sedan

invigningen. Förbo AB är mycket stolta över Sagoparken och menar att det har blivit en anledning för andra att komma till Säteriet och bilda sig en egen uppfattning om området.

Bild tagen före projektet genomfördes. Foto: Anna Granander, Förbo AB

Bild tagen efter projektet genomförts. Av bilden framgår att även husfasaderna i området har upprustats. Foto: Boverket

AB Bostäder i Borås

Hässlehus stadsodling med lekplats och aktivitetsyta

Kommun: Borås

År stöd beviljades: 2017

Beviljat stöd: 2 500 000 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att skapa en naturlig mötesplats för alla åldrar och kön att samlas runt. Hässleholmen är ett mångkulturellt område som bland annat har problem med utanförskap, låg sysselsättning och kriminalitet. Målet med projektet var att öka den fysiska aktiviteten i området, vidga synen för att uppmuntra odling, främja integration, öka dialogen mellan de boende och bostadsbolaget, men också för att stärka tryggheten i det offentliga rummet.

Stadsodlingen, i bakgrunden syns även pergolan. Foto: Boverket

Åtgärder

AB Bostäder i Borås AB har anlagt 29 odlingslotter, varav tio är tillgänglighetsanpassade. I anslutning till odlingslotterna finns sittplatser, redskapsbod samt varm- och kallkompost. En pergola inklusive bänkar, bord och grillplats har byggts i anslutning till odlingslådorna, där större sällskap kan samlas för att fika eller grilla. Aktivitetsytan bakom pergolan har försetts med dubbla linbanor och en stor klätterställning. AB Bostäder i Borås har även anlagt en lekplats med traditionell lekutrustning för yngre barn. På lekplatsen finns bland annat kompisgunga, karusell,

rutschkanor, fjäderdjur och hinderbana. Stråket mellan odlingsområdet och lekplatsen är tillgänglighetsanpassat. Aktivitetsplatsen har vidareutvecklats utifrån områdets topografi. Befintliga träd och gröna ytor har bevarats och omvandlats till lekytor, befintliga slänter utgör ytor för rutschkanor. Området är även belyst med extra spotlights.

Lekplatsen med bland annat gungbräda, rutschkanor och karusell. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

Dialogen har bestått av flera möten med boenden, organisationer, förskola och fritidsverksamhet. AB Bostäder i Borås har informerat parallellt som de har arbetat i smågrupper med dialoggrupperna. Enligt ansökan avsåg AB Bostäder i Borås att samverka med 4H gården och förskolan som finns i närområdet. Det framgår även att bostadsbolaget planerar att bilda en trädgårdsförening. Denna ska bli en gemensam samlingspunkt som skapar stolthet, kreativitet, kunskap, utbyte, öppenhet och fysisk aktivitet.

Effekter

Området har omvandlats från att enbart bestå av gröna ytor till att sjuda av aktivitet för alla åldrar i form av odling, promenadstråk, sociala mötesplatser samt ytor för små och stora barn att leka och springa på. Alla som bor i eller besöker området kan interagera över åldersgränserna, då barn och ungdomar leker parallellt med de vuxna som vistas i området. Utemiljön har öppnats upp och blivit en tillgänglig, trygg och inbjudande miljö för alla i det offentliga rummet.

Den stora klätterställningen. Foto: Boverket

Vetlanda kommun

Ett attraktivare Kantarellen

Kommun: Vetlanda

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 600 000 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att höja statusen i bostadsområdet Kantarellen för att förbättra dess rykte. Det huvudsakliga målet var att göra området mer attraktivt och öka aktiviteten hos barn, bland annat genom att erbjuda utmanande lek. Men också att öka tryggheten i området för att motverka kriminell aktivitet. Vetlanda kommun ville genom satsningen visa de boende, i synnerhet barn och ungdomar, deras möjligheter att kunna påverka sin boendemiljö, men också visa att kommunen tar sitt ansvar för området.

Bord och stolar formade som melonklyftor samt den delfinformade armaturen i bakgrunden. Foto: Boverket

Åtgärder

Vetlanda kommun har rustat upp en befintlig lekplats i området genom att tillföra ett lekhus/affär, en gungställning, en karusell, två studs mattor, en trädkoja på ben och ett bord med fyra sittplatser formade som melonklyftor. Lekplatsen ligger i anslutning till skogen så att leken kan utvecklas

fritt ut i naturen. Lekplatsen har även fått ny rundstrålande belysning samt en spotlight. Grillplatsen har flyttats till mitten av området och har fått två nya grillar i cortenstål. Runt grillarna står det bänkar av halverade stockar och här finns även ett längre picknickbord. Grill- och sittplatsen är väl tilltagen för att denna dessutom ska kunna användas som festplats. En rosa konstbelysning har också installerats. Idén till den bygger på en barnteckning från dialogen. Frukträd har planterats för att ge skugga, vacker blomning och frukt. Gång- och cykelvägen har planats ut och fått ett nytt slitlager för att göra den mer tillgänglig. Belysningen längs gång- och cykelvägen har bytts ut och antalet stolpar har utökats så att sträckningen blir väl upplyst. Gång- och cykelvägen har även fått tillskott av konstbelysning i form av två stora körsbär som hänger i skogen samt en armatur med delfiner. Skogen intill gång- och cykelvägen har röjts och träden närmast har stramats upp för att öka sikten in mellan trädstammarna. En ny stig har anlagts bakom förskolan för att få till en naturlig genomströmning av människor och därigenom öka tryggheten på platsen.

Träkojan med den rosa konstbelysningen samt grillplatsen i bakgrunden. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

Vetlanda kommun valde i dialogen att samverka med Hyresgästföreningen. Förhoppningen var att Hyresgästföreningen skulle fungera som en kanal till de boende och därmed underlätta dialogen. Kommunen bjöd genom Hyresgästföreningen in de boende till dialogmöten men ingen kom. Samverkan fungerade inte tillfredsställande, då det fanns flera på-

gående konflikter mellan olika parter och förtroende saknades från de boende för Hyresgästföreningen. Kommunen valde då i stället att arbeta på lokal nivå genom hemspråksundervisningen för att få kontakt med barn och ungdomar. I samband med dialogen genomfördes också en trygghetsvandring, dock med få deltagare. De åtgärder som har utförts, baseras på dialogen och trygghetsvandringen. Efter 1,5 år fick kommunen till slut avbryta dialogen för att hinna klart projektet.

Effekter

Området har efter upprustningen blivit mer överblickbart. Aktivitetsytorna har förtydligats och dessa har placerats nära varandra för att locka till större användning. Gång- och cykelvägen har fått ett lyft av upprustningen, bland annat av den nya rundstrålande belysningen som lyser en bit in i skogen och av de fantasifulla konstverken. Den nya stigen har anlagts för att uppmuntra till rörelse i området men också för att komma tillrätta med skadegörelse och nedskräpning vid förskolan. Gångstråken används huvudsakligen av hundägare och utgör en naturlig koppling mellan förskolan och det upprustade området. Vetlandaposten har gjort en intervju med kommunen avseende projektet. Barnfamiljer tipsar om lekplatsen på sociala medier, som ett exempel på en rolig utemiljö.

Konstbelysningen formad som körsbär i träden. Foto: Boverket

Ett attraktivare Plantskolan

Kommun: Vetlanda

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 282 982 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att upprusta lek- och idrottsplatsen för att inbjuda till aktiviteter, möten och gemenskap. Före projektet förekom stora problem med motorfordon som körde in i och genom lek- och idrottsplatsen. Dessutom var den befintliga lekutrustningen utsliten. Det huvudsakliga målet var att skapa en attraktiv miljö som främjar aktivitet och som gör att platsen upplevs som tryggare. Miljön ska erbjuda sådana kvaliteter att även människor som bor utanför området besöker den för att leka, idrotta eller umgås. Med utrustning för olika typer av aktiviteter samt både små och stora umgängesytor, skapas en plats för alla.

Linbana, snurrlek och gungor. Foto: Boverket

Åtgärder

Vetlanda kommun har breddat och asfalterat cykelvägen som går mot centrum. Den har även kompletterats med belysning. Två cykelställ har anordnats vid den östra entrén till lek- och idrottsplatsen. Den befintliga linbanan och gungställningen var mycket uppskattade men i dåligt skick och fick därför bytas ut. Ett snurrande tefat och en motorikbana med fjä-

derhoppsssteg har också monterats. I anslutning till lekytorna har tre fasta parksoffor placerats ut och på asfalten mellan lekytorna finns hopphagar, tre i rad och twister målade. Den stora asfaltsytan har jämnats till och linjer för basket, innebandy och kingout har målats upp. Asfaltsytan nyttjas även som skridskobana vintertid. En spotlight har satts upp på en befintlig belysningsstolpe och riktats mot asfaltsytan. En större gräsyta närmast bostadsområdet har försetts med två grillar, två långa picknickbord, ett mindre barnbord och ett tillgänglighetsanpassat picknickbord med plats för rullstol. För att i framtiden få lite behaglig skuggning har körsbärsträd planterats.

Motorikbanan. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

Dialogen skedde i samverkan med den lokala hyresgästföreningen som i sin tur samlat in önskemål och synpunkter från de boende i området. Vetlanda kommun har haft två möten med hyresgästföreningen samt dialog med förskolan, dagverksamheten och de tre särskilda boenden som ligger i närheten av området. I detta projekt fungerade dialogen bra, då det fanns en etablerad kontakt på Hyresgästföreningen som hade förtroende hos de boende i området.

Effekter

Efter upprustningen har lek- och idrottsplatsen fått en större sammanhållen yta och större genomsiktighet. De många funktionerna gör att besökarna kan variera sina aktiviteter och att det finns något för de flesta, vilket gör

platsen till ett lämpligt utflyktsmål. Platsen kan även användas som festplats, då det finns gott om sittplatser anpassade både för stora sällskap, personer med funktionsnedsättning och barn. Parkens placering mellan flerfamiljsbostäder och villaområdet ger goda möjligheter till integration.

Grillplatsen i nära anslutning till lekplatsen. Foto: Boverket

Kalmar kommun

Aktivitetspark i Smedby

Kommun: Kalmar

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 750 000 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att skapa en naturlig mötesplats utomhus, då det framkommit i tidigare dialoger med invånare i Smedby att detta saknats. Det aktuella området var före åtgärden inramat av stängsel och höga buskar, vilket gjorde det till en barriär mellan Smedby BoIKs fotbollsanläggning och övriga samhället. Målet var att öppna upp ytan och göra den tillgänglig för alla samt att på ytan anlägga aktiviteter för olika åldrar och målgrupper.

Grillhuset som har placerats nära lekområdet. Foto: Boverket

Åtgärder

Kalmar kommun har byggt ett grillhus med sittmöbler där besökare kan mötas och till exempel fika. Precis bredvid har de anlagt en boulebana, som vintertid kan spolas till isbana. I parken finns även ett utegym, som är anpassat för olika övningar med den egna kroppen som vikt samt en hinderbana anpassad för två. I parken finns en pumptrackbana som passar både mindre barn och ungdomar. Kalmar kommun har skapat många mindre rum i parken, till exempel finns det en hängmatta för avkoppling

och en sandstrand med strandmöbler och parasoll. För den som gillar musik och dans finns det en scen med soltak och en bänk med högtalare med möjlighet att spela musik via sin mobiltelefon. Parken innehåller även ett lekområde med en kompisgunga och en rutschkana. Ny belysning har installerats som lyser upp området fram till klockan 22 på kvällen, och en drickfontän har satts upp för hundar, barn och vuxna.

Pumptrackbana för till exempel sparkcyklar och skateboards. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

Kalmar kommun har haft dialoger med bland annat skolbarn, fritidsledare, pensionärer och boende för att förankra den kommande aktivitetsplatsen hos dem som bor och verkar i området. Kommunen har haft workshoppar med föreningarna i området och med ungdomarna på fritidsgården kring trygghet och aktiviteter i parken. Föreningen Smedby BoIK har varit delaktig genom hela processen med parken.

Effekter

Responsen från allmänheten har varit väldigt positiv. Redan under dialogen har det uttryckts att det är bra att det äntligen görs något i Smedby. Föreningen Smedby BoIK kommer framöver att ha daglig tillsyn i parken och kommer även att vara delaktig i parkens framtida utveckling. De kommer att arrangera olika aktiviteter i parken och på så sätt locka dit barn och ungdomar. Redan nu, när parken precis är färdigbyggd, finns det ett ökat intresse av att besöka parken. Aktivitetsparken kommer att höja statusen i bostadsområdet. Förhoppningen är att gemenskapen och samhörigheten i området också kommer att öka när boende träffas och umgås

i parken. Genom bra, modern belysning har området blivit en öppen och trygg plats för alla.

Sandstranden och scenen. Foto: Boverket

Hinderbana för två. Foto: Boverket

Aktivitetspark i Norrliden

Kommun: Kalmar

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 4 500 000 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att upprusta grönområdet i Norrliden, som tidigare bestod av stora grönområden, en liten lekplats och en multisportarena. Norrliden är ett miljonprogramsområde som stämplats som oroligt och otryggt och som var i behov av upprustning. Det huvudsakliga målet med projektet var att skapa en variation av aktiviteter och mötesplatser i parken, då den ofta besöks av människor i olika åldrar.

Utmaningar

Utmaningarna har varit många. Tidsbegränsningen har varit en tuff utmaning, eftersom förarbeten, förfrågningsunderlag, projektering och upphandling tar tid. Dessutom uppstod markproblem, kopplat till dräneringen, som ytterligare försenade projektet. Att jobba med dialoger var också en utmaning, då de lätt kan skapa alltför stora förväntningar. Ytterligare en utmaning har varit att ta hänsyn till olika kulturella skillnader som förekommer i området.

Paviljong med scen och grillmöjligheter. Foto: Boverket

Åtgärder

Kalmar kommun har skapat en struktur i parken genom att dela in den i fem olika områden, varav fyra har upprustats. Ett område är utformat för social samvaro och innehåller en paviljong med scen, grillplatser, hängmattor och lek för yngre barn. Området har kompletterats med träd, buskar och perenner. Ett område utgör en aktivitetsyta och där har Kalmar kommun anlagt ett utegym. Nästa område är både en aktivitetsyta och en plats för social samvaro. På platsen finns bland annat lekredskap för äldre barn, en pulkabacke, plats för valborgsfirande och cirkus, en bollplan samt sittplatser med och utan bord. Det sista området utgör naturlig skog som har gallrats för att möjliggöra promenader, naturupplevelser och fri lek.

Lekplats för yngre barn i anslutning till paviljongen. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

Dialogen inleddes med att Kalmar kommun samlade de verksamheter som finns i Norrliden för att informera om projektet och förutsättningarna med stödet. De verksamheter som deltog i dialogerna var bland annat en skolklass i årskurs 3, kyrkan, familjecentrum, biblioteket, fritidsgården, företag och föreningsliv. Som ett stöd i jämställdhetsarbetet deltog Kalmar kommuns jämställdhetsstrateg i samtliga dialoger. Inför byggandet genomfördes även en trygghetsvandring i området. I den utpekades till exempel skogen som en otrygg plats att vistas på kvällstid. Projekterings- och byggprocessen tog 1,5 år.

Effekter

Responsen från allmänheten har varit stor, bland annat genom stort intresse från media och genom att parken i Norrliden blev nominerad till årets mötesplats 2018 av Tengbom arkitekter. För att nomineras ska en mötesplats genom sin placering, utformning och funktion främja möten mellan människor. Projektet har varit mycket uppskattat och det är många som använder grillplatserna och som besöker parken även under vinter- och kvällstid. Förutom de som bor i Norrliden kommer det även besökande från andra bostadsområden för att använda parken.

Lekplats för större barn. Foto: Boverket

En tubbrutschkana och en balans- och motorikbana. Foto: Boverket

Eslövs Bostads AB/Brinova Fastigheter AB

Aktivitetsplats Berga

Kommun: Eslöv

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 631 786 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att platsen skulle attrahera olika människor samt att flera möten eller aktiviteter skulle kunna pågå samtidigt. Berga är ett av tre miljonprogramsområden, som byggdes i Eslöv på 1960-talet. De andra områdena har sedan tidigare redan upprustats, varför Berga var det självklara valet. Efter stöd beviljats såldes fastigheten till Brinova Fastigheter AB, som har genomfört projektet. Bostadsbolagets mål för projektet har varit samma som kriterierna i stödet; att leda till ökad aktivitet och social gemenskap samt att göra utemiljön attraktiv, funktionell, jämställd och trygg.

Naturhinderbanan omgiven av bollkorgen, stadsmattorna och balansbrädan.
Foto: Boverket

Åtgärder

Brinova Fastigheter AB har anlagt en naturhinderbana, tre nergrävda studsmattor, en bollkorg och en 3x9 meters balansbräda som även kan användas som sittplats. Bakom naturhinderbanan finns en inhägnad som innehåller tre basketkorgar i två olika höjder, två fotbollsmål och en kingout-ruta. Bakom inhägnaden finns det två boulebanor, fem plante-

ringslådor med sittplatser mellan lådorna, samt två spelbord med tillhörande stolar där besökande kan spela schack och backgammon. Aktivitetsplatsen har kompletterats med sittplatser på olika ställen, med och utan bord, både i solen och i skuggan under träden.

Basketkorgar i två olika höjder. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

Dialogen med de boende i området skedde tillsammans med kommunen och landskapsarkitekten. Att samverka med kommunen föll sig naturligt, då de hade varit inblandade i framtagandet av ansökan. Landskapsarkitekten tog sedan fram ett antal exempel som de boende fick diskutera vid två olika mötestillfällen. De boende kunde även lämna egna förslag på åtgärder. Fokus var att aktiviteterna skulle rikta sig till alla målgrupper.

Utmaningen med projektet var att involvera alla parter och ta hänsyn till olika perspektiv. Samverkansparterna var tvungna att inte enbart utgå från sina egna intressen utan tänka brett. Kommunen var till exempel initialt inne på mer tillfälliga och säsongsbetonade åtgärder, men förutsättningarna för stöd krävde att åtgärderna skulle vara varaktiga ledde till mer hållbara och klimatsmarta val av både åtgärder och material.

Effekter

Responsen från de boende och allmänheten har varit positiv och det var många som kom till invigningen. Brinova Fastigheter AB har även fått positiv respons från förskolor i området, då de fria aktiviteterna gör att barn kan utforska mer på egen hand. Till största delen är det de boende som använder utemiljön, men många åker till Berga från andra delar av

kommunen. Den största effekten av projektet är att platsen har skapats. Den har bidragit till sammanhållning, gemenskap, positiv anda och är en social plats för olika åldrar. Området nyttjas även av dem som inte engagerade sig initialt. Dessutom är platsen inte längre ett tillhåll för gäng. En anledning till detta kan vara att fler människor rör sig i området.

Boulebana med sittplatser i anslutning. Foto: Boverket

Spelbord för backgammon och schack. Foto: Boverket

Lunds Kommuns Fastighets AB

Upprustning av utemiljön på Linero

Kommun: Lund

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 4 375 000 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att tillgodose behov av nya aktivitetsytor, som ska stimulera till olika aktiviteter i form av social gemenskap, möten, urban odling och lek. Målet var att höja statusen i området genom att skapa en mer variationsrik utemiljö genom god arkitektur med naturliga mötesplatser och en mindre andel asfalterade ytor.

Utmaningar

Den största utmaningen med projektet var att genomföra projektet inom två år. Lunds Kommuns Fastighets AB har genomfört stora utemiljöprojekt parallellt med invändiga renoveringar, vilket inneburit att arbetet inne och ute har behövt genomföras i en viss ordning.

Identitetsskapande fasadkonst utformad tillsammans med barn i området. Foto: Boverket

Åtgärder

Lunds Kommuns Fastighets AB har anlagt två nya aktivitetsytor med klätterlek, balanslek, snurrlek och gunglek. I anslutning till aktivitetsyterna har nya bänkar placerats ut för att skapa möjligheter till social ge-

menenskap. En torgyta med grill och picknickbord har också anlagts. Asfaltsytan mellan torgytan och aktivitetsytorna har målats röd som en matta, vilket gör att ytorna visuellt binds samman. Området har kompletterats med förbättrad belysning samt ett flertal nya bänkar och papperskorgar. Skymmande träd och buskage har ersatts med nya träd, buskage och blommor. Gång- och cykelvägar har asfalterats om och nya plattläggningar har anlagts vid samtliga entréer. Nya cykelparkeringar med skärmtak har byggts och belysning har anordnats. Identitetsskapande fasadkonst har placerats på tre fasader vid stadsdelscentrum.

En aktivitetsyta med gunga, klätterlek och balanslek. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

Det genomfördes en gemensam dialog för de två projekten ("Upprustning av utemiljön på Linero" och "Skapa hållbart ekosystem och Världens trädgård LineRo med boende"), varför följande information avser båda projekten. Dialogen inleddes med en workshop, som bestod av tre välbesökta träffar. Lunds Kommuns Fastighets AB samlade in tankar och idéer om hur de boende ville att området skulle utvecklas. De fick in ett 30-tal olika förslag, varav nästan hälften har genomförts. Bostadsbolaget intervjuade cirka 30 barn och ungdomar samt den lokala hyresgästföreningen. Där framkom förslag på bättre belysning samt gallring av buskage och igenvuxna skogspartier. Lunds Kommuns Fastighets AB skickade även ut en enkät till 800 hushåll, den fick dock bara en svarsfrekvens på drygt tolv procent. För att komplettera enkäten genomförde bostadsbolaget djupintervjuer med cirka 80 deltagare på en bussresa till Ullared som hyresgästföreningen anordnade.

För projekt Upprustning av utemiljön på Linero anordnade Lunds Kommuns Fastighets AB dessutom fyra workshops med barn under ledning av en etablerad konstnär. Syftet med workshopparna var att skapa identitet och stolthet över bostadsområdet. Resultatet av detta samarbete blev fasadkonsten. Lunds Kommuns Fastighets AB hade sedan tidigare ett upp- arbetat samarbete med den lokala hyresgästföreningen, vilket underlät- tade de olika projekten. Bostadsbolaget har även samverkat med EU- projektet INitiativet Lund, som arbetar med att skapa sysselsättning för utrikesfödda som har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Den röda asfalt som binder samman torgytan och aktivitetsytan. Foto: Boverket

Effekter

De nya mötes- och aktivitetsytorna har gjort en enorm skillnad för områ- det. Från att tidigare ha fungerat som en passage genom området har ytorna omvandlats till en mötesplats, där de boende från olika kulturer och i olika åldrar kan grilla och umgås med varandra. De har blivit le- vande ytor för både social gemenskap och fysisk aktivitet. Det är nu mer liv och rörelse i området, vilket ger ett positivare intryck för de som pas- serar samt för de som bor i närheten. En annan effekt av att fler tillbringar mer tid utomhus i området, är att det stör eventuella kriminella aktiviteter. Att utemiljön nu är mer överblickbar, inbjudande och upplevs vara mer välskött, bidrar också till att känslan av trygghet ökar. Fasadkonsten är ett uppskattat inslag, som har uppmärksammats i media. Liknande projekt efterfrågas i andra områden, vilket tyder på ett lyckat resultat. Trots att det har varit påfrestande för de boende att bo på en byggarbetsplats, har såväl trivseln som tryggheten ökat i området. Det visar de trygghetsmät- ningar som Lunds Kommuns Fastighets AB har gjort. Hittills har varken

åtgärderna eller miljön utsatts för klotter eller skadegörelse, vilket är ett tecken på att de nya utemiljöerna och konsten är uppskattade.

Torgytan. Foto: Boverket

Cykelparkering. Foto: Boverket

Skapa hållbart ekosystem och Världens trädgård LineRo med boende

Kommun: Lund

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 3 621 330 kronor

Syfte och mål

Området har tidigare varit socialt hårt belastat med förekomst av drogförsäljning, bränder och kringdrivande ungdomsgång. Syftet med projektet var att skapa tryggare utemiljöer med hjälp av god estetik och modern ljusdesign. Fler aktiviteter och högre närvaro i utemiljön bidrar till ökad trygghet och trivsel, och även till att bygga upp det sociala kapitalet. Lunds Kommuns Fastighets AB ville förmedla känslan av att utemiljön är en naturlig förlängning av hemmet. Att de boende själva få bidra till utformningen av den stärker anknytningen till det egna bostadsområdet.

Belyst konstverk som placerats centralt i Världens trädgård. Foto: Boverket

Åtgärder

Lunds Kommuns Fastighets AB har anlagt Världens trädgård, där en variation av träd, buskar, perenner och lökväxter har planterats. Trädgården har skiljts av från den närliggande bilvägen genom spaljéer med klätterväxter. Ett belyst konstverk i form av ett jordklot bestrött med blommor, har placerats centralt i trädgården. Runda bänkar, designade och skapade av INitiativet Lund har ställts ut på olika platser och ny belysning har in-

stallerats. Gångarna i trädgården består av stenmjöl eller betongsten för att underlätta tillgängligheten.

Ett igenvuxet skogsparti mellan de boendes uteplatser och den angränsande kommunala parkmarken har gallrats och rensats upp för att öka genomsläpplighet och trygghet. För att ytterligare öka tryggheten har de privata zonerna avgränsats med staket och belysningspollare har installerats. Vidare har ett urbant odlingsprojekt startats upp med en grupp boende. Inspirationsmöten och odling i mindre skala har genomförts.

Rund bänk designad och skapad av INitiativet Lund. Foto: Boverket

Dialog och samverkan

I processen med uppförandet av Världens trädgård har över 80 barn och vuxna i området varit delaktiga i valet av växter och i en gemensam planteringsaktivitet tillsammans med den nystartade odlingsgruppen. Liksom i tidigare projekt har Lunds Kommuns Fastighets AB samverkat med Hyresgästföreningen och med EU-projektet INitiativet Lund.

Effekter

Sedan upprustningen av området har Lunds Kommuns Fastighets AB upplevt minskade problem. Drogförsäljningen har förflyttats, bränderna har minskat och ungdomsgängen har lugnat ner sig. Faktorer som har påverkat detta är att bostadsbolaget har öppnat upp utemiljön i området och att det numera finns befolkade verksamheter dygnet runt i området. Världens trädgård är i dag en plats för socialt umgänge, återhämtning och rekreation. Gallringen av det igenvuxna skogspartiet har bidragit till en stor förbättring vad gäller trygghetsaspekten, då dessa ytor tidigare var både

mörka och snåriga. Utemiljön används av de som bor i närområdet samt av barn och ungdomar från närliggande skola och förskola. Det kommer även besökare från andra områden och på sikt förväntas det bli fler som besöker området. Genom åtgärderna hoppas bostadsbolaget att de boendes anknytning till området ska öka. Genom att anlita lokal kompetens i form av INitiativet Lund stärks anknytningen ytterligare.

Ett tidigare igenvuxet område som gallrats och försetts med belysningspollare.
Foto: Boverket

Det urbana odlingsprojektets första odlingslådor. Foto: Boverket

Trianon Rosengård Centrum AB

Utemiljöförbättringar inom området Rosengård Centrum

Kommun: Malmö

År stöd beviljades: 2016

Beviljat stöd: 2 287 000 kronor

Syfte och mål

Syftet med projektet var att åstadkomma en förändring i Rosengårds centrum, vars utemiljö var eftersatt. Platserna som har upprustats hade före projektets början inte renoverats sedan Rosengård centrum byggdes år 1971. Biblioteksplatsen hade få sittytter, övervuxna odlingsbäddar och råttbon i rabatterna. Ett större kundvagnsskjul, som var placerat ute på platsen upplevdes som mörkt, stort och hotfullt. Belysningen var begränsad och den intilliggande sporthallens massiva yttervägg gav ytan en tråkig inramning.

Bänkar i olika höjder samt parasoll i plåt på Biblioteksplatsen. Foto: Boverket

Tandläkarplatsen var också före projektet en parkliknande yta med många träd, men då lamporna inte fungerade tillfredställande var platsen mörk, lummig och oattraktiv. Ena hörnet var även ett tillhåll för en större samlings av äldre män, vilket gjorde att andra inte ville utnyttja platsen. Som nya ägare ville Trianon Rosengård Centrum AB visa att de avsåg att göra något för området. Målet med projektet var att göra området tryggare. Åtgärderna skulle göra området mer attraktivt och ha effekt på området i

stort. Det fanns behov av större öppenhet, mer ljus och växtlighet samt mer färg och form för att göra området snyggare.

Utmaningar

En stor utmaning med projektet var att få ungdomar att vilja delta i dialogprocessen men också att bygga upp förtroende mellan bostadsbolaget och de boende i området. En annan utmaning var att hinna färdigställa projektet inom två år. Det berodde på högt tryck på bostadsbyggandet, liksom svårigheten att slutföra projektet under vintersäsongen.

Tandläkarplatsen efter projektet genomförts. Foto: Boverket

Åtgärder

På Biblioteksplatsen har olika sittvarianter skapats med bänkar i olika höjder samt bord med parasoll i plåt. De breda bänkarna kan även användas som scener. Befintliga odlingsbäddar har tvättats rent och placerats mot väggen vid sporthallen. På väggen har det satts upp vajrar som stöd för klängväxterna i odlingsbäddarna, som kommer att skapa en grön blommande vägg. Ett nytt transparent kundvagnshus i modern design har placerats vid husväggen. Belysningen har förstärkts med stora lampor, som hänger på vajrar mellan biblioteket och sporthallen och nya träd har planterats. Efter samverkan med polisen sattes cykelgrindar upp för att motverka att mopedister kör snabbt på cykelbanan. Tandläkarplatsen är en parkliknande yta som har rensats upp och gjorts luftig. Buskage har röjts och gamla staket har tagits bort och ersatts med nya i gjutjärn. Underhållsfritt konstgräs har lagts ut och ytan har utrustats med utegym/klätterställning samt nya sittytter med stolar, bänkar och bord. Be-

fintliga lyktstolpar har renoverats genom ommålning och genom nya armaturer för att förbättra ljuset i området.

Dialog och samverkan

Trianon Rosengård Centrum AB genomförde workshoppar, dels med ungdomar, dels med Amiralstaden. Amiralstaden är ett stadsutvecklings-samarbete mellan olika fastighetsbolag, som bland annat arbetar med att bygga ihop Malmö centrum med stadsdelen Rosengård. Bostadsbolaget hade även samråd med Malmö stad för att få in synpunkter från allmänheten. Bostadsbolaget upplevde att det var svårt att engagera den äldre målgruppen i dialogprocessen. Många var nyfikna på projektet, men saknade intresse för att vara delaktiga. I området genomförs kontinuerligt trygghetsvandringar av Malmö stad och Ungdomsvänskapsföreningen. Trianon Rosengård Centrum AB hittade snabbt samverkansparter, då de redan hade upparbetade kontakter med landskapsarkitekter från Amiralstaden.

Effekter

Efter upprustningen upplevs Biblioteksplatsen vara mer trivsamt och upplyst. De stora hängande lamporna har skapat en rumskänsla. Efter upprustningen är Tandläkarplatsen en luftigare, trevligare och mer öppen parkyta. Den nya belysningen har lett till ökad trygghet för de som besöker platsen. Det har varit ett stort engagemang från de boende i projektet, och förhoppningen är att platserna kommer att användas och omhändertas i större utsträckning än tidigare.

Reflektioner

Reflektioner av enkätsvar och intervjuer

Utifrån resultatet av enkäterna och intervjuerna kan Boverket konstatera att det förekommer vissa likheter men också en del skillnader mellan olika projekt. Nedan följer reflektioner som bygger på den information som Boverket har samlat in.

Identitetsskapande fasadkost. Lunds kommuns Fastighets AB. Foto: Boverket

Vanligaste åtgärderna

Den vanligaste typen av projekt som Boverket har lämnat stöd till är upprustning av en bostadsgård. Det har skett i form av att sitt- och grillplatser har anlagts, ofta inramade av pergola eller planteringar/odlingsmöjligheter och en mindre lekplats. Stora lekplatser har uppförts med till exempel klätterställningar, stora rutschkanor, linbanor, dansbågar, DJ-bås och andra interaktiva åtgärder.

För att öka den fysiska aktiviteten har inte bara ett stort antal utegym etablerats utan även aktiviteter för balans och motorik. Det är dessutom flera projekt som har etablerat nya, men också rustat upp befintliga gång- och cykelvägar, för att binda ihop stråk och öka användningen av dessa. Det är många projekt som har skapat sittplatser med skydd för väder och vind. En hel del stora parker har anlagts och upprustats. Dessa kan innehålla både idrotts- och lekplatser, mötesplatser, grönska, scen och hängplatser.

Samtliga projekt har genomfört trygghetsskapande åtgärder som gallring av buskage och förbättrad belysning, men också åtgärder för att göra platserna mer attraktiva för att få fler människor i rörelse så att platserna blir befolkade. Genom att placera aktiviteter som lockar olika generationer, i närheten av varandra, till exempel en boulebana i anslutning till en lekplats kan möten ske över generationsgränser.

I de projekt som inkluderar konstnärlig utsmyckning, har de boende i området medverkat i utformningen av konstverken. När de boende har varit involverade i utförandet skapas en särskild anknytning till installationen som kan leda till minskad skadegörelse. Exempel på detta är bland annat Lunds kommun, Förbo AB, Vetlanda kommun och Svensk samtidskonst.

"Vila". Föreningen Svensk Samtidskonst. Foto: Boverket

Enligt enkätsvaren skulle 89 procent genomföra samma åtgärder om de skulle göra om projektet i dag.

Dialog

Enligt 9 § i förordningen ska det framgå av ansökan, att de som bor och verkar i området där åtgärden ska genomföras är engagerade och delaktiga i åtgärden. Enligt enkätsvaren har 90 procent av projekten genomfört möten i olika former, 52 procent har haft workshoppar och 40 procent har genomfört intervjuer.

Det vanligaste sättet att genomföra dialogen har varit med hjälp av den lokala Hyresgästföreningen. De flesta har haft möten, enkäter, workshoppar och trygghetsvandringar/gåturer för att lokalisera otrygga områden.

Flera projekt har tagit kartor eller flygfoton till hjälp, för att på dem låta de boende i området markera bra/dåligt, tryggt/otryggt. Många barn har fått rita teckningar för att få ge sin syn på vad en lekplats ska innehålla. Spontana intervjuer på plats har också skett i många projekt.

Sagoträdet. Förbo AB. Foto: Fotograf Markus Andersson.

Det har funnits en stor bredd i hur dialogerna har genomförts. Från enklare möten med insamling av önskemål till avancerade dialoger som till exempel projektet Var-dags-rum i Alby. Det genomfördes av konstnärer med arkitektbakgrund i samverkan med bostadsbolaget. Genom att på bred front jobba med olika metoder och involvera de boende i området, har projektet resulterat i både trygghetsskapande åtgärder och konstnärlig utsmyckning.

Ett exempel på en mindre, men ändå framgångsrik dialog, är den i Uppsala, som genomfördes med barn i förskoleålder. Genom att använda sura citroner och glada apelsiner kunde kommunen observera barnens beteende och även var växtlighet och buskage behövde gallras. Vuxnas sätt att se och tolka en miljö kan vara annorlunda än barns och ungdomars. Därför är det viktigt att lyssna på deras upplevelse av sin omgivning för att förstå kvaliteter och brister.⁷ Det är angeläget att barn- och ungdomars inflytande får utrymme i samhällsplaneringen. I flera avseenden bär de på morgondagens värderingar och kan därmed ha en del av svaret på hur framtiden kommer att se ut. Genom att få barn och ungdomar att disku-

⁷ Unga är också medborgare. Boverket. 2000.

tera samhällsfrågor och bli lyssnade på, utvecklas ett samhällsengagemang, som de förhoppningsvis tar med sig vidare genom livet.

Flera projekt har framfört att ledorden attraktivt, funktionellt, jämställt och tryggt har breddat projektet till en mer genomtänkt helhet. Satsningen på stödet har också medverkat till att fler boende känner sig mer inkluderade i sitt bostadsområde. Personer som bor i dessa områden, kanske inte alltid upplever att deras åsikter är lika högt värderade som de som bor i de centrala stadsdelarna. De kanske inte heller känner till sina rättigheter och är inte så starka att själva driva sina önskemål. I och med den här satsningen på stödet kanske de blir medvetna om att de kan påverka, att deras åsikter och behov räknas, och detta kan leda till att de kanske är mer benägna att delta i framtida dialoger. Det här stödet kan ha minskat känslan av utanförskap och att fler känner sig mer inkluderade i det svenska samhället. Det kan också ha lett till att de boende i området känner ett större ansvar för sin närmiljö.

Flertalet projekt kunde genomföra dialogerna utan några större problem. De svårigheter som uppkom handlade främst om att få de boende i området engagerade och intresserade av projektet. I flera områden har det under de senaste åren genomförts ett stort antal projekt vilket har lett till en viss dialogtrötthet. Ibland uppstod språksvårigheter som medförde att tolk behövde anlitas. Det har också i vissa fall varit svårt att hitta rätt kanaler för att bjuda in till dialogen. Vetlanda kommun upplevde med två av sina projekt två helt skilda erfarenheter av sina dialoger. I det ena fallet fungerade dialogen bra, i det andra fanns det stora svårigheter att genomföra dialogen, vilket berodde på den mänskliga faktorn. Detta visar på behovet av etablerade kontakter i dialogen.

För att få till ett framgångsrikt dialogarbete måste det finnas tillräckligt utrymme för detta i tidsplanen. Dialog bygger på en tillit som är en färskvara, vilket medför att arbetet måste fortgå kontinuerligt. Flera projekt vittnar om att genomfört dialogarbete har skapat tillit och förståelse. Det är nu viktigt att engagemanget uppmuntras och används i kommande dialoger när området ska vidareutvecklas. I de fall tiden inte har räckt till har det påverkat upplägget och även ibland inneburit förskjutningar i projektplanen.

Samverkan

Enligt 11 § i förordningen ska Boverket bland annat prioritera ansökningar som avser en åtgärd som ska genomföras i samverkan mellan flera intressenter, exempelvis fastighetsägare, tomträtthavare, näringsliv, organisationer i det civila samhället och kommun.

Samverkan har skett i 70 procent av projekten⁸. De vanligaste samverkansparterna har varit hyresgästförening, bostadsbolag, kommunens olika förvaltningar och civila samhället. De flesta projekt har samverkat med en handfull parter, men det finns även de som inte har samverkat alls och de som har samverkat med så många som 30 olika parter. Av intervjuerna framkommer att en majoritet av projekten hade utfört samma åtgärder också utan samverkan, då dessa baserats på de önskemål som framkommit i dialogen. I enkäten har dock 40 procent angett att det inte hade blivit samma åtgärder utan samverkan. Här finns en skillnad mellan intervju och enkät. I 57 procent av projekten kommer samverkan fortsätta. Det kommer bland annat ske genom skötsel och underhåll, drift, framtida dialoger och aktiviteter samt fördelning av ansvar för området.

Jämställdhet och trygghet

Av 1 § i förordningen framgår att åtgärder som beviljas stöd ska bidra till attraktiva, funktionella, jämställda och trygga utemiljöer på ett varaktigt sätt. Flera projekt uppger att det har varit svårt att få unga tjejer att medverka i dialogen. I många av bostadsområdena förekommer det kulturella skillnader som kan avspeglats i att män har en mer framträdande roll än kvinnor i det offentliga rummet. Där har jämställdhetsperspektivet varit centralt att arbeta med. Genomförda åtgärder har visat att en ökad känsla av trygghet på platser och utmed stråk, är nödvändigt för att flickor och kvinnor över huvudtaget ska vilja vistas i utemiljön. I några projekt framkommer att vissa män tog för mycket utrymme och därmed bidrog till att de boende i området, framför allt kvinnorna, kände sig otrygga.

Det finns några gemensamma kännetecken för platser som upplevs som trygga. Det är platser som går att överblicka, ger kontakt med omgivningen, är befolkade, går att orientera sig i, blandar vägar och bebyggelse samt är välskötta. Enligt BRÅ:s senaste trygghetsundersökning avseende år 2018 är andelen personer som känner sig otrygga när de går ut ensam sent på kvällen i det egna bostadsområdet 28 procent. Det är betydligt vanligare att kvinnor känner sig otrygga än män. Andelen otrygga är särskilt hög bland de yngsta och äldsta kvinnorna⁹. Många yngre kvinnor har i dialogerna uppgett att de har svårt att vistas på ett naturligt sätt i utemiljön eftersom de känner sig bevakade av manliga släktingar. För att även deras önskan om utemiljön ska tillgodoses är det viktigt att skapa en variation av platser så att de inte känner sig bevakade hela tiden.

⁸ Enligt enkäten till projektägare som beviljats stöd.

⁹ Brå. Rapport 2019:1. Nationella trygghetsundersökningen 2018 - Om utsatthet, otrygghet och förtroende.

En vanlig erfarenhet är att i blandade grupper tar killar och män ofta större plats. Ett flertal projekt har därför valt att arbeta separatistiskt¹⁰, även om slutprodukten har varit exempelvis en icke könskodad plats. Valet att fokusera på en grupp har gjorts för att tydligare lyfta gruppens behov och önskemål. Ofta har också andra grupper omfattats av projektet, men då på villkor att lyfta den utvalda gruppen. Ett separatistiskt förhållningssätt är inte ett mål utan ett medel. Om det används krävs en medvetenhet om varför vissa handlingar görs.

Några projekt har arbetat med att påverka pojkar och mäns attityder så att deras förhållningssätt till jämställdhet och könsroller förändras. Genom att arbeta med pojk- eller mansgrupper ökar gruppens kunskap och därmed även deras förståelse för betydelsen av jämställdhet. Manliga förebilder och ambassadörer har i flera fall visat sig vara viktiga för att nå ut till en bredare målgrupp. Ett bra exempel på detta är Syrianska föreningen i Örebro. Göteborgs stads bostadsaktiebolag och Umeå kommun har också arbetat separatistiskt.

Mötesplats vid stadsdelscentrum. Umeå kommun. Foto: Boverket

Kön är inte den enda faktorn som påverkar synen på olika platser och hur dessa används. Därför kan kön inte heller vara det enda perspektivet vid utformningen av en plats. Många projekt har just pekat på det ohållbara i att arbeta med en diskrimineringrund i taget och i stället lyfta nyttan av ett intersektionellt synsätt. Alla kvinnor och män har olika livserfarenheter eller levnadsvillkor. Därför är det i ett jämställdhetsarbete viktigt att se

¹⁰ Bruket att begränsa en grupp efter kön, hudfärg eller andra kriterier.

hur olika maktordningar kan samspela – exempelvis socioekonomiska förhållanden, kultur, ålder och tillgänglighet – och se vilka konsekvenser detta får.

Att arbeta med ett intersektionellt perspektiv påverkar inte automatiskt en plats utformning. Snarare handlar det om att vara medveten om aktuella målgrupper samt att inkludera dessa i syfte att lyfta fram deras behov, rättigheter, intressen och erfarenheter. Med ett intersektionellt angreppssätt ställs högre krav på hur urvalet av medverkande personer görs så att ett representativt urval uppnås. Ett urval av projekt som har arbetat med ett intersektionellt perspektiv är Eslövs Bostads AB/Brinova Fastigheter AB, Förbo AB och Lunds Kommuns Fastighets AB.

Odlingslådor med sittplatser. Eslövs Bostads AB/Brinova Fastigheter AB. Foto: Boverket

Effekterna

Avsnittet är uppdelat i samhällsnyttan, minskad skadegörelse och behovet av stödet.

Samhällsnyttan

Det finns en stor samstämmighet om att stödet har varit en bra samhälls-satsning men också att det har riktats till rätt områden.

Flera projekt har lyft upp betydelsen av att det finns en kontinuitet när det gäller de statliga stöden. När staten gör sådana här satsningar behöver det finnas en långsiktighet, med tid för dialogarbete och planering för att stöden ska kunna resultera i goda projekt. Det finns en risk med alltför kort-

siktiga stöd då det kan resultera i ogenomtänkta projekt med löst förankrade kostnadskalkyler.

För att främja integrationen och social inkludering krävs platser för möten i utemiljön och då kan riktade satsningar som denna spela en viktig roll. Många som bor i områden med socioekonomiska områden uppfattar det som att satsningar sällan görs i den här omfattningen. Stödet har varit ett incitament för att upprusta utemiljöerna i miljonprogramsområden, då dessa ofta är utslitna och i behov av upprustning men inte prioriteras av politiker, kommuner och bostadsbolag då de inte ligger centralt.

Det är viktigt med gröna oaser i områden med hög förtätning och trångboddhet, då de främjar hälsan genom att möjliggöra avkoppling, vila och fysisk aktivitet. I områden med socioekonomiska utmaningar har många av de boende i området det tufft ekonomiskt och har kanske inte råd med sport och aktiviteter. Nu med både fotbollsplaner och utegym har alla tillgång till fysisk aktivitet. I många lägenheter råder stor trångboddhet i utsatta områden och då blir sitt- och grillplatser i utemiljön ett komplement till hemmet och en knypunkt att mötas på.

Det är däremot alltför lätt att gröna utemiljöer bortprioriteras. Bostadsbolagen har inte sett några direkta vinster av att etablera och behålla grönområden och därför prioriteras hellre andra åtgärder i själva byggnaden, som är hyresgrundande. Det finns inte heller något krav på minst antal lekplatser i ett område, vilket innebär att det tidigare inte har satsas i någon större utsträckning på utemiljöerna i socioekonomiskt utsatta områden. Med stödet hoppas nu många fastighetsägare att de boende i området kommer vilja bo kvar.

Flera projekt har påpekat att det är viktigt att inte stigmatisera utsatta bostadsområden. Många som inte bor i området har en bild av hur det ser ut genom massmedia och sociala medier. Det är därför viktigt att sådana här satsningar görs i de här områdena för att locka dit besökare så att den allmänna uppfattningen om området också ändras. Ifall kamerabevakning behövs i ett bostadsområde är det till exempel viktigt att kamerabevakning installeras även i andra bostadsområden, för att undvika att skicka signaler om att området är särskilt problematiskt.

Minskad skadegörelse

Många har angett i sin ansökan om stöd att det har förekommit problem med skadegörelse i form av klotter, vandalisering och bränder. En hel del åtgärder har skapats för att komma tillrätta med detta. Enligt enkätsvaren har skadegörelsen minskat i 42 procent av projekten efter åtgärderna. I sju procent av projekten kvarstår problemen. I 20 procent av projekten

har det dock varken varit någon skadegörelse före eller efter åtgärderna genomförts. Exempel på projekt där skadegörelsen minskat är Förbo AB, Västerbottens läns hemslöjdsförening och Säfflebostäder AB.

Behovet av stödet

I stort sett alla områden har pekats ut av antingen bostadsbolag eller kommunen att vara i behov av en upprustning. Hade inte stödet funnits hade majoriteten av åtgärderna inte genomförts alls eller i mycket liten skala. Några har angett att de hade gjort åtgärderna, men i framtiden. Enkätsvaren visar att fem procent hade genomfört åtgärderna utan stöd från Boverket. I 47 procent av projekten hade en del av åtgärderna genomförts medan 41 procent av projekten inte hade blivit av alls. De åtgärder som hade blivit av, hade varit mer traditionella lekplatser och punktinsatser i form utav mindre sitt- och grillplatser. Mer avancerad utrustning som linbanor, DJ-bås, hinderbanor, temalekparker, uppvärmda och specialtillverkade sittmöbler hade med största sannolikhet inte genomförts. Det är viktigt att de nya utemiljöerna underhålls och därmed fortsätter vara inbjudande och tillgängliga.

Linbana. AB Bostäder i Borås. Foto: Boverket

Administration

Det är viktigt att administrationen kring ett stöd fungerar, både för den som handlägger det och för den som ska ta del av det. Nedanstående avsnitt har delats upp i hur projekten fått information om stödet, kriterierna, genomförandetiden, ansökningsprocessen, slutredovisningsprocessen och kontakten med Boverket.

Hur projekten fått information om stödet

De flesta projektägarna har fått information om att stödet fanns genom en kollega som i sin tur hade fått Boverkets nyhetsbrev. Därefter har de gått in på Boverkets webbplats för att läsa mer om stödet. Flera kommunala bostadsbolag uppger att de har fått information av SABO. Andra informationskanaler var Boverkets informationsbroschyr, direktutskick från Boverket via e-post, lekutrustningsförsäljare, massmedia, sociala medier och kommunen. Den enkät som skickades till samverkansparterna visar att 76 procent hade fått information om stödet från projektägaren.

Kriterierna

Kriterierna (attraktivt, funktionellt, jämställt och tryggt) var bra då det tvingade projektägarna att tänka brett för att kunna uppfylla de olika målen. Utan kriterierna hade projektet blivit för smalt. Även om det var jobbigt just då har de varit tacksamma för detta i efterhand då det har inneburit ett genomtänkt projekt med något för alla. Kriteriet attraktivitet har varit svårast att definiera för de sökande eftersom det kan vara subjektivt vad som är attraktivt.

Genomförandetiden

Ett projekt som har beviljats stöd ska enligt förordningen vara färdigställt senast två år efter beslut om beviljat stöd har fattats. Det finns vissa skillnader mellan små och större projekt där de mindre projekten ofta har varit nöjda med en tid på två år. I större projekt, och särskilt i kommuner med högt bostadstryck, har det i vissa fall varit svårt att få tag på entreprenörer. Upphandlingsprocessen har dragit ut på tiden, vilket har medverkat till att det har varit svårt att hinna klart inom tvåårsgränsen. I de fall där projekten behövde ansöka om bygglov upplevdes också tidsramen något kort. Även dialogen och samverkan har i vissa fall dragit ut på tiden.

Ansökningsprocessen

En allmän uppfattning har varit att ansökningsförfarandet har varit enkelt, att formuläret har haft tydliga instruktioner, varit översiktligt och väl utformat med lämpliga frågeställningar. Det har också varit uppskattat att formuläret innehöll hjälptexter som stöd. Av intervjuerna har även framkommit att ansökningsblankettens omfattning har upplevts som adekvat i relation till stödets storlek. Boverkets webbplats har uppfattats som informativ då den bland annat innehåller frågor och svar.

Stödet skulle förmodligen kunnat användas mer effektivt ifall sökande vid tidpunkten för sin ansökan redan hade genomfört planering, dialog med boende etcetera. Det kan finnas svårigheter i att göra en kostnads-kalkyl innan konkretisering av åtgärderna och dialogen med boende har

genomförts. Boverket har handlagt ett antal projektförändringar som avser detta, vilket har inneburit merarbete både för de sökande och för Boverket.

En annan försvårande omständighet var att ansökningsdatumerna låg tätt efter varandra. En del av de sökande valde att söka i första ansökningsomgången utan att ha genomfört dialogen, för att inte riskera att bli utan stöd. De beräknade att deras chanser skulle vara mindre om de endast sökte stöd i omgång två. I de fall dialogen var gjord före ansökan skickades in har hela processen för ansökningsförfarandet underlättats. Något som också har framförts från vissa stödmottagare är att det har varit oklart om dialogen har fått genomföras innan ansökan skickades in.

Boverket har tagit fram en informationsbroschyr för stödet. Resultatet av enkäten visar att 62 procent har tagit del av den och har tyckt att den har varit tydlig och fyllt sin funktion. Boverket kan dock i efterhand anse att verket borde ha varit ännu tydligare i den del som avsåg vad som fick påbörjas innan ansökan om stöd.

En del projekt har haft svårigheter att fördela projektets kostnader i de olika kostnadsposterna i formuläret. En önskan som har lyfts inför framtida stöd är att en summeringsfunktion läggs till i det digitala formuläret, så att både de sökande och handläggarna på Boverket inte behöver kontrollräkna kostnaderna.

Slutredovisningsprocessen

Även slutredovisningsprocessen uppfattades av de flesta som enkel. Samtliga har tyckt att det har varit positivt att få en påminnelse om att skicka in slutredovisningen, i synnerhet i de fall personalen har bytts ut.

För att underlätta slutredovisning av projekten återkommer frågorna som ställdes i ansökan även i slutrapporten. Dessutom upplevde de flesta att formuläret innehöll tydliga frågeställningar. Vissa frågor i formuläret upplevdes dock vara överlappande, vilket innebar att svaren delvis blev upprepanterade. Då formuläret bifogades beslut om beviljat stöd, fick projekten tidigt information om vad som skulle ingå i slutredovisningen, något som uppskattades. Ett antal projekt har lyft att Boverket borde ha varit tydligare med att det krävdes ett separat revisorsintyg som intygar den ekonomiska tillförlitligheten i projektet.

Inledningsvis fanns det problem med att skriva i och spara den digitala versionen av formuläret, vilket korrigerades av Boverket under sommaren 2018. Det är för Boverket nödvändigt att redovisningar och utbetalningar görs inom rätt budgetår. Ett antal projekt har beskrivit svårigheten med

att få in alla fakturor i tid för granskning av revisor och samtidigt hinna redovisa till Boverket inom rätt budgetår. Det har även uppfattats som problematiskt att direkt efter att projektet färdigställts, redovisa hur åtgärderna kommer påverka boendemiljön på längre sikt.

Det är ett flertal som har fått göra avdrag för åtgärder som inte är bidragsberättigade, till exempel kostnader för invigning och förtäring. I framtiden är det därför viktigt att Boverket är tydlig med vad som ingår i ett stöd i informationsbroschyr eller dylikt.

Ett fåtal projekt har meddelat Boverket att den aktuella fastigheten har sålts under projektiden. Ett resultat av detta har blivit att slutredovisningen har försvårats, då den som har köpt fastigheten oftast har genomfört projektet, medan den part som har ansökt om stödet fortsatt har haft ansvar för slutredovisningen till Boverket.

Kontakten med Boverket

Överlag har kontakten med Boverket uppfattats som professionell genom att personalen är serviceinriktad och hjälpsam med ett vänligt och korrekt bemötande. För de flesta har det varit enkelt att komma i kontakt med rätt person samt att få svar på sina frågor.

Boverkets reflektioner kring handläggningen

Stödet var ursprungligen tänkt som en engångssatsning och skulle snabbt förverkligas. Det skulle vara enkelt, effektivt och rättssäkert, såväl för de som sökte stödet som för Boverket.

Socioekonomiskt utsatta områden

Definitionen av socioekonomiskt utsatta områden är inte optimal. Gatu- fastigheter kan vara stora och utpekade av handläggningsverktyget för att ligga i ett socioekonomiskt utsatt område trots att platsen där den aktuella åtgärden ska genomföras inte uppfyller kriterierna med stödet.

Olika myndigheter och kommuner har sina egna definitioner av vad som kan utgöra ett socioekonomiskt utsatt område. Boverket har i sin handläggning utgått från Statistiska centralbyrån (SCB). Boverket har fått många frågor om hur områden, som till exempel polisen uttrycker som utsatta, inte omfattas av stödet. Ett svar på detta kan vara att statistiken från SCB även inkluderar golfbanor, industriområden och fastigheter där det ligger slottsbyggnader. Kanske borde ytterligare parametrar vägts in.

Boverket byggde en sökfunktion på webbplatsen baserad på samma statistik som handläggningsverktyget, där de som avsåg att söka stöd kunde kontrollera om fastigheten låg inom ”rätt” område. I de fall fastigheten låg utanför området fanns fortfarande möjligheten att söka stödet med en motivering om varför fastigheten borde inrymmas. Boverket hade velat göra en individuell prövning av om en fastighet låg innanför eller inte. Detta skulle dock utmynna i en alltför stor utredning som Boverket inte hade resurser att lägga på varje enskilt fall. Även om en fastighet ligger utanför gränsen kan en insats där ha positiv inverkan på hela bostadsområdet.

Boverket har i uppgift att bevilja stöd till de bostadsområden som faller inom förordningens formulering och har varken juridiskt belägg eller tillräckligt kunnande för att i handläggningen ta ställning till olika områdens grad av utsatthet eller ställa dessa mot varandra. En del socioekonomiskt utsatta områden faller utanför i handläggnings- och sökverktyget, då de ligger nära till exempel villabebyggelse. Dessa områden kan dock ha samma socioekonomiska struktur som de områden som uppfyller de formella kraven.

Förordningen

Förordningen är i de flesta delar skriven i klartext och utan svårtolkade formuleringar. Det kan exemplifieras med 3–7 §§, som beskriver förutsättningarna för stöd samt när stöd får och inte får lämnas.

En paragraf som är mindre tydlig är 9 § 2 där det står att det ska framgå av ansökan om annat stöd har sökts eller beviljats för samma åtgärd. Enligt konsekvensutredningen ska projekt inte överkompenseras. Det framkommer dock varken i förordning eller i forskrifter vad följderna av detta blir, om stödet ska minskas eller inte beviljas alls. Om stödet skulle återkomma vore det bra om förordningen formulerades om, så att det tydligt framgår vad följderna ska bli om stöd har erhållits från annat håll.

Förordningen innehåller en allmän formulering i 4 § avseende vad som ingår i stödet. Boverket har med anledning av detta, haft vissa svårigheter med att bedöma om en del åtgärder är stödberättigade eller inte. Ett exempelvis på detta är dagvattenhantering, där Boverkets bedömning är att åtgärden enbart godkänns om den utgör en förutsättning för att utföra resterande åtgärder.

Den allmänna formuleringen i förordningen, gjorde det även svårt att ge avslag till projekt som uppfattades som mindre bra. Så länge det fanns medel som täckte alla ansökningar, och samtliga uppfyllde syftet med stödet, var prioriteringsgrunderna inte aktuella.

Det har också funnits svårigheter att definiera vad som är öppet och tillgängligt för alla. Ett exempel på detta är de bostadsgårdar som har beviljats stöd. Även om de är öppna och tillgängliga för alla kan det finnas ett mentalt motstånd för någon som inte bor där att använda dem.

Administration

Två av de tre ansökningsåren visste inte Boverket förrän sent på året om det skulle finnas medel för stöd. Som en följd av detta fick ansökningsomgångarna läggas tätt och till viss del sent på hösten. Boverket hade svårt att hinna få ut besluten i första omgången innan nästa ansökningsomgång påbörjades. Beslut om stöd fattades därför i många projekt nära årsskiftet. Slututbetalning av stöd måste ske inom ”rätt” budgetår. Det var därmed inte alltid möjligt för Boverket att bevilja projekt två år för slutförandet, då Boverket även behövde tid för att handlägga slutredovisningen.

Det hade underlättat, för såväl Boverket som de som projekterar och bygger, om det hade funnits en beredskap om att stödet återkommer. Vid kontinuitet hade projekten i större omfattning kunnat genomföra sina dialoger före ansökan till Boverket och det hade kunnat resultera i färre projektförändringar och mer tillförlitliga kostnadskalkyler. Det har också lyfts att det har varit oklart om dialog och projektering fick genomföras innan ansökan skickades in till Boverket.

En annan effekt av osäkerheten om stödet varaktighet var svårigheten för Boverket att prioritera och avsätta resurser kring en e-ansökan. Första året fanns därför ingen möjlighet att ansöka digitalt.

En av de mest frekventa kompletteringsfrågorna har avsett frågor kring mervärdesskatt. För att åtgärda detta lade Boverket under år 2017 till en hjälptext och formulerade om frågan i e-ansökan. Det var fortsatt mycket kompletteringar varför frågan formulerades om igen. Andra återkommande kompletteringsgrunder har varit underskrift av behörig firmatecknare, delegationsordning samt beskrivning av hur åtgärden kommer att bidra till att göra utemiljön mer jämställd.

De främsta avslagsgrunderna har varit oklara åtgärder, ohållbar tidsram, åtgärder som inte varit öppet tillgängliga, fastigheter som inte ligger i ”rätt” område samt att ansökan saknat uppgift om hur åtgärden ska bidra till en jämställd utemiljö. Mellan den första och andra ansökningsomgången under år 2018, förnyades statistiken kopplad till handläggnings- och sökverktyget. Under andra ansökningsomgången gjordes många avslag på grund av att fastigheten låg utanför, vilket skulle kunna bero på förändringen.

Slutsatser

Stödet till utemiljöer i socioekonomiskt utsatta bostadsområden har varit en framgångsrik satsning. Av såväl enkät som vid intervjuerna har det uttryckts stor tacksamhet för stödet och resultatet. Det framkommer att många projekt inte hade gjorts alls eller i den omfattning som nu var möjligt.

Boverket har observerat att de projekt, som inneburit att de boende aktivt har fått varit delaktiga i utformningen av konstnärlig utsmyckning, har resulterat i större anknytning och identitet till området och de nya åtgärderna hos de boende. Detta kan leda till att de boende känner större stolthet över sitt bostadsområde, att de är mer aktsamma och att mindre skadegörelse sker i området. Boverket hade därför önskat att fler projekt hade genomfört konstnärlig utformning inom projektets ramar.

Satsningen har resulterat i 526 projekt. Dessa kräver ett framtida underhåll och en långsiktig förvaltning för att inte förfalla. Det är samtidigt viktigt att de boende vågar använda det som byggts upp.

Bilaga 1: Förordningen

Förordning (2016:398) om stöd till utemiljöer i vissa bostadsområden

Syfte och tillämpningsområde

1 § Stöd enligt denna förordning får, i mån av tillgång på medel, lämnas för att i eller i anslutning till bostadsområden med socioekonomiska utmaningar åstadkomma utemiljöer som stimulerar till aktivitet och social gemenskap och för att bevara eller utveckla ett bostadsområdes gestaltning.

Åtgärderna ska på ett varaktigt sätt bidra till attraktiva, funktionella, jämställda och trygga utemiljöer.

2 § Med bostadsområde med socioekonomiska utmaningar avses

1. i tätort en yta om 250 gånger 250 meter där mer än 50 procent av hushållen har en låg köpkraft enligt den senaste statistik som tagits fram enligt förordningen (2001:100) om den officiella statistiken och ett därtill angränsande område med liknande förhållanden, och

2. utanför tätort en yta om 1 000 gånger 1 000 meter där mer än 50 procent av hushållen har en sådan köpkraft.

Förutsättningar för stöd

3 § Stöd för en åtgärd enligt 4 § får lämnas till fastighetsägare och tomträttshavare i bostadsområden med socioekonomiska utmaningar.

Sådant stöd får även lämnas till någon annan om fastighetsägaren eller tomträttshavaren enligt första stycket har gett sitt tillstånd till att åtgärden genomförs.

4 § Stöd får lämnas för en åtgärd som innebär att en ny anläggning anordnas eller iordningställs eller att en befintlig anläggning renoveras. Med anläggning avses mötesplats för kultur- och fritidsändamål, gång- och cykelväg, byggnadsanknuten konst eller liknande som uppfyller syftet med stödet och är öppet tillgänglig för enskilda utan kostnad.

En åtgärd enligt första stycket får genomföras i eller i anslutning till bostadsområden med socioekonomiska utmaningar.

5 § Stöd får inte lämnas om arbetet med åtgärden har inletts innan ansökan enligt 9 § har kommit in eller om åtgärden genomförs för att uppfylla krav i lag eller annan författning.

Stöd får inte lämnas för en åtgärd med en totalkostnad som är mindre än 100 000 kr.

Förutom direkta kostnader för nyanläggning och renovering är kostnader för förstudier och arkitekt- och projekteringskostnader stödberättigande.

6 § Den som genomför åtgärden ska vara godkänd för F-skatt eller, i fråga om utländska företagare eller företag, visa upp intyg eller en annan handling som visar att företagaren eller företaget i sitt hemland genom registrering eller på annat sätt genomgår motsvarande kontroll i fråga om skatter och avgifter.

7 § Stöd får inte beviljas någon som har skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogdemyndigheten eller som är i likvidation eller försatt i konkurs.

Stödnivå

8 § Stöd får lämnas med högst 50 procent av kostnaderna för en åtgärd enligt 4 §.

Prövningen av ett stödärende

9 § Den som ansöker om stöd för en åtgärd enligt 4 § ska göra det skriftligen till Boverket.

Det ska framgå av ansökan att de som bor och verkar i området där åtgärden ska genomföras är engagerade och delaktiga i åtgärden. Ansökan ska även innehålla en redogörelse för hur åtgärden åstadkommer en sådan utemiljö som stödet syftar till.

Det ska även framgå av ansökan om annat stöd har sökts eller beviljats för samma åtgärd.

10 § Innan Boverket prövar en ansökan ska verket höra Statens konstråd och Statens kulturråd i den omfattning det behövs.

11 § Boverket ska prioritera de ansökningar som bäst bedöms åstadkomma en sådan utemiljö som uppfyller syftet med stödet.

Ansökningar som avser en åtgärd i ett bostadsområde med lågt valdeltagande ska prioriteras.

Verket ska också prioritera ansökningar som avser en åtgärd som ska genomföras i samverkan mellan flera intressenter, exempelvis fastighetsägare, tomträtthavare, näringsliv, organisationer i det civila samhället och kommun.

12 § Ett beslut om stöd ska innehålla

1. uppgift om vilken åtgärd och plats som stödet lämnas för,
2. uppgift om stödnivå, förskottsbelopp och det maximala stödbeloppet,
3. de villkor som behövs för att tillgodose syftet med stödet,
4. en upplysning om vilka uppgifter som stödmottagaren ska lämna som underlag för uppföljning,
5. uppgift om den tidpunkt, senast två år efter beslutet, när åtgärden ska vara slutförd, och
6. uppgift om när stödmottagaren senast ska ge in en rapport enligt 13 §.

Rapport

13 § När den stödberättigande åtgärden har slutförts ska stödmottagaren i en rapport till Boverket redovisa åtgärden, vilka kostnader den medfört och om annat stöd har sökts eller beviljats för samma åtgärd.

Av rapporten ska det särskilt framgå att nödvändiga tillstånd för att genomföra åtgärden har inhämtats.

Utbetalning av stöd

14 § Högst 75 procent av det beslutade stödet får betalas ut i förskott i samband med Boverkets beslut om stöd.

När en åtgärd har slutförts och en rapport enligt 13 § har kommit in ska Boverket fatta ett utbetalningsbeslut, i vilket stödets storlek slutligt bestäms, och betala ut den resterande delen av stödet.

15 § Boverket ska besluta att stödet helt eller delvis inte ska betalas ut om

1. den som har ansökt om stöd genom att lämna oriktiga uppgifter eller på något annat sätt har förorsakat att stödet beviljats felaktigt eller med för högt belopp,
2. stödet av något annat skäl har beviljats felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren borde ha insett detta,
3. stödet helt eller delvis inte har utnyttjats eller inte har använts för den åtgärd som angetts i ansökan,
4. mottagaren inte har lämnat en sådan rapport som avses i 13 §, eller
5. villkoren för stödet i något annat avseende inte har följts.

Återbetalning

16 § En stödmottagare är återbetalningsskyldig om någon av de grunder som anges i 15 § 1-5 föreligger.

På det belopp som en stödmottagare är återbetalningsskyldig för ska ränta enligt räntelagen (1975:635) betalas.

17 § Om en stödmottagare är återbetalningsskyldig enligt 16 §, ska Boverket besluta att helt eller delvis kräva tillbaka stödet tillsammans med ränta enligt 16 § andra stycket.

Om det finns särskilda skäl, får Boverket sätta ned kravet på återbetalning och ränta.

Uppföljning

18 § Boverket ska följa upp den åtgärd som stöd har beviljats för och i en rapport till regeringen redovisa resultatet av uppföljningen.

Överklagande

19 § I 40 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut enligt 15 § får dock inte överklagas.

Bemyndigande

20 § Boverket får meddela föreskrifter om verkställigheten av denna förordning.

Bilaga 2: Föreskriften

Boverkets föreskrifter (2016:7) om stöd till utemiljöer av vissa bostadsområden;

beslutade den 20 juni 2016.

Boverket föreskriver följande med stöd av 20 § förordning (2016:398) om stöd till utemiljöer i vissa bostadsområden.

Inledning

1 § Denna författning innehåller föreskrifter till förordning (2016:398) om stöd till utemiljöer i vissa bostadsområden.

Ansökan om stöd

2 § Ansökan om stöd ska vara skriftlig och göras på blankett som Boverket har fastställt. Behörig företrädare för sökanden ska underteckna blanketten och lämna de uppgifter som anges. Till ansökan ska bifogas behörighetshandlingar. Till ansökan ska även bifogas skiss över de åtgärder som ska genomföras. Till ansökan ska i tillämpliga fall bifogas handling som, om stöd lämnas till annan än fastighetsägare eller tomträttshavare, visar att fastighetsägare eller tomträttshavare har gett sitt tillstånd till att åtgärden genomförs.

Prövning av ett stödärende

3 § Ansökningar om stöd prövas vid minst två tillfällen under innevarande år. Vid prövning av ansökningar får Boverket prioritera de ansökningar som bäst bedöms åstadkomma en sådan utemiljö som uppfyller syftet som anges i 1 § förordning (2016:398) om stöd till utemiljöer i vissa bostadsområden.

Slutlig utbetalning

4 § Den slutliga utbetalningen görs på begäran av stödmottagaren. Begäran om slutlig utbetalning ska vara skriftlig och göras på blankett som Boverket fastställt. Tillsammans med begäran om slutlig utbetalning ska inges sådan slutrapport som avses i 13 § förordningen (2016:398) om stöd till utemiljöer i vissa bostadsområden. Behörig företrädare för sökanden ska underteckna blanketten och lämna de uppgifter som anges.

Slutrapport

5 § Slutrapporten ska göras på blankett som Boverket fastställt och innehålla

1. en redovisning av genomförd åtgärd och de resultat som uppnåtts,
2. en ekonomisk redovisning som visar den totala kostnaden för åtgärden och hur stödet har använts,
3. uppgift om annat stöd har sökts eller beviljats för samma åtgärd,
4. uppgift om nödvändiga tillstånd för att genomföra åtgärden har inhämtats och,
5. redogörelse för hur de som bor och verkar i området har varit delaktiga i åtgärden.

Har sökanden en revisor ska den ekonomiska redovisningens tillförlitlighet vara intygad av revisorn.

Denna författning träder i kraft den 1 juli 2016.

På Boverkets vägnar

JANNA VALIK

Catharina Tillrooth

Bilaga 3: Enkätsvaren

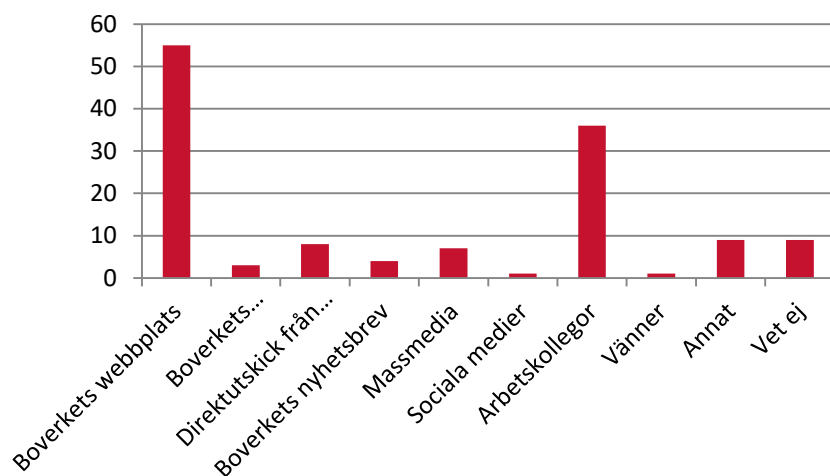
Svar på enkäten riktade till projektägare som beviljats stöd

Hur fick ni kännedom om stödet?

Namn	Antal	%
Boverkets webbplats	55	49,1
Boverkets informationsbroschyr	3	2,7
Direktutskick från Boverket via e-post	8	7,1
Boverkets nyhetsbrev	4	3,6
Massmedia	7	6,2
Sociala medier	1	0,9
Arbetskollegor	36	32,1
Vänner	1	0,9
Annat	9	8
Vet ej	9	8
Total	133	118,8

Svarsfrekvens

98,2% (112/114)

Annat

Fick reda på det via Urban Utveckling i Stockholm. De har hjälpt under hela processen.

I arbetsgrupp.

Lekutrustningsförsäljare.

Från vår chef.

Stockholms fotbollsförbund uppmärksammande detta.

SABO.

Kommunorganisationen.

Arbetsgivare.

Hade åtgärderna genomförts även om ni inte hade fått stöd från Boverket?

Namn	Antal	%
Ja	6	5,4
Ja, delvis	53	47,3
Nej	46	41,1
Vet ej	7	6,2
Total	112	100,0

Svarsfrekvens

98,2 % (112/114)

Har ni genomfört några ändringar av åtgärderna inom projektet efter att ansökan skickats in till Boverket?

Namn	Antal	%
Ja	40	35,7
Nej	72	64,3
Total	112	100,0

Svarsfrekvens

98,2 % (112/114)

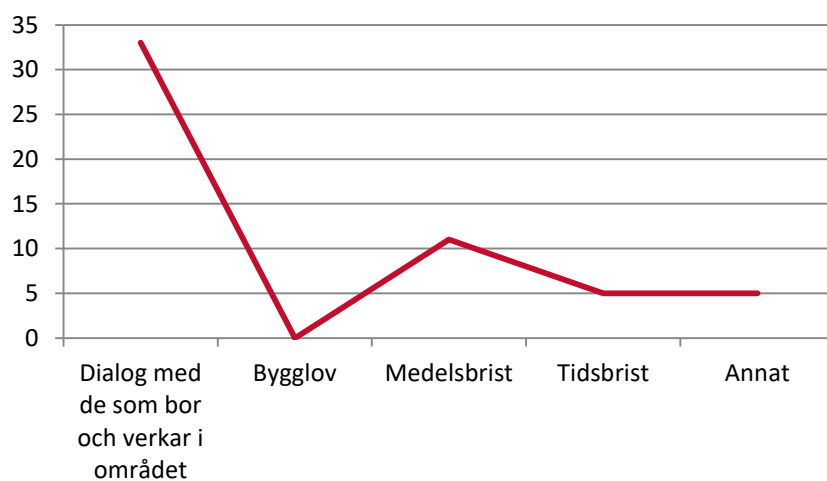

Vad berodde ändringarna på?

Namn	Antal	%
Dialog med de som bor och verkar i området	33	82,5
Bygglov	0	0
Medelsbrist	11	27,5
Tidsbrist	5	12,5
Annat	5	12,5
Total	54	135

Svarsfrekvens

95,2% (40/42)

Annat

Markförutsättningar.

Nyproduktion av bostäder på en del av markytan.

Tekniska förutsättningar.

Behov som uppkom under projektets gång.

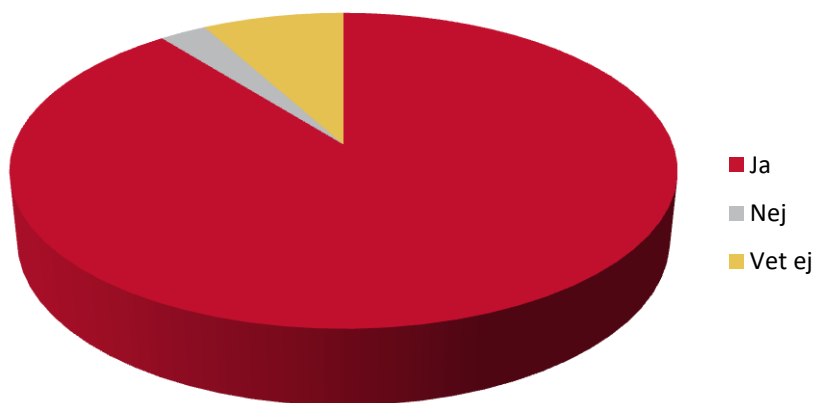
Avhopp av samarbetsparter.

Om ni skulle göra om projektet idag, skulle ni genomföra samma åtgärder?

Namn	Antal	%
Ja	100	89,3
Nej	3	2,7
Vet ej	9	8
Total	112	100

Svarsfrekvens

98,2% (112/114)

Om nej, varför?

Stödet finns ej kvar.

Inte klart och genomfört ännu. Vi har sökt och fått för fler projekt så jag vet inte vilket som avses här.

Jag hade sagt nej till en fontän för de är otroligt omständliga att anlägga.

Både och. Vi skulle ansöka om mer pengar, för att göra en större satsning.

Ungefär samma, men skulle nog sökt mer pengar så att vi kunnat göra mer saker.

Kanske gjort ett större projekt, sökt mer medel.

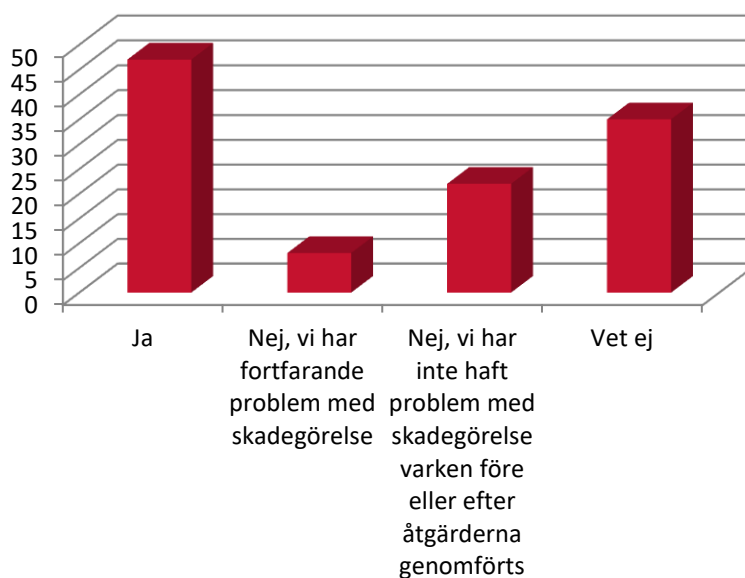
Och vi hade också genomfört fler åtgärder.

Har ni upplevt minskad skadegörelse i området efter att åtgärderna har genomförts?

Namn	Antal	%
Ja	47	42
Nej, vi har fortfarande problem med skadegörelse	8	7,1
Nej, vi har inte haft problem med skadegörelse varken före eller efter åtgärderna genomförts	22	19,6
Vet ej	35	31,2
Total	112	100

Svarsfrekvens

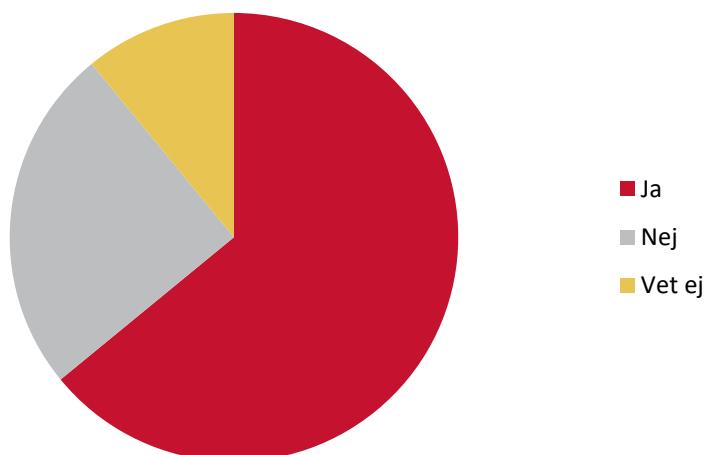
98,2% (112/114)

Har det varit några svårigheter att genomföra en dialog med de som bor och verkar i området?

Namn	Antal	%
Ja	16	14,5
Nej	92	83,6
Vet ej	2	1,8
Total	110	100

Svarsfrekvens

97,3% (110/113)

Om ja, vad har orsakat svårigheterna?

Vi hade lite svårt att locka ut boende till våra gårdsträffar. Många nyanlända bor i området som kanske hade större frågor att hantera i sina liv.

Svårt att få fler boende engagerade i projektet.

Bristande intresse från hyresgäster.

Vi fick inte igenom bygglovets då en granne överklagade kommunens beslut.

Inte alla vill vara delaktiga, språksvårigheter m.m.

Delvis svårt. Språk och kulturbarriärer.

Svårt att få folk komma till möten. Har även uppsökande verksamhet men endast ett mindre antal engagerar sig.

Svårt att få en delaktighet från alla boende i området.

Svårigheter att hitta alla rätta kanaler/kontaktpersoner. Svårigheter locka boende till öppna dialoger. Svårigheter med språkbarriärer.

Hyresgästföreningen har varit aktiva, men få enskilda boende har deltagit på våra möten.

Vissa språkliga svårigheter.

Misstroende mot kommunen, ointresse från de boende och att många boende i området inte talar svenska (och jag inte arabiska).

Det är inte ett problem att hålla dialog i sig. Vi arbetar alltid i liten skala och med små grupper eller på individnivå. Det svåra för oss är att förutse hur många som dyker upp och hur representativa de är för området.

Viss omsättning av hyresgäster i området och även hos Hyresgästföreningen har påverkat hyresgästkontakten.

Alla hyresgäster vill inte engagera sig, även om det rör deras närmiljö.

Man kan dock alltid önska större uppslutning från de boende.

Bristande intresse för att delta på mötena.

Lågt intresse för att delta på olika möten.

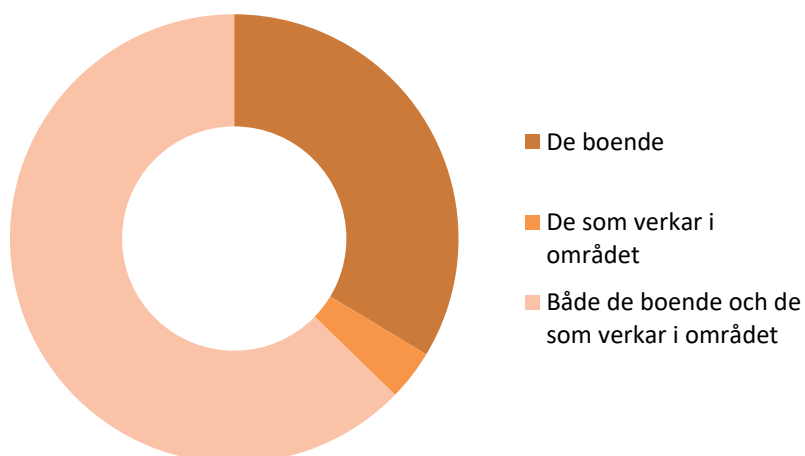
Har det varit de boende eller de som verkar i området som har varit delaktiga i dialogen?

Namn	Antal	%
De boende	37	33,6
De som verkar i området	4	3,6

Både de boende och de som verkar i området	69	62,7
Total	110	100,0

Svarsfrekvens

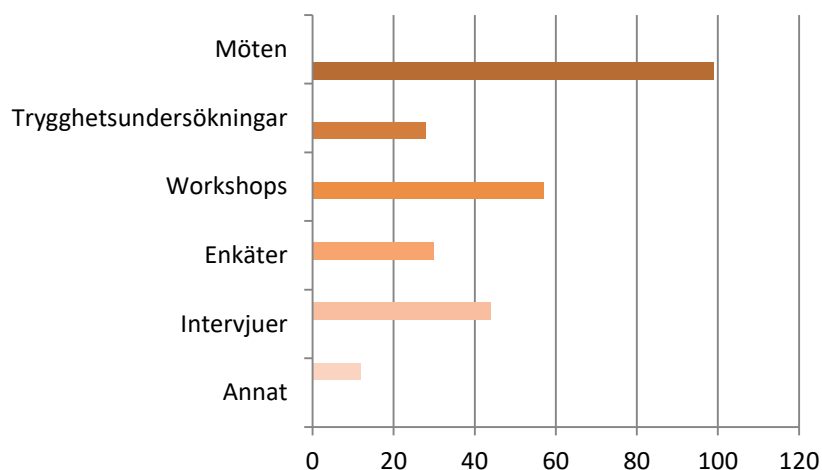
97,3 % (110/113)

Vad av nedanstående har ingått i er dialog?

Namn	Antal	%
Möten	99	90
Trygghetsundersökningar	28	25,5
Workshops	57	51,8
Enkäter	30	27,3
Intervjuer	44	40
Annat	12	10,9
Total	270	245,5

Svarsfrekvens

97,3% (110/113)

Annat
Förslagsomröstningar.
Vandringar på plats samt projekt tillsammans med skolorna.
Familjeaktiviteter med bland annat tipspromenad.
Skolsamarbeten.
Informationsblad i utskick.
Samtal.
Sommarjobb.
Omröstningar.
Deltagande på områdesaktivitet typ Brickebackens dag. Träff med skolklasser som gjort ett arbete kring parken.
Svar på hyresgästenkät och tidigare synpunkter från kvartersvandringar i området.
Underlag från hyresgästenkäter och tidigare kvartersvandringar i området har också fått spela in.
Dialog med boende och hyresgästföreningen.

Har ni haft några samverkansparter i projektet?

Namn	Antal	%
Ja	77	70
Nej	33	30
Total	110	100

Svarsfrekvens

97,3 % (110/113)

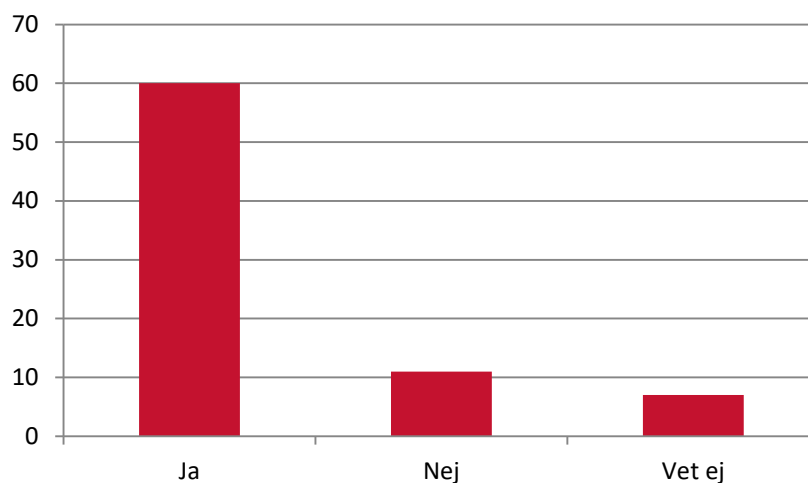

Har samverkan skett med samtliga aktörer ni uppgav i ansökan?

Namn	Antal	%
Ja	60	76,9
Nej	11	14,1
Vet ej	7	9
Total	78	100

Svarsfrekvens

97,5% (78/80)

Om nej, varför inte?

Hyresgästföreningen har aldrig kommit till några möten. Däremot har kulturföreningen Midnimo, Lessebo kommun och polisen varit involverade.

En förening deltog sporadiskt.

Kommunen gjorde inget.
Den tänkta samverkansparten 'Tillsammans för Vårby' upplöstes innan projektstarten. Den del där Huddinge kommun skulle ha samverkat är den del som istället nyttjas till nyproduktion av bostäder.
Göteborgs Stad Park & Natur samt Göteborgslokaler passade på att försköna intilliggande ytor.
Bostadsbolaget hade inte resurser att lägga på projektet.
Bostadsbolaget har inte haft så stort engagemang i frågan utan vidarebefordrade den till hyresgästföreningen. Interna konflikter i hyresgästföreningen komplicerade det hela.
Pensionärsföreningarna hade svårt med att utse representanter.
Om jag minns rätt är alla vidtalade och har fått lämna synpunkter/önskemål.
Några samarbetspartners valde att hoppa av.

Hur har samverkan påverkat projektet? / Vad fick ni ut av samverkan?

En samsyn om hur vi skall utforma utemiljö och att det har blivit mer gemenskap i området.
Förankring och feedback.
Det var viktigt, vissa saker kom fram som vi inte såg från start.
Vi fick en helhet, där det blir tydligt att samverkan är positivt.
Bra förslag, god marknadsföring.
Positivt med flera aktörer och olika idéer.
Goda idéer och kunskap.
Bättre perspektiv och starkare stöd.
Lokalkännedom om platsen.
Alla har fått vara med och påverka och tycka till om utformningen.
Vi har en kontinuerlig samverkan med stadsdelen, hyresgästföreningen, svenska kyrkan med flera.
Ett bättre genomförande av projektet.
Viktigt med delaktighet då blev det nöjda brukare efter genomfört projekt.
Större nyttjande.
Ett bättre helhetsgrepp på området.
Mycket positivt att samverka med ABF.
Samarbete med kommunen kring aktivitetsplatser.
Fler projekt på gång.
Något bättre dialog med delar av de boende i området.
Det var en förutsättning för att projektet skulle kunna utföras då samarbetsparten ägde marken.
En god dialog.
Samverkan inom Stockholms stad, det har fungerat bra.
Genom samverkan med den lokala hyresgästföreningen kunde vi förankra genomförandeplanen hos de enskilda.
Genom arbetsförmedlingen fick vi ut praktikanter boende i området i arbete hos entreprenörerna.
Många har varit delaktiga vilket har gjort att vi fått en anläggning där många målgrupper vill vara.
Bra påverkan. Utbyte av kunskap och erfarenheter. Stöd i expertisfrågor.

Bättre innehåll, starkare dialog och delaktighet, större förväntningar och offentligt genomslag.
Det har möjliggjort projektet.
Bättre kontakt och samverkan med andra lokala aktörer kring Länsmanstorget.
Vi fick ett större område att bygga park på eftersom delar av marken ej var park-mark.
Bättre total helhet och att de boende i området upplevde allt bättre när de blev tillfrågade.
Det var lättare att utföra.
Samverkan har lett till att det färdiga resultatet blivit bättre än om vi inte samverkat.
Samverkan har fått styra projektet till stora delar vad det gäller fokus och utformning.
Föreningar som är aktiva i området. Genom information om parken har fler besökt området.
Samverkan har fått styra projektet till stora delar utifrån en förutbestämd ram.
Samverkan har fått styra utformningen på platsen. Förhoppningsvis nöjda och glada boende i området.
Positivt.
Bättre resultat.
Fått en gård som är anpassad till de som använder den.
Vi har snart fått igång tjejeversamhet och verksamhet för alla.
Hyresvärden och kommunen har medfinansierat och deltagit i dialog/samtal om platsens utveckling.
Ökad förståelse för varandra och detta har främjat fortsatt arbete även inom andra områden.
Kunskapsutbyte, möjlighet att testa nytt.
Resurshjälp, idé, lösningar.
En fördjupad och bra dialog med kommunen.
En bättre boendedialog.
Det gav ett tydligare underlag för åtgärder.
Det har lett till att fler åtgärder utförts i området.
Vi skapade en utomhusmiljö exakt som de boende själva ville ha den, genom dialog och omröstning.
Mycket information om vad ungdomar behöver i det område åtgärden utfördes.
De har varit delaktiga i processen både med idéer och med ekonomiska hjälpmedel.
Samverkan med Gästrike Återvinnare och boende i området som anställts under projektet har varit vikt.
Vi har tagit hänsyn till synpunkter från de som vi samverkat med.
Vi fick bekräftat vissa saker, vissa saker har vi ändrat på med hänseende till synpunkter.
Samverkan har varit väldigt positiv och skapat delaktighet, framför allt bland de boende.
Samverkan har varit mycket positiv och har underlag till utformningen av ytorna.
Bättre helhet/slutresultat.
Skolbarnen var med och bestämde utformningen.
Gott klimat för fortsatt samverkan.

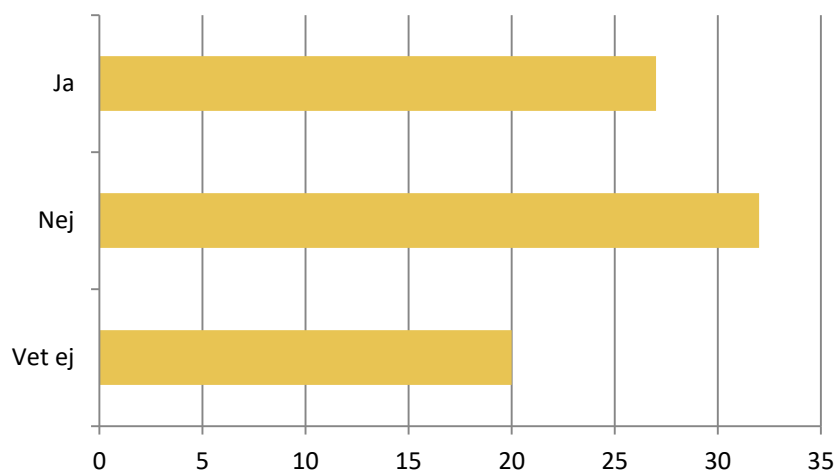
Bra boendedialoger.
Bra boendedialoger.
Idé, utvecklingsmöjlighet, att utföra och genomföra projektet.
Idé, utveckling, utförande möjlighet.
Förankring och legitimitet.
Förankring och legitimitet.
Förankring och legitimitet.

Skulle samma åtgärder varit aktuella även utan samverkan?

Namn	Antal	%
Ja	27	34,2
Nej	32	40,5
Vet ej	20	25,3
Total	79	100,0

Svarsfrekvens

98,8 % (79/80)

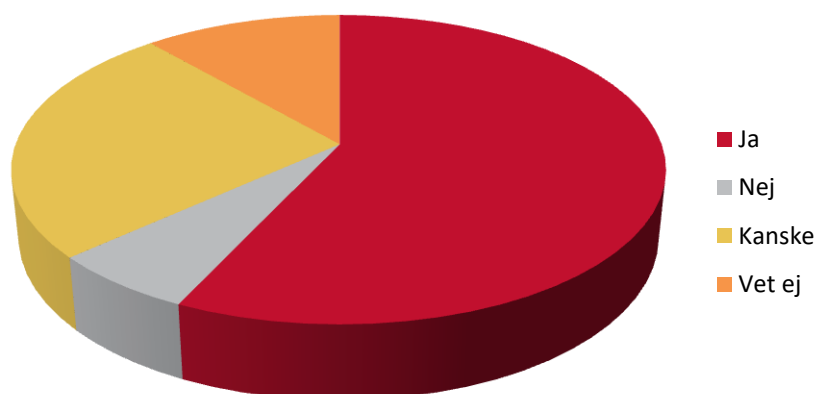

Kommer samverkan pågå i någon form efter projektets avslut?

Namn	Antal	%
Ja	45	57
Nej	5	6,3
Kanske	20	25,3
Vet ej	9	11,4
Total	79	100

Svarsfrekvens

98,8% (79/80)

Om ja eller kanske, hur?

Vi kommer att ha uppföljningar om hur projektet blev.

Gårdsmötena fortsätter som tidigare.

I samverkan med både kulturföreningen Midnimo och Lessebo kommuns fritidsförvaltning.

Fler aktörer är nu inbjudna till fortsatt samverkan inom våra bostadsområden på norr.

Vi samarbetar kring aktiviteter och åtgärder, samverkan har alltid varit ledord i verksamheten och bevisligen något positivt för hela området.

Vi för löpande dialog med de kommunala råden och medborgarna om hur platsen används och hur vi kan utveckla den i framtiden.

Skötsel och underhåll.

Ytan behöver fortsatt utvecklas och vi tar kontinuerligt in synpunkter av brukarna. Vi kommer bland annat att byta ut några av utegymnets maskiner så de upplevs lite tröga från de äldre.

Inte via oss men ev. mellan nyttjare.

Samarbete kring trygghet, trivsel, jämställdhet m.m. kommer att fortsätta.

Samma projekt på samma ställe även i år, det blev succé.

Vi har en ständigt pågående samverkan med hyresgästföreningen i olika frågor rörande boendemiljön.

Vi kommer ha aktiviteter sommartid i aktivitetsområdet varje sommar.

Driftskede. Fördelning av driftansvar.

Platsen kommer att vidareutvecklas med mer innehåll och kanske även nya förvaltningsformer.

Gemensamt arrangerande av stadsdelsdag med diverse aktiviteter.

Fortsatt samarbete angående driftfrågor.

Ett samarbete med hyresgästföreningens lokalavdelning angående spolning av is samt kontakter kring bilkörning i området som vi inte kunde lösa inom projektet.

Mötesforum och fortlöpande bevaka skötsel, föreningar som ordnar aktiviteter.

Vi kommer stötta verksamheten för att förhoppningsvis få till ett levande föreningsliv i området.

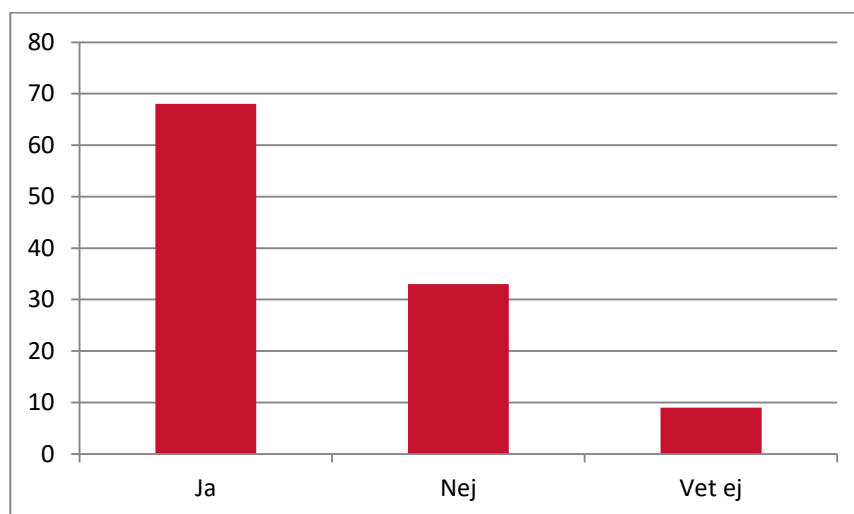
Beroende på deras relation till platsen (hyresvärd och ägare) så är det naturligt för oss att ha fortsatt kontakt. Men kontakten är mer fördjupad än traditionell sådan relation. Delvis tack vare samarbetet i det här projektet.
Vi fortsätter att samverka med Hyresgästföreningen och vårdcentralen i området.
Vi kommer att ha en dialog mellan föreningar och Svenljunga kommun med jämna mellanrum.
Vi kommer följa upp att alla åtgärder genomförs. Vi kommer ha gemensam invigning och uppföljning. Fortsätter samverka i andra områden i staden.
Vi har en Facebook-grupp som vi kan använda i dialogprojekt även framöver. Några städdagar är planerade tillsammans.
Vi fortsätter att jobba i området för trygghet och för att engagera de boende i området.
Vi har löpande kontakt med flera av samarbetsparterna. De hjälper oss med bland annat renhållning och sedan nyttjar de arenan vid olika tillfällen.
Fortsätta och utöka med miljövärdar i hela beståndet.
Vi har kontinuerlig dialog med de vi samverkat med.
Vi har kontinuerlig dialog.
Fortsatt dialog med de boende, bland annat gällande odling samt med samarbetsparter om olika tjänster.
Ja, samverkan med den lokala hyresgästföreningen sker löpande.
Där vi har liknande utmaningar diskuterar vi ett upplägg på att förbättra närområdet.
Löpande dialog med lokala hyresgästföreningen. Kommer även renovera den sista gården på fastigheten framöver.
Samkväm t.ex. grillkvällar.
LSS-verksamhet inom kommunen ska eventuellt sköta en del växter.
Gemensamma gårdsaktiviteter.
Gemensamma gårdsaktiviteter.
Gemensamma gårdsaktiviteter.

Boverket har tagit fram en informationsbroschyr om stödet. Har ni läst broschyren?

Namn	Antal	%
Ja	68	61,8
Nej	33	30,0
Vet ej	9	8,2
Total	110	100,0

Svarsfrekvens

97,3 % (110/113)

Finns det något som saknas eller behöver förtydligas i informationsbroshyren?

Inte vad jag kan minnas.

Tycker den är bra!

Nej, jag tyckte den var utförlig.

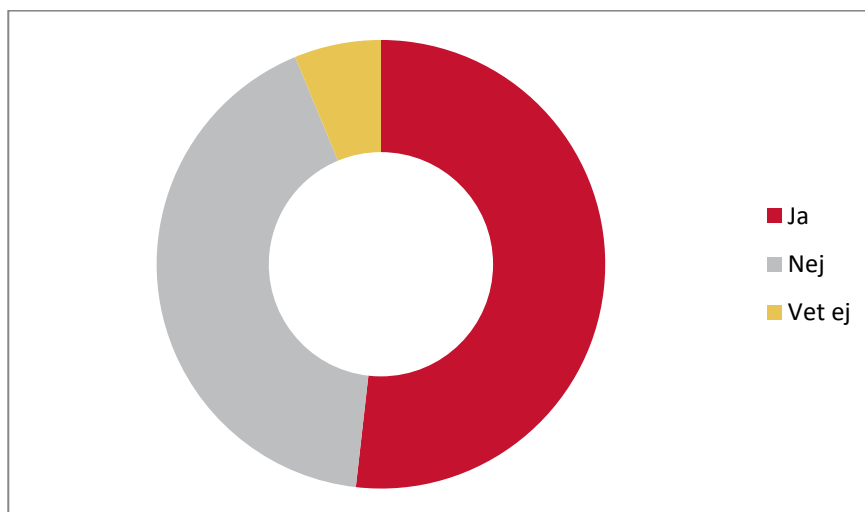
Nej, jag tyckte den var tydlig.

Boverket har utformat en sökfunktion som man kan använda för att få veta om en fastighet eller en adress ligger inom ett bostadsområde med socioekonomiska utmaningar. Har ni använt sökfunktionen?

Namn	Antal	%
Ja	58	51,8
Nej	47	42
Vet ej	7	6,2
Total	112	100

Svarsfrekvens

99,1% (112/113)

Om ja, vad tyckte ni om den? Hur skulle den skulle kunna förbättras?

Den var missvisande i något fall då fastigheten bedömdes olika beroende på vilken etapp det gällde.

Om man är kommun så är denna funktion svår då vi äger många fastigheter och måste söka för varje enskilt + att jag måste bevisa att jag inte är en dator. Så jag fick istället beställa och betala Boverket för att få ut informationen. Detta måste kunna göras smidigare.

Den hjälpte oss att hitta ett nytt stöd som vi sökt och fick i vintras, "Aktiv skolgård".

Den var bra. Använde den till ytterligare projekt.

Tyckte det fungerade bra.

Ibland var det lite långsamt och segt men vet inte om det beror på kommunens IT-system.

Den var bra och tydlig.

Mycket enkelt och intuitiv.

Tyckte den var enkel att använda.

Ja, efter att ni påpekat att den fanns.

Bra. Enkel att använda, snabbt svar.

Den har någon gång varit lynnig men fungerat i längden.

Den var svår, man fick söka på varje adress för sig istället för att kunna se vilka områden som kunde vara aktuella. När man är en kommun är det många fastigheter och adresser att söka igenom, vi har inte någon djupare insyn i vilka områden som är socioekonomiskt utsatta överallt i kommunen. (Åtminstone inte i från tekniskas sida som är de som utfört och sökt bidraget)

Adresser säger inte alltid något om helheten för bostadsområden.

Det är omständligt att söka på varje adress för sig. Vi har inte insyn i olika områdens socioekonomiska status. Det kan finnas områden som kvalar in som vi inte vet om. Kommunen är stor.

Att söka adress för adress är inte optimalt i en kommun. Vi har många adresser. Det hade varit lättare om man fått en karta med områden som kunde vara aktuella än att man ska gissa själv.

Funkade bra, men vi tycker att inlandsbyar skulle kunna falla in under kriterierna också. Där har vi problem med många tomma hus som förfaller och ger ett dåligt intryck. Där skulle ett extra lyft av det offentliga göra mycket för de som bor i

området också.

Området för fastigheten är litet i storlek. I vissa fall skulle det vara bra om åtgärder kan göras utanför anvisat område för att skapa mötesplatser för boende från flera områden i närheten.

Enkel och bra.

Den var bra. Desto svårare att fylla i ansökan.

En kollega har använt sökfunktionen, har inte fått återkoppling på om/hur den skulle kunna förbättras.

En kollega använde den. Har inte fått återkoppling om vad som eventuellt skulle förbättras.

Den var bra och vi har inga förslag till förbättringar.

Sökfunktionen fungerade bra.

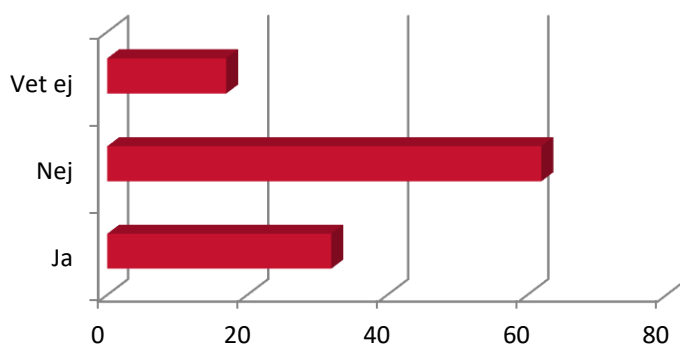
Jättedålig. Om man äger ett tiotal fastigheter är det oerhört jobbigt att klicka i varje enskild samt fylla i att man inte är en robot. Ineffektivt och tidskrävande.

Boverket har utformat en e-tjänst för stödet. Har ni använt e-tjänsten?

Namn	Antal	%
Ja	32	28,8
Nej	62	55,9
Vet ej	17	15,3
Total	111	100,0

Svarsfrekvens

99,1 % (111/112)

Om ja, vad tyckte ni om e-tjänsten?

Ok.

Vissa svarsrutor hade väldigt få tecken, 150 stycken, och ändå skulle man svara på avancerade frågor om t.ex. jämställdhet. Där man behöver förklara. Så mer utrymme behövs och sen kändes det som vi upprepade samma sak flera gånger.

Mycket enkel att använda.

Bra. Tycker det fungerade smidigt när man väl fått inloggning.

Jag saknar möjligheten att i slutrapporten lägga in bilder. Få ord får plats.

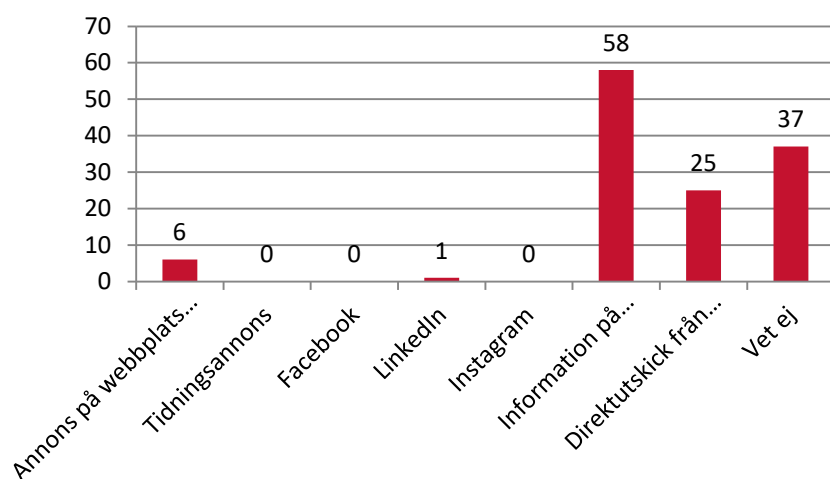
Jag saknar möjligheten att i slutrapporten lägga in bilder. Få ord får plats.
Den visade sig obsolet vid ett tillfälle vilket var irriterande med tidsspill.
Bra, enkelt.
Fick ändå skicka bilagor.
Lite komplicerad.
Bra.
Bra.
Det försvann efter att man fyllt i och sparat så jag fick göra om det flera gånger!
Vi har skaffat e-tjänsten men inte använt den ännu.
Bra, lättare än pappersversionen.
Bra, enklare än pappersversionen.
Bra hjälp.

Boverket genomförde under 2017 en informationskampanj för stödet. Om ni har fått information om stödet via någon av följande källor ange vilka?

Namn	Antal	%
Annons på webbplats (inte boverket.se)	6	5,7
Tidningsannons	0	0,0
Facebook	0	0,0
LinkedIn	1	0,9
Instagram	0	0,0
Information på Boverkets webbplats	58	54,7
Direktutskick från Boverket via e-post	25	23,6
Vet ej	37	34,9
Total	127	119,8

Svarsfrekvens

94,6 % (106/112)

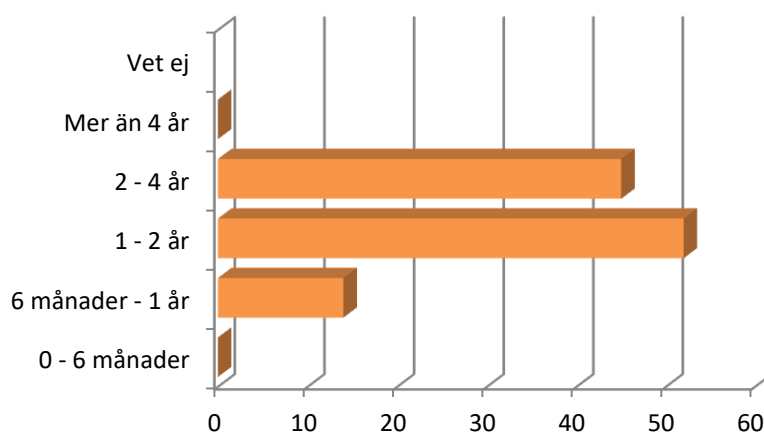

Enligt stödförordningen ska en åtgärd som beviljats stöd slutföras senast två år efter beslutet. Vilken tidsram hade varit optimalt för ert projekt?

Namn	Antal	%
0-6 månader	0	0,0
6 månader - 1 år	14	12,5
1 - 2 år	52	46,4
2 - 4 år	45	40,2
Mer än 4 år	0	0,0
Vet ej	1	0,9
Total	112	100,0

Svarsfrekvens

100 % (112/112)

Om ni hade behövt mer än 2 år, varför?
Från beslut till att projektet är klart så är det en planeringsfas och dialog som behöver få ta tid. För att få till ett så bra projekt som möjligt.
Problematiskskt att hitta utförare. Dålig konkurrens.
I och med att åtgärden inte fick vara påbörjad innan stödet beviljades blev det kort om tid för att samla in all viktig information från de boende i området. För en så liten kommun som oss finns inte heller möjligheten att lägga resurser på detta utan att veta vilka åtgärder vi KAN genomföra.
Bygglov blev överklagat vilket försenade projektstarten. Projektet blev klart i tid men det var snålt om tid för slutredovisningen.
Det tar ibland tid att planera, utföra och slutföra vissa projekt. Vi hade nog gärna haft ytterligare ett år på oss. Vi hade haft möjlighet att använda beviljat stöd lite ytterligare men hann inte med. Därför använde vi inte upp allt beviljat stöd tyvärr.
Ibland är upphandlingsprocessen komplicerad och tidskrävande. Det gäller även om man ska ha mycket samverkan och dialog - det är också långa processer.
För planering (förstudie, boendedialog), upphandlingsförfarandet (LOU, risk för överklagande) och genomförande under lämplig årstid.
Det tar tid att starta upp även små projekt. I detta fall tog bara dialogen och sammanställande av resultaten sin tid. Sedan skall det göras upphandling på de praktiska åtgärderna så det blev snålt med tid för entreprenörerna på slutet.
Hela projektet tar ibland längre tid med överklaganden inom bygglov, LOU och årstiden kan försena en byggstart.
Upphandling, projektering och offertinhämtning tog längre tid än planerat på grund av högt tryck på byggmarknaden. Svårt att få entreprenörer. Fick göra om-tag i upphandlingen.
Ibland tar det tid att få medfinansieringen klar och det tar även tid med bygglov och andra kommunala processer.
Tiden räckte i detta projekt, men vissa önskemål från boende i området skulle kunna ha krävt en längre tidsram att genomföra om just dessa önskemål hade röstats igenom och genomförts.
Projektet hade många samverkansparter och stora delaktighetsambitioner, då krävs bra tidsramar.
Det kan inträffa saker som gör att det blir för kort tid med två år. Nya prioriteringar eller problem med exempelvis upphandling.
Dialogprocessen tog lång tid att etablera. Det tar en stund att bygga upp en organisation kring projektet efter att bidraget blivit beviljat och det tar ytterligare tid att anlägga. En ordentlig dialogprocess tar minst ett år om de boende verkligen ska kunna medverka. Efter det ska projektet ritas/projekteras och dialogas lite till och efter det anläggas och anläggningsperioden är säsongsbetonad vilket i princip betyder att utemiljö är begränsad till anläggning från mars - oktober. Då det även är semestrar för personalen i mitten av den perioden. Ett dialogprojekt tar tre år att genomföra, ett kalenderår av projektplanering och dialog, ett kalenderår för projektering med dialog och ett kalenderår för anläggning. Men det beror såklart på vilken dialogprocess man vill ha och hur mycket inflytande de boende ska ha möjlighet att ha i processen. Men ska de verkligen få vara med hela vägen krävs det tid.
För att hinna ha en dialog, rita, projektera, eventuellt bygglov för en del åtgärder och sedan bygga.
Det tar tre kalenderår för oss att genomföra ett dialogprojekt om vi ska göra det bra. 1 år för projektplanering och dialog, ett år för projektering inklusive dialog och ett år för anläggning.
Det tar tre kalenderår att genomföra ett dialogprojekt. Ett år för dialog och projektplanering, ett år för projektering inklusive dialog och ett år för anläggning.
Den här typen av processer är långa.

Det gick bra i detta projekt. men ibland stöter man på problem, detaljplaneutredningar och annat. Överklaganden exempelvis.
Det tar tid att genomföra dialog, gestalta, projektera, och planera åtgärden. Därefter få hem material samt bygga. I vissa fall kan ju upphandlingar dra ut på tiden.
Det beror på hur stort projektet är och om det går under LOU, samt vilka resurser man har på företaget. Men i de flesta fall tror jag att det räcker med max 2 år.
Oftast är projektiden lång från idé, boendedialog, projektering, upphandling, byggnation och besiktning.
1-2 år har varit en bra tidsram. Dock hade det varit väldigt bra om tidsramen började gälla först från byggstart och inte från det att beslutet beviljats. Detta då offentliga handlingar kan ta mer tid än beräknat vilket egentligen genererar i att tid går förlorad för själva ombyggnationen i sig.
Byte av ägare.
Projektet pågår i 3 år.
Därför att dialoger och planering i kommunal miljö tar tid. Ett större projekt måste dialog genomföras med boende och näringsidkare, det ska upphandlas en konsult som ska projektera, det ska granskas av flera instanser, det ska sedan gå via nämnd för beslut för upphandling samt en byggtreprenör handlas upp.
Tid krävs vid välplanerade samarbeten och för att skapa så stor delaktighet som möjligt.
Samverkan kräver tid och ger ett bättre resultat.
De kommunala processerna kräver det för godkänd detaljplan och objektsgodkännande för investering utöver det.
Interna beslut och planering har dragit ut på tiden.
Interna beslut och planering som dragit ut på tiden.

Hur har ni upplevt ansökningsprocessen? Vad har fungerat bra?

Bra att ha en personlig handläggare/kontaktperson på Boverket.
Hela processen har fungerat bra tycker jag.
Enkelt att ansöka via e-tjänst.
Vi tog hjälp av ett företag som var duktiga att formulera våra önskemål och deltog i våra bomöten.
Vi har haft god hjälp av Urban Utveckling, och inga problem.
Enkel ansökningsprocess.
Inte så mycket kontakt, men mot slutet så hade vi en bra dialog inför slutförandet.
Mycket enkel ansökan.
Återkoppling från Boverket.
Kommunikationen och dialogen med Boverket har varit GULD! Uppskattas att man tagit samtal/tydlighet.
Bra dialog med handläggarna.
Snabba svar på mailfrågor. Tydliga instruktioner angående ansökan.
Ett tydligt och enkelt ansökningsförfarande/ansökningshandlingar.
Rätt så tydliga beskrivningar.
Vi har fått ett mycket gott stöd från Boverket i de frågeställningar vi har haft.
Bra stöd från handläggare vid specifika frågor. Tydliga besked. Bra med påminnelse vid redovisning.
Det mesta.

Översiktligt och väl utformat formulär att fylla i. Lätt att komma i kontakt med Boverket vid frågor.
Kontakterna med Boverket. Mycket bra bemötande.
Kontakterna med Boverket. Mycket bra bemötande.
Kontakterna med Boverket. Mycket bra bemötande.
Det mesta.
Tydlig information på hemsidan.
Bra kontakt med Boverket. Handläggaren har återkommit med frågor och önskemål med förtydliganden.
Det var omständligt och knappt värt besväret för besvärligt och krångligt var det.
Allt har fungerat bra.
Vi har haft god hjälp av vår konsult för ansökningsprocessen.
Bra information på hemsida. Bra kontakter med handläggare.
Vi har fått bra stöd från Boverket exempelvis när ni behövt kompletteringar.
Ansökan utfördes av en person som valt att sluta sin anställning hos oss, därför kan jag inte kommentera.
Bra kontakt med handläggare.
Ja det har fungerat mycket bra.
Tydlig ansökan. Smidig ansökningsprocess.
Bra och tydliga svar.
Ansökningsblankettens frågor och detaljkrav. Stöd från handläggare vid behov.
Bra.
Det mesta!
Bra dialog kring ansökan.
Tydliga blanketter och instruktioner om hur det skulle gå till.
Allt har fungerat mycket bra.
Enkel och tydlig.
Enkel process.
Det mesta.
Helt ok.
Ansökan fungerade bra.
Att de fanns tillräcklig med medel att söka.
Det var relativt enkelt att ansöka och man fick snabbt svar (och det var positivt).
Ja.
Vet ej. Jag arbetade inte här under ansökningsprocessen.
Bra frågor i ansökan som var ganska enkla att svara på.
Ja.
Vi behövde en hel del förtydliganden. Personalen var alltid hjälpsam.
Lite väl omständlig.
Det var tydligt vad ansökan skulle innehålla.
Allt har fungerat bra.
Information och kontakt med myndigheten.
E-ansökan.

ALLT.
Allt har löpt verkligen bra utan några problem.
Kommer inte ihåg.
Det var en enkel blankett att fylla i.
Bra, detaljrik ansökan och process. Bra återkoppling och uppföljning.
Lätt att få tag på handläggare.
Det var enkelt och legitima frågor och bra enkät.
Det har i stort fungerat bra.
Den har fungerat.
Snabbt beslut efter ansökan.
Vet ej. Personen som skötte detta har slutat.
Jag har fått hjälp via telefonkontakt med boverket när jag sökt hjälp.
Har kunnat få svar på telefon med Boverket.
Bra ansökningsformulär och bra information om stödet.
Tydligt och enkelt ansökningsformulär och bra anvisningar.
Smidig ansökningsprocess.
Jag skrev inte ansökan så jag vet inte.
Det var en annan ägare av fastigheten som gjorde ansökan. Vi fullföljde den.
Enkel och lätthanterlig.
Smidigt att få svar på frågor.
Det mesta har fungerat bra.
Det mesta har fungerat bra.
Det var en smidig process, med bra utformad blankett.
I det stora hela har allt fungerat väldigt bra.
Snabb och effektiv hantering från Boverkets sida. God tillgänglighet för att svara på frågor.
Snabb och effektiv hantering från Boverkets sida. God tillgänglighet för att svara på frågor.
Snabb och effektiv hantering från Boverkets sida. God tillgänglighet för att svara på frågor.

Vad har fungerat mindre bra?

Att vårt projekt blev försenat och att den personliga handläggaren byttes ut.
Många frågor som får ungefär samma svar. Onödigt omständlig ansökan.
Sökfunktionen för fastigheter (flera). Rutor med endast 150 tecken, var för kort. Återupprepningar.
Inget jag kommer på, allt gick smidigt.
Jag vill påstå att allt har fungerat bra.
Kan inte komma på något.
Inget har fungerat mindre bra.
Inget.
Innan det var möjligt att ansöka digitalt, var det krångligt med pappersexercisen. Något komplicerat.
Lite jobbig byråkrati.

Kan inte komma på något just nu.
Den digitala ifyllnaden fungerade inte riktigt. Man hade lite för lite plats för text.
Blanketterna har delvis varit otydliga.
Flera frågor blev det nästan samma svar på.
Formuläret innehöll begränsning i antal tecken som inte stämde överens med angivet antal tecken.
Inget speciellt att peka på.
Överlag fungerade det bra.
Återrapporteringen var onödigt dyr då vi fick betala för revisorintyg.
Vet ej.
Se ovan!
Inget vi är nöjda.
Uteblivet besked/mail om beviljade medel. Otydliga instruktioner för redovisning av använda medel.
Svårt att hinna med inom tidsram.
Frågan om underskrift/fullmakt etc.
Genomföra inom två år blir väldigt tigt.
Blanketten för kostnadsberäkning var svår att fylla i, den var uppdelad på ett sätt som inte passade.
Inget. Allt bra handlagt.
Lite väl detaljerad nivå på beskrivning på detaljer.
Kommer inte på något förutom att e-tjänsten var felande mitt i den period vi sökte.
För oss blev det kort om tid. November = alla bidragsprojekt klara. Anläggning utmattade.
Mer juridisk och formell process och många omtag. Dåligt intresse för resultat av dialog.
För att man ska kunna ha en öppendialog är det svårt om man ska vara konkret i ansökan.
Det tar långtid att fylla i ansökan.
Vet ej. Jag arbetade inte här under ansökningsprocessen.
Lång tid innan man fick besked om man fick bidrag eller inte. Otydligt krav på revisor i slutrapport.
Personalen hade ofta inte svar på våra frågor eller hade olika svar.
Vi fick komplettera många gånger.
Det var svårt att ansöka med ett framtaget förslag innan dialog genomförts, vilket blir bakvänt.
Att sätta ord på upplevelsen av området. Att synka ide och budget.
Vi har inte haft några problem.
Kommer inte ihåg.
Inget.
Ekonomiska återrapporteringen.
Det tog lång tid innan vi fick ett besked angående vår ansökan.
Inget jag kan minnas.
Svårt att veta så mycket som projektansökan kräver innan man har startat ett projekt.
Vet ej.

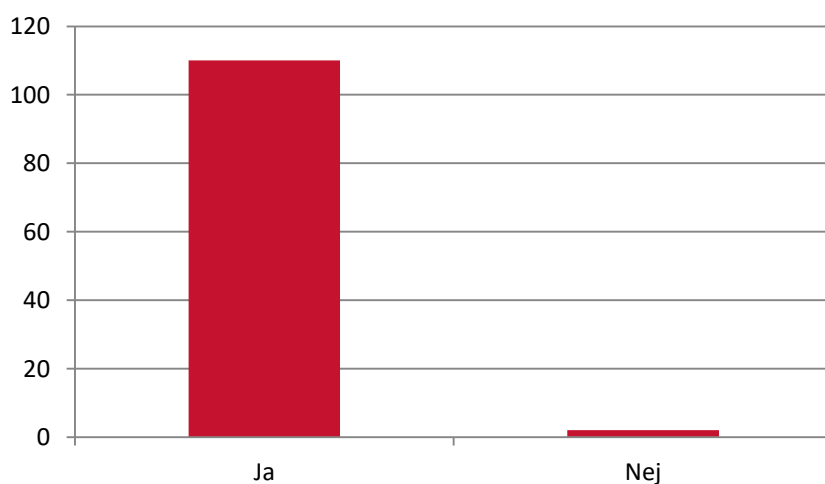
Lite krångligt att förstå hur man fyller i ansökan.
Lite krångligt att förstå hur man fyller i ansökan, hur man ska skriva.
Det krävdes alldeles för mycket arbete med slutrapporten.
Inget.
Det var några ytor som hamnade inom "privat" område som var lite jobbiga att räkna ut kostnaden för.
Hade önskat få besked per email vid till exempel ansökan om uppskov.
Hade önskat återkoppling via mail istället för post.
Från ansökningens inlämnade till besked borde tiden kunna förkortas.
Inget.
Inget.
Att en ansökan inte kunnat göras för helhetsgrepp utan måste delas upp i en massa mindre delar.
Att en ansökan inte kunnat göras för helhetsgrepp utan måste delas upp i en massa mindre delar.
Att en ansökan inte kunnat göras för helhetsgrepp utan måste delas upp i en massa mindre delar.

Har ni slutredovisat ert projekt?

Namn	Antal	%
Ja	110	98,2
Nej	2	1,8
Total	112	100,0

Svarsfrekvens

100 % (112/112)

Hur har ni upplevt slutredovisningsprocessen? Vad har fungerat bra?

Bra dialog.
Det var lite petigt att fylla i på nätet men jag har förstått att det finns en bättre

version på hemsidan numera.
Vi följde ansökan väl så redovisningen gick smidigt att genomföra.
Vi använde Urban utveckling till slutredovisningen också, gick bra.
Mycket enkel.
Bra dialog vid ytterligare förklaring till måluppfyllelsen.
Mycket enkel slutredovisning, bra dialog.
Det var enkelt att fylla i slutredovisningsdokumenten då de var tydliga kring vad man efterfrågade.
Väldigt bra, kommunikationen med Boverkets personal, man ser efter lösningar och inte problem.
Bra rapportmall.
Att vi fick information i god tid om vad som förväntades ingå i slutrapporten.
På det stora hela har det varit bra.
Redovisningen har varit tillfredsställande.
Bra information om dess innehåll.
Tillmötesgående handläggare när vi bad om uppskov.
Bra formulär att fylla i och enkelt att redovisa kostnaderna.
Allt fungerade bra.
Redovisningen och frågorna varit självklara.
Redovisningen och frågorna självklara.
Redovisningen och frågorna självklara.
Det mesta.
Tydlig struktur i formuläret.
Fungerade bra.
Byråkratiskt och stelbent.
Inga problem efter att vi fått information om på vilket sätt slutredovisningen skulle in.
Enkla instruktioner och mallar.
Det var en enkel process där man får redovisa åtgärder och resultat. De frågor jag ställde till Boverket fick jag svar på.
Fungerat bra.
Den fungerade bra!
Boverket meddelade önskemål om kompletteringar.
Konkreta krav i redovisningsblanketten. Användarvänlig process.
Bra.
Det var enkelt.
Blanketten tydlig att fylla i.
Bra.
Lätt att göra. Kontakten med Boverket.
Enkel process.
Har inget särskilt att kommentera.
Helt ok.
Den har fungerat bra.
Att det fanns färdiga frågor ni ville ha svar på.
Det har fungerat bra.

Det har gått relativt bra.
Bra.
Det mesta. Kontakt med handläggare för att få svar på frågor. Bra stöd.
Bra med påminnelse.
Vi har fått hjälp från er när vi gjort fel, i och med att vi använt den vanliga modell som används.
Det mesta.
Att vi fick tydliga frågor på detaljer som vi behövde förtydliga.
Allt har fungerat.
Kontakt med myndigheten.
Det vi har slutredovisat har fungerat bra, vi har några kvar.
Utan problem!
Det mesta.
Den var relativt lätt att fylla i.
Bra intervju med aktuella frågor om resultat och beteendemönster. Genuint intresse i målsbilden.
Vissa av rutorna var enkla att fylla i. Dåligt att man inte kan skriva mer i rutan 14c!
Det var inga konstigheter, allt fungerade bra!
Noggrannhet från Boverket att bidraget använts till ändamålet.
Vet ej.
Jag har fått hjälp via telefon och mail hos Boverket.
Fått svar på frågor hos Boverket via telefon.
Positiva och välfungerande kontakter med Boverkets tjänstemän.
Bra dialog med Boverkets tjänstemän.
Samma frågor besvarades som för ansökan. Logiskt.
Ganska smidigt.
Allt fungerade bra, vi hade även en bra dialog med Boverkets handläggare.
Det var en tydlig process som vi kunde följa.
Det har fungerat bra i stort sett.
I stort sett bra.
Ingen kommentar.
Allt har fungerat bra.
Det var några frågor på vägen men det ordnade sig till slut.
Enkel och tydlig med relevanta frågeställningar som hängt ihop med ansökningsstrukturen.
Enkel och tydlig med relevanta frågeställningar som hängt ihop med ansökningsstrukturen.
Enkel och tydlig med relevanta frågeställningar som hängt ihop med ansökningsstrukturen.

Vad har fungerat mindre bra?

Missförstod varandra om den totala investeringskostnaden i förhållande till bidragssumman.
Det var extremt petigt jämfört med Länsstyrelsebidrag, till exempel även om delegation fanns så underkändes den.

Inget speciellt.
En viss fyrkantig inställning till lite kostnader för invigningen, som i sig låg utanför stödet, men...
Inget.
Tycker att det fungerade bra.
Inget.
Krångliga blanketter.
Ansvarig handläggare efterfrågade komplettering av uppgifter som var ifyllda i redovisningsdokumentet.
Utlåtandet från revisorerna istället för fakturakopior kändes onödigt.
Det var bökigt med externa redovisningen och delegationsrätten att under-teckna rapporten.
Kan inte komma på något just nu.
Lite för omständlig. Jag fick komplettera flera gånger då jag skrev på ett dokument utanför ert.
Kort svarstid.
Tidskrävande.
Underskrift av extern revision i en kommun kanske är ett onödigt krav?
Fyrkantig redovisning. Man hängde upp sig på titlar istället för på rätt personer.
Revisorsintyget som krävs innebär en väldigt hög extra kostnad för oss.
Att revisorn vill ha slutredovisningen på papper för att kunna signera varje sida för sig.
Revisorn vill ha rapporten på papper för att kunna signera varje sida. Svårt med e-tjänsten.
Revisorn vill ha rapporten på papper för att kunna signera varje sida. Svårt med e-tjänsten.
Svårt att komma ihåg allt man gjort.
Vi upplevde viss upprepning i slutrapporten, det vill säga att flera frågor ledde till samma svar.
Otydligt att slutredovisningen skulle skrivas i er mall för att bli godkänd.
Upplevde att ni frågade samma sak på flera av frågorna.
Svårt att redovisa hur åtgärderna påverkat boendemiljön på längre sikt.
Inget, vi är nöjda.
Instruktionerna för slutredovisningen bör vara tydliga och komma tidigt (i samband med besked).
Behov av extern revision för ett så litet projekt.
Inga motiveringar eller svar från Boverket, därmed ingen transparens för efterarbetet.
Det blev några backningar på slutredovisningen eftersom vi gjorde eget slutredovisningsdokument.
Inget.
Få in slutfakturer i tid så att de går in i systemet och kan granskas av revisor.
Allt okej.
Lite väl mycket fokus på detaljer.
Har inget särskilt att kommentera.
Det är svårt att utvärdera långa processer som de kring t.ex. skadegörelse eller social hållbarhet.

Besviken att ni minskade stödet för det mest lyckade dialogmässiga och integrationsskapande delen.
Det tar lång tid att formulera sig och krävs påskrifter av flera svåråtkomliga människor.
Det är svårt att svara på frågor om långsiktiga konsekvenser när projektet precis är klart.
Otydligt att det skulle behöva en revisorsrapport.
Boverkets beslut.
Svårt att få kontakt med handläggare. Otydligt, krångligt med revisorsutlåtande. Kostar 20 000kr att få.
Det är nog vi som strulat i och med kommunalt fastighetsbolag kontra kommunen.
Om vi hade fått introduktion i början hade vi kunnat undvika missar som berodde på oerfarenhet.
Hade önskat att vi fick en personlig handläggare och kanske ett inbokat telefonmöte för att få feedback.
Detaljerad redovisning med poster där inte alla poster var relevanta för projektet.
Att sätta ord på ett jämställdhetsperspektiv. Samt krav på revisorgranskning.
Vi har inte haft några problem.
Väldigt detaljerad granskning av detaljer i kostnadsredovisningen som var ytterst små.
Inget.
Granskning av revisorer och andra krav på kompletteringar strulade. Lång tid mellan er återkoppling.
PDF:en fungerade inte. Vilket medförde att vi fick skriva om redovisningen en gång.
Ingen åsikt!
Det blev lite struligt för det byttes fastighetsägare under projektets pågående.
Personalen på Boverket verkar ha mycket att göra, läste redovisningen lite slarvigt.
Jag upplever Boverket som aningen fyrkantigt, allt blir inte alltid som planerat i en byggnation.
Vet ej.
Lite krångligt att förstå hur detaljerad man behöver vara.
Lite krångligt att förstå hur detaljerad man ska vara när man skriver.
Avsaknad av digital slutredovisningsrapport.
Avsaknad av digital slutrapport.
Inrapportering pga. giltighet av intyg diskuterades. Höga chefer krävdes för liten budget.
Ekonomiska biten var tidskrävande/komplicerad eftersom vi inte hade någon egen revisor.
Alldeles för tidskrävande.
Inget.
Ingen kommentar.
Krångligt och dyrt med revisorsintyg. Känns onödigt.
Krångligt med revisorsintyget. Känns onödigt.
Ingen kommentar.

Inget.
Lite bökigt med den ekonomiska redovisningen, där vår revisor skall verifiera alla fakturor.

Hur har ni upplevt kommunikationen med Boverket? På vilket sätt hade kommunikationen med Boverket kunnat vara bättre?

Den har fungerat bra, både via mail och via personlig kontakt.
Bra.
Bra och snabb kommunikation.
Bra. Snabb återkoppling. Något byråkratisk.
Det har känts som uppdrag granskning och förhör, så det har varit jobbigt. En öppnare dialog hade varit bättre.
De kontakter jag fick var väldigt bra och jag fick den hjälp jag behövde.
Kommunikationen har varit bra. Projektet har blivit jättebra.
Bra och enkel.
Bra kommunikation!
Mycket bra och enkel dialog.
Den har varit mycket bra och smidig. Vid frågor eller funderingar har ni ställt upp med tydliga svar.
Den har varit superbra! Personlig och professionell samtidigt.
Vänligt och korrekt bemötande.
Det var bra, kan inte komma på något...
Den har varit bra. Vi ansökte om förlängning av tid för slutredovisningen som vi också fick.
Mycket bra.
Mycket bra.
Kommunikationen har fungerat bra. Jag har fått den hjälp jag har behövt.
Kommunikationen har i stort fungerat bra.
Kommunikationen har fungerat bra, har alltid fått svar på mina frågor.
Mycket bra med snabba svar från handläggare.
Bra.
Mycket bra. Det har varit enkelt att komma i kontakt med rätt person.
Kontakten har fungerat bra.
Mycket bra. Det är svårt att hitta något som bör ändras. Bra bemötande.
Mycket bra, och bra bemötande.
Mycket bra, och bra bemötande.
Bra.
Mycket bra.
Positiv.
Lätt att ta kontakt.
Bra.
Jättebra.
Det har varit en god dialog och tydliga svar på våra frågor.
Positivt.
Bra.

Bra, enkel kommunikation med e-post. För min del kan/behöver det inte bli bättre!
Dialogen har fungerat bra.
Mycket bra.
Bra kommunikation och stöd från handläggare. Instruktioner m.m. hade kunnat vara tydligare/bättre.
Det har varit bra.
Engagerade handläggare och ansvariga beslutsfattare.
Den var bra, vi har ringt och mejlat förutom via e-platsen.
Jättebra och hjälpsamma.
Det var lätt att få kontakt för att ställa frågor. Hjälpsamma handläggare.
Allt är lätt att förstå och man får bra hjälp via mail alt. telefonkontakt.
Fungerar mycket bra.
Bra kommunikation, får alltid den hjälp som man behöver.
Den har fungerat mycket bra. Bra hjälp och bemötande vid frågor och funderingar.
Bra.
Mer flexibel syn på vad vi genomför efter medborgardialog jämfört med vad skissen exakt visade.
Kommunikationen har fungerat bra.
Bra.
Bra.
Saknade vid ett tillfälle bekräftelse på att Boverket mottagit handlingar.
Tilldela en handläggare med tydliga kontaktuppgifter.
Bra.
Den har varit bra men inte alltid funnits svar.
Presentera goda exempel som man kunde höra av sig till.
Vet ej.
Bra kommunikation och återkoppling.
Bra, korrekt.
Har varit bra.
Jag har alltid fått svar på mina frågor i bra tid.
Kanske en tydligare struktur på vem som bestämmer vad och hur frågor skall slussas och typ av frågor.
Byråkratiskt.
Boverket var lätt att nå och det fungerade bra.
Bra!
Snabbare återkoppling mellan era krav på kompletteringar. Tydligare vad som ska kompletteras och varför.
Bra.
Den har varit bra, alltid svar då man ringde och ställde frågor.
Mycket bra.
Fungerar bra.
Vet ej.
Bra.
Bra.

Mycket bra!
Bra. Inga förslag till förbättringar.
Bra kommunikation. Närvarande.
Snabba svar.
Utmärkt bra!
Kommunikationen har fungerat väldigt bra.
Hade önskat att återkopplingen kunde ske digitalt.
Hade önskat digital återkoppling.
Tydligare info angående att fakturor ska vara betalda för att vara godkänd kostnad.
Bättre info om vilka kostnader som godkänns.
Som tidigare kommentar. Beslutsprocessen från ansökan till besked upplevs lång.
Det har fungerat bra, tydliga svar och bra information.
Den har fungerat bra!
Bra.
Bra.
Mycket bra service från Boverket.
Mycket bra service från Boverket.
Mycket bra service från Boverket.

Finns det något annat ni skulle vilja dela med er av?

Stort tack.
Justeringar av projekt utifrån den dialog ni krävde, borde stärka projekten istället för att stjälpa dem.
Att man inte ska vara rädd för att ansöka om stöd även om man är en liten aktör.
Tänk på dialog/samverkan. Vi hade jättebra hjälp av Urban Utveckling.
Mycket bra stöd som funkade bra även för oss som mindre bolag att söka. Lite ovanligt med byråkratin.
Stödet har upplevts som mycket positivt.
Fortsätt med mer stöd i socioekonomiskt svåra områden.
Nej.
Hoppas stödet kommer tillbaka!
Att tiden mellan projektslut och slutrapport är så kort. Ett par veckor ytterligare hade varit bra.
Lite längre tid mellan projektslut och sista datum för slutrapporten.
Lite längre tid mellan projektslut och sista datum för slutrapporten.
Nej.
Bra med stöd som underlättar projekt som främjar samhällsutvecklingen.
Nej.
Vi tycker det har varit bra att kunna ha en dialog och att det finns en flexibilitet i systemet.
Lättanvänt stöd för viktiga hållbarhetsvärden i en pragmatisk bygg- och fastighetsvärld.
Nej, allt var bra.

Nej.
Firmatecknare, omständligt i kommun. Kommunalråd + tjänsteman, svåra att få fatt i.
Ja, det blev en fantastisk plats.
Synd att stödet kan sökas på så begränsade områden.
Synd att dessa sista punkter var låsta till ett visst antal tecken. Ger korthuggna svar.
Nej.
De vi pratade med var ovana att hantera momsfrågor/företag vilket var ett problem för oss.
Nej
Allt som går att förenkla vid ansökan och redovisning är av godo.
Samma som ovan.
Nej.
Att få återkoppla såhär långt efter är inte bra. Att rutorna är små gör att man inte kan förklara ordentligt.
Stort tack för hjälpen med allt och vi är otroligt tacksamma för bidraget som vi fick!
Snabba svar och beslut.
Längre svarsrutor i denna enkät, svårt att ge er en uppfattning när man inte kan beskriva ordentligt.
Vet ej.
Positivt att Boverket kom på besök för att titta på vårt projekt!
Nej.
Jag är glad att stödet finns och jag tror att det är en bra grund för att förbättra livssituationer.
Nej.
Nej.
Tid och kostnader blir alltid högre än beräknat.
Detta har varit en värdefull satsning. Hade skrivit mer om inte textfältet varit så teckenbegränsat.
Detta har varit en värdefull satsning. Hade skrivit mer om inte textfältet varit så teckenbegränsat.
Detta har varit en värdefull satsning. Hade skrivit mer om inte textfältet varit så teckenbegränsat.

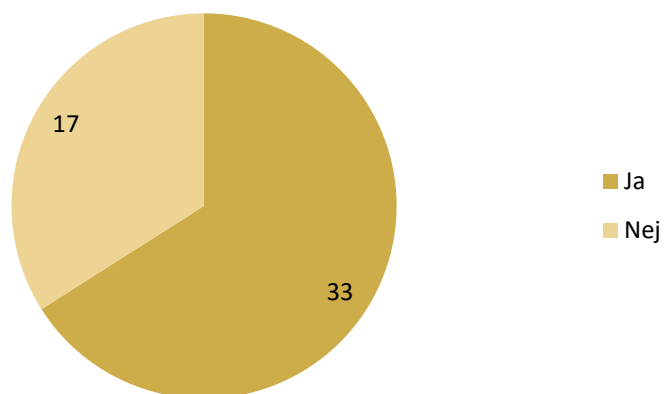
Svar på enkäten riktad till samverkansparterna

Har ni varit en samverkanspart i det aktuella projektet?

Namn	Antal	%
Ja	33	66
Nej	17	34
Total	50	100

Svarsfrekvens

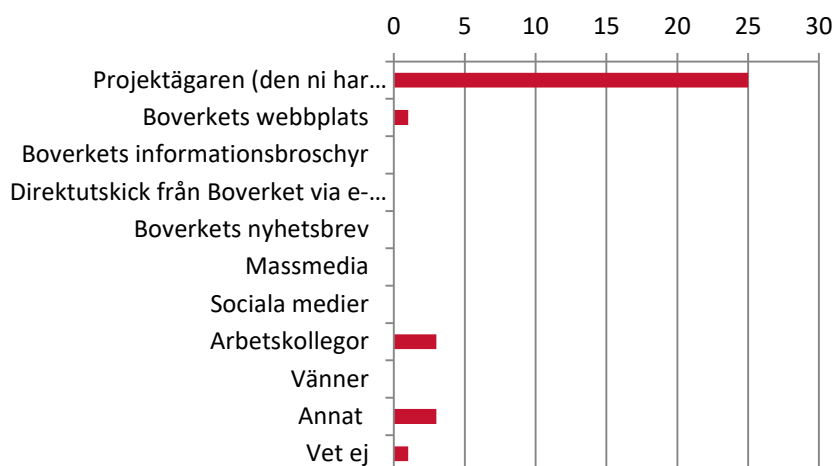
100 % (50/50)

Hur fick ni kännedom om stödet?

Namn	Antal	%
Projektägaren (den ni har samverkat med)	25	75,8
Boverkets webbplats	1	3,0
Boverkets informationsbroschyr	0	0,0
Direktutskick från Boverket via e-post	0	0,0
Boverkets nyhetsbrev	0	0,0
Massmedia	0	0,0
Sociala medier	0	0,0
Arbetskollegor	3	9,1
Vänner	0	0,0
Annat	3	9,1
Vet ej	1	3,0
Total	33	100,0

Svarsfrekvens

100 % (33/33)

Annat

Vår konsult (White arkitekter).

Boab sökte pengarna.

Vilket stöd?

På vilket sätt har ni deltagit i/påverkat projektet?

Remissinstans.

3 samfälligheter i Södra Bomhus lämnade in ett förslag om en allaktivitetsyta i närområdet för att ge stadsdelens barn och unga en meningsfull fritid samt uppmuntran till spontanlek.

Delfinansierat projektet.

Vi har definierat ramen till projektet och är projektägare.

Fått tycka till och lämna idéer.

Vi har i ett tidigt skede i processen stöttat idén och bidragit med stöd kring projektansökan samt visst kunskapsunderlag.

Vi har deltagit på så sätt att vi har varit med och förankrat arbetet i lokalsamhället. Pratad med boende i området om vad de önskar, informerat om hur det kommer bli, presenterat och nu nyligen också invigt med tårta.

Utformning av vår del i projektansökan. Workshoppa och seminarier med ungdomar i området.

Vi har upplåtit marken för åtgärderna. Vi kommer att drifva ytorna. OSA-enheten på vår förvaltning har byggt grillplatsen.

KFUM Ystad har/är en samarbetspartner som håller i det löpande programmet i projektet.

Partner.

Jag har sammankallat en samverkansgrupp med fler fasighetsansvariga inom samma geografiska område för att samordna de olika insatserna som var planerade.

Varit stöd till hyresgästerna i deras arbete.

Vår roll (miljöförvaltningen i Malmö stad) var liten. Varit med vid samverkansmöten, följt och stöttat delaktighets- och lärandeprocesserna i samband med att Mary Andersson park utformades. Tagit initiativ till och bekostat en dokumentation av de rätt unika delaktighetsprocesserna.

Genom analyser och boendedialog.

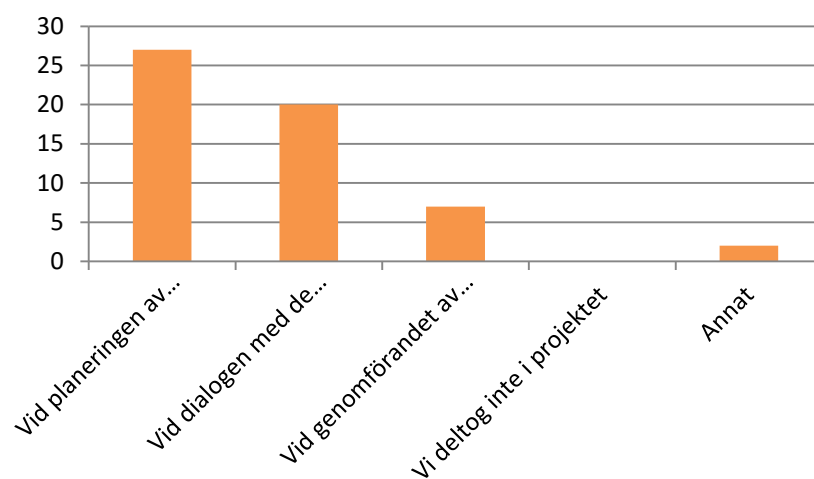
Jag har varit projektledare och drivit projektet på egen hand.
Vi har varit med som referens i planarbetet.
Varit ett projektstöd i inledningsfasen av projektet och tagit fram ett underlag till förnyelsen av utemiljön utifrån en dialog med boende i området och lokala föreningar.
Vi har haft diskussioner om vi anser att projektet gagnar de boende i stadsdelen på områdesgruppsmöten. Medverkat med synpunkter om placering, belysning m.m.
Stöd i kulturrelaterade frågor och organisation.
Varit en del av hur det ska se ut. Expertis utifrån att vi jobbar i området.
Delaktig i möten/processen.
Utifrån boinflytandeavtal med bostadsföretaget ingår jag i detta koncept som verksamhetsutvecklare.
Bidragit med råd.
Ett idémöte innan ansökan skrevs.
Vi har konstruerat, tillverkat och levererat möblerna.
Vi hade massa möte med alla som samarbetade i projektet, bokcirklar, picknik med Mary Andersson.
Vi har haft en dialog med stadsdelsförvaltningen om deras planer för Gullingsparken, samt att vi fått bidra med vår sakkunskap och haft kontakt med våra medlemmar om projektet.
Samråd mellan fotbollsföreningarna i kommunen. Främst om placeringen och utnyttjandet av planen.
Nacksta är ett av Mitthems största områden, där bor många nationaliteter och vi ser detta som en social investering. Mitthem bidrar med ett driftbidrag årligen i fem år för att GIF ska sköta planen.
Jag blev inbjuden av White arkitekter som konstnär att vara med och tävla om gestaltningen i Helsingborg.
Att vara med aktiviteter och planering.

I vilket skede deltog ni i projektet?

Namn	Antal	%
Vid planeringen av projektet	27	81,8
Vid dialogen med de som bor och verkar i området	20	60,6
Vid genomförandet av de fysiska åtgärderna	7	21,2
Vi deltog inte i projektet	0	0
Annat	2	6,1
Total	56	169,7

Svarsfrekvens

100% (33/33)

Annat

Markupplåtelse och framtida drift.

Vi var även med vid invigningen av långbordet.

Hade ni velat delta mer?

Namn	Antal	%
Ja	7	21,9
Nej	20	62,5
Vet ej	5	15,6
Total	32	100,0

Svarsfrekvens

97 % (32/33)

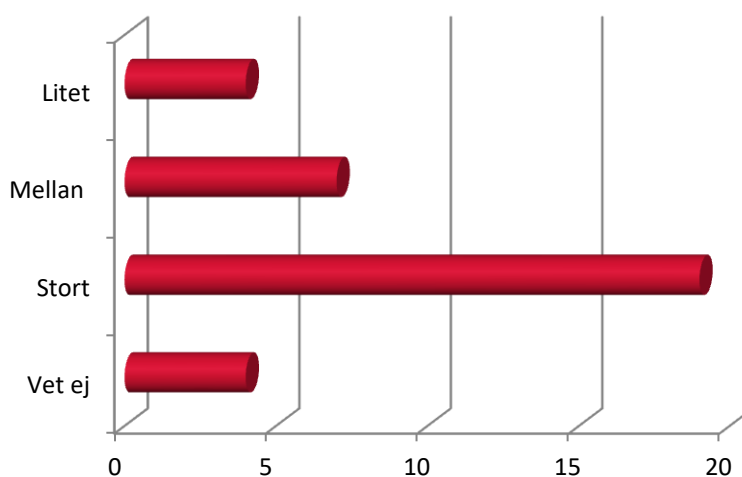

Hur stort gehör fick ni för era synpunkter?

Namn	Antal	%
1 - Litet	3	9,1
2 - Mellan	7	21,2
3 - Stort	19	57,6
Vet ej	4	12,1
Total	33	100,0

Svarsfrekvens

100 % (33/33)

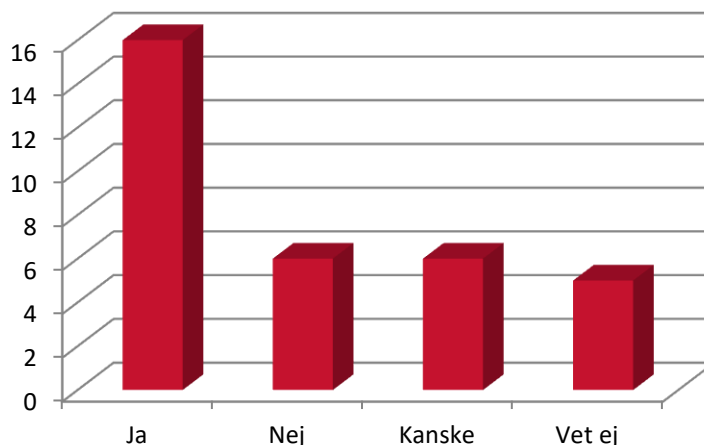
Kommer samverkan pågå i någon form efter projektets avslut?

Namn	Antal	%
Ja	16	48,5

Nej	6	18,2
Kanske	6	18,2
Vet ej	5	15,2
Total	33	100

Svarsfrekvens

100% (33/33)

Om ja eller kanske, hur?

Kontinuerlig kontakt med föreningen.

I stadsdelen Ålidhem finns nu en etablerad samverkan mellan på området aktiva organisationer. Detta projekt hade till exempel inte blivit av utan den samverkan. Med all säkerhet kommer det att arrangeras nätverksträffar med deltagare från det offentliga, myndigheter och civilsamhället. Vad de träffarna kommer leda till för typ av konkreta åtgärder vet vi inte idag. Men utegymmet är en liten del i en större helhet. En rad andra samverkansprojekt har genomförts och en rad projekt där projektägaren agerat inom "sitt eget" område har genomförts.

Vi kommer fortsätta att samverka med slöjd då hantverk är en så uppskattad aktivitet på området i olika former.

Ja, vi kommer att drifva men ev. garantiarbeten får de stå för.

Årligen återkommande projekt.

Vi kommer att gå vidare med ett liknande koncept i ett annat bostadsområde. Först gör vi en trygghetsvandring, sedan sätter vi ihop en samverkansgrupp med berörda fastighetsägare och intressenter för att sedan gemensamt planera åtgärder och en gemensam tidsplan för dessa.

Jag ger löpande stöd till våra medlemmar i Hyresgästföreningen.

Vi är intresserade av att följa upp samarbete med skolan och de boende, men har ännu inte fattat beslut om hur.

Vi har påbörjat användningen av området genom att marknadsföra det till de boende i området och bidrar ekonomiskt till ledare för verksamheten.

Vår förening använder konstgräsplanen under vinterhalvåret.

Vi kommer att försöka vidareutveckla idéer om "parkvärdar" eller guider kopplat till temaplatser.

Med Boab fortgår det.

Vi håller kontakt med kommunen och med arkitekterna och följer själva på plats

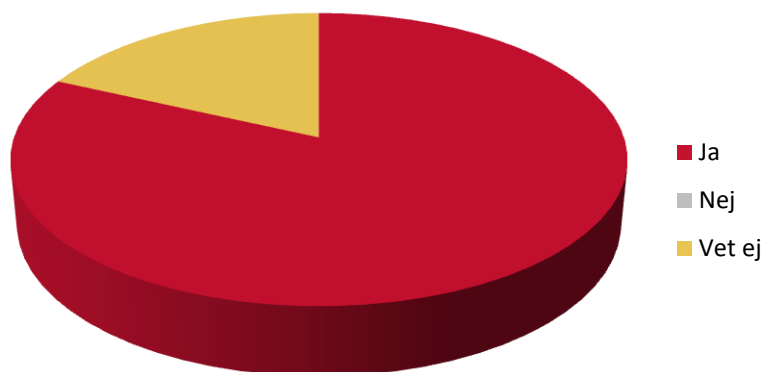
hur de fungerar.
Vi nyttjar planen under året.
Vi har löpande dialog med projektägaren om framtida aktiviteter.
Det vore intressant att se hur långbordet fungerar nu ett år senare, om det används och så vidare.

Anser ni att samma åtgärder skulle genomföras om projektet skulle göras om idag?

Namn	Antal	%
Ja	27	81,8
Nej	0	0,0
Vet ej	6	18,2
Total	33	100,0

Svarsfrekvens

100 % (33/33)

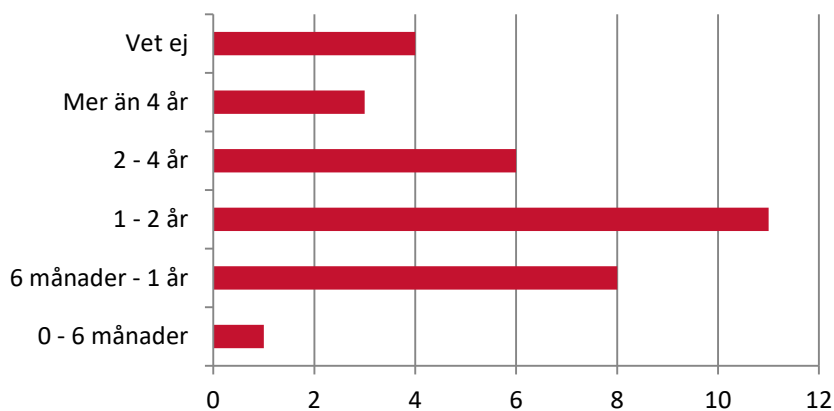

Enligt stödförordningen ska en åtgärd som beviljats stöd slutföras senast två år efter beslutet. Vilken tidsram anser ni hade varit optimalt för projektet?

Namn	Antal	%
0 - 6 månader	1	3
6 månader - 1 år	8	24,2
1 - 2 år	11	33,3
2 - 4 år	6	18,2
Mer än 4 år	3	9,1
Vet ej	4	12,1
Total	33	100

Svarsfrekvens

100% (33/33)

Anser ni att projektet hade behövt pågå mer än två år ange varför.

Detta projekt har haft en lagom tidsram. Men i ett annat projekt som jag själv har drivit och sökt om pengar till är det jättesvårt att klara det på två år när man ska ha en medskapande process.

Det flyttar in nya hyresgäster och andra flyttar. Ska det bli en stabil organisation så är det bra med kontinuitet under flera år.

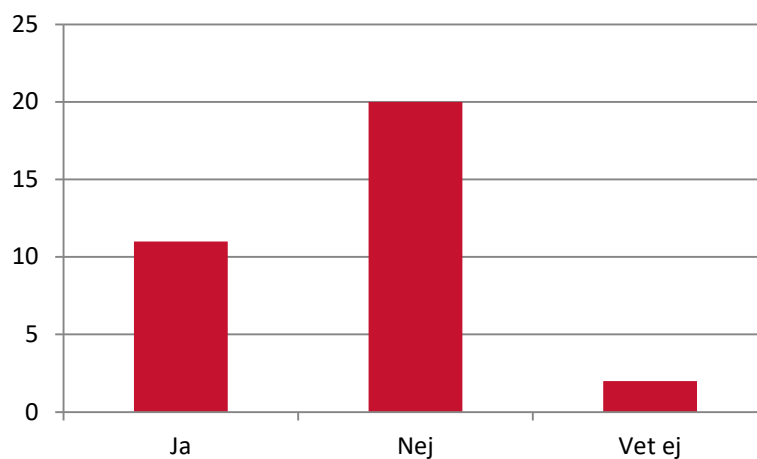
En lång planeringsprocess var nödvändig ur delaktighetssynpunkt i denna typ av utvecklingsprojekt i en rätt utsatt stadsdel. Därefter skedde ett antal förse-ningar innan själva anläggningen kom igång, bl. a pga. av upphandlingsregler och det borde man kunna få ta höjd för inom projektet. Så ja, lite mer generösa tidsramar hade varit välkommet.

Boverket har tagit fram en informationsbroschyr om stödet. Har ni läst broschyren?

Namn	Antal	%
Ja	11	33,3
Nej	20	60,6
Vet ej	2	6,1
Total	33	100

Svarsfrekvens

100% (33/33)

Finns det något som saknas eller behöver förtydligas i informationsbro-schyren?

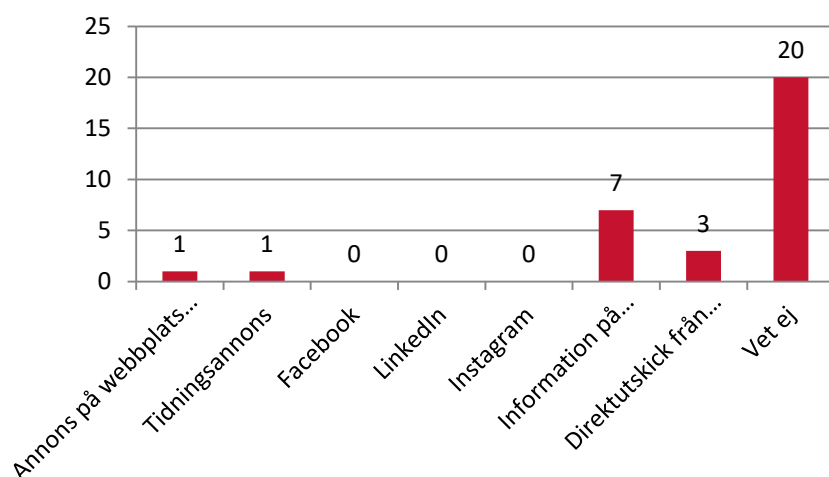
Projektledaren informerade mig.

Boverket genomförde under 2017 en informationskampanj för stödet. Om ni har fått information om stödet via någon av följande källor ange vilka?

Namn	Antal	%
Annons på webbplats (inte boverket.se)	1	3,4
Tidningsannons	1	3,4
Facebook	0	0,0
LinkedIn	0	0,0
Instagram	0	0,0
Information på Boverkets webbplats	7	24,1
Direktutskick från Boverket via e-post	3	10,3
Vet ej	20	69,0
Total	32	110,3

Svarsfrekvens

87,9 % (29/33)

Finns det något annat ni skulle vilja dela med er av?

I detta var samfälligheterna enbart med genom att upplysa om behovet av aktivitetssytor varför skrivning lämnades in till det politiska styret. Skrivningen dikterades av samfälligheten där undertecknad sitter som ordförande där de närliggande samfälligheterna även tillfrågades. Där ventilerade vi med alla medlemmar i ca 500 fastigheter om deras önskan och det var detta som nu byggts.

Det blev ett väl genomfört projekt som kommer skapa glädje och aktivitet på Ålidhem många, många år framåt.

Genom stödet har intresset för boendedialog stärkts.

Era handläggare har varit mycket tillmötesgående.

Stödet skulle förmodligen kunnat användas mer effektivt ifall man vid tidpunkten för sin ansökan redan hade genomfört planering, dialog med boende etc. Det är väldigt svårt att göra en kostnadskalkyl på något innan man vet exakt vad man ska göra, och även svårt att konkretisera vad åtgärden ska vara innan dialog med boende har genomförts. Dock kunde det nog varit en bra idé ifall man kunde sökt stöd för detta förarbete retroaktivt för att uppmuntra till att boende och lokalsamhälle involveras och att stödets föreskrifter efterföljs när utemiljön utformas.

När det gäller att ta en idé från tanke till genomförande, speciellt med så många olika aktörer som bostadsbolag, det fria kulturlivet, skolor/förskolor, boende och kommunal förvaltning tar det lång tid. Så det vore en god idé att förlänga projekttiden till åtminstone 3 år.

Nu gäller det att fortsätta att utveckla området utifrån de punkter kring utemiljön som har gått igenom. Hyresgäster skall våga sig ut och kunna ha gemenskap. Integration, respekt och civildyrage. Inte ha sönder det som byggs upp. Våga använda det som byggs upp via projektet.

Vi har följt upp med kontinuerliga besök på platsen för att följa hur väl möbelen används och vad människorna tycker i området samt hur möbelen håller för sitt ändamål.

Vi önskar lycka till alla deltagarna i projektet.

Jag tycker att det har varit lyckat med medborgardialogen och att de som deltog var inbjudna tillsammans med alla intresserade till invigningen. De blev ambassadörer för långbordet.

Vänligen ange titel/funktion på den som har fyllt i enkäten.

Ordförande för en samfällighet och den som dikterade skrivningen som blev

startskottet för det hela.
Fritidschef.
Projektägare.
Jag var då anställd som boendesamordnare vid ett elevboende som ligger i det område som berördes av projektet.
Sakkunnig i mångfaldsfrågor samt idrottskonsulent.
Projektledare.
Ordförande i styrelsen.
Landskapsingenjör.
Verksamhetsansvarig för en ideell part i projektet.
Projektledare.
Processledare för ett brotts- och drogförebyggande råd.
Verksamhetsutvecklare.
Projektledare.
Samhällsplanerare.
Projektledare och utförare.
Ungdomsrådet.
Projektledare/Utreddare.
Distriktschef.
FD styrelseledamot i BK/IF.
Utvecklingsstrateg.
Förhandlare.
Verksamhetsutvecklare.
Rektor på konstskola.
Ordförande för förening som har lokal mitt i aktuellt bostadsområde.
VD.
Vice ordförande för ett kvinnoällskap.
Projektledare och fastighetsägare.
Kassör.
Chef.
Konstnär, samarbetspartner med arkitekterna.
Medlem.

Bilaga 4: Intervjufrågor

1. Hur fick ni kännedom om stödet?
2. Vad var huvudorsaken till ansökan?
3. Vilket var det huvudsakliga målet ni avsåg att förbättra med åtgärderna? (aktivitet/social gemenskap/bevarat eller utvecklat bostadsområdets gestaltning/bidragit till att göra utemiljön attraktiv/funktionell/jämställd/trygg)
4. Vilka effekter har åtgärderna haft?
5. Har ni upplevt minskad skadegörelse efter åtgärderna genomförts? (Har formulerats om utifrån svaren i slutrapporten.)
6. Hur har dialogen med de som bor och verkar i området fungerat?
7. Har det genomförts någon trygghetsundersökning eller trygghetsvandring i samband med projektet?
8. Vad har varit utmaningen med stödet/projektet?
9. Har ni fått någon respons från allmänheten?
10. Är det fler än bara de som bor i närområdet som använder utemiljön?
11. Hur valde ni era samverkanspartners?
12. Hur har samverkan fungerat?
13. Hade det blivit andra åtgärder om ni haft andra samverkanspartners?
14. Upplevde ni att det här var en bra samhällssatsning?
15. Är det rätt områden som prioriterats eller hade ni prioriterat annorlunda om inte begränsningarna funnits? (köpkraft/valdeltagande)
16. Vilken påverkan har det ekonomiska stödet haft för er?
17. Skulle åtgärden ha utformats annorlunda utan stöd?

18. Enligt förordningen har en stödmottagare maximalt två år på sig för att färdigställa ett projekt. Hur har den tidsbegränsningen fungerat för er?
19. Hur upplevde ni ansökningsprocessen?
 - a. Hur upplevde ni informationen innan ni sökte stödet?
 - b. Var det tydligt vad stödet avsåg och hur ni skulle ansöka?
 - c. Hade någon information behövt vara tydligare?
 - d. Hur var det att fylla i ansökningsblanketten?
 - e. Var instruktionerna tillräckligt tydliga?
 - f. Hur upplevde ni kompletteringsprocessen, var det till exempel tydligt varför ni behövde komplettera ansökan? (Har ställts om komplettering har begärts.)
 - g. På vilket sätt kunde ansökningsprocessen varit bättre?
20. Var det hjälpsamt med en påminnelse om slutrapporten/Hade ni behövt en påminnelse om slutrapporten? (Har formulerats om utifrån om de sökande mottagit en påminnelse eller inte.)
21. Hur upplevde ni slutredovisningsprocessen?
 - a. Hur upplevde ni informationen inför er slutredovisning?
 - b. Var det tydligt hur ni skulle slutredovisa?
 - c. Hade någon information behövt vara tydligare?
 - d. Hur upplevde ni kompletteringsprocessen, var det till exempel tydligt varför ni behövde komplettera slutrapporten? (Har ställts om komplettering har begärts.)
 - e. På vilket sätt kunde slutredovisningsprocessen varit bättre?
22. Hur har ni upplevt kommunikationen med Boverket?
23. På vilket sätt kunde kommunikationen varit bättre?
24. Finns det något annat du/ni skulle vilja dela med er av?

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se